

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- DELEGATOM VEČ STROKOVNOSTI, str. 2
- POSTOPNO ODPRAVLJANJE NESKLADIJ, str. 2
- KAKŠNEGA UČITELJA POTREBUJEMO?, str. 3
- PRAVOČASNO DO VISOKOŠOLSКИH PROGRAMOV, str. 4
- VEČ DENARJA ZA SOLIDARNOST, str. 4
- PREMIŠLJENO NAČRTOVANJE — BOLJŠI USPEHI, str. 5
- VZGOJNI PREDMETI NE KVARIJO SPRIČEVALA, str. 6
- OBJAVE, str. 7
- RAZPISI, str. 9

Polde Oblak: Pomladne sanje, tempera na platnu. Avtor slike je ta mesec prejel v Neaplju veliko zlato medaljo za avantgardno slikarstvo na razstavi ob 6. evropskem razpisu za razna področja umetnosti. Podelila mu jo je Evropska akademija za književnost, znanost in umetnost pod pokroviteljstvom predsednika evropskega parlamenta Pieta Dankerta. Razstava bo obiskala še pet italijanskih mest. Objavljena podoba predstavlja dekle in njen svet, ki ga ponazarjajo petelin — simbol budnosti, razpeta jadra v zalivu kot prisodoba teženj po daljavi in sadeži — simbol rodovitnosti. Spodbudni temi so ustrezne optimistične pester barve, živahni tonski kontrasti, jasne oblike in mehak krožni ritem celote, kjer ob moderno zasnovani fragmentarici gradnji slike in stilizaciji detajlov začitimo tudi tradicijo slovenskega slikarstva, predvsem vitrojev in podob na steklo.

Deset let celodnevne osnovne šole

Prihodnje leto bo celodnevna osnovna šola slavila svojo prvo desetletnico. V drugem polletju šolskega leta 1974—75 je namreč prešlo na celodnevno organizacijo — delno ali v celoti — prvih šest osnovnih šol v Sloveniji: osnovne šole Dobrova pri Ljubljani in Predoslje pri Kranju (od 1. do 8. razreda), Biba Röck v Šoštanju, Boris Kidrič v Kidričevem in Pod Graško goro pri Slovenj Gradcu (1. do 4. razred) ter Osnovna šola France Bevk v Ljubljani (1. in 2. razred). Jubilej je spodbuda za celostno oceno, kaj smo želeli in kaj dosegli s celodnevno osnovno šolo, kakšna naj bi bila njena prihodnja razvojna pot in kako naj bi njene prvine čim bolj zaživele v vsaki osnovni šoli.

Tako so menili v koordinacijskem odboru za uvajanje celodnevne osnovne šole pri predsedstvu RK SZDL, ko so 20. 6. 1984 razpravljali o nekaterih aktualnih vprašanih celodnevne osnovne šole. Zavod SRS za šolstvo je za to priložnost pripravil pregledno in izčrpno gradivo o razvoju, dosežkih in problemih celodnevne osnovne šole ter o uveljavljanju njenih prvin v vseh osnovnih šolah.

Tako kot celotno področje vzgoje in izobraževanja, morda v

še bolj zaostreni obliki, doživlja celodnevna osnovna šola v današnjih razmerah določeno negotovost, ki jo spremlja bojazen pred zastojem, pred nepremišljenim krčenjem denarja, pred morebitno kratkovidnostjo tistih, ki soodločajo o njeni prihodnosti. Pri razmišljanju o perspektivnem razvoju celodnevne osnovne šole so razhajanja podobna kot pri dolgoročnem načrtovanju celotne vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Tisti, ki se zavzemajo za kakovosten razvoj, za prevrednotenje in večji vpliv znanja, izobrazbe in ustvarjalnosti, podpirajo tudi razvoj celodnevne osnovne šole. Tisti, ki vidijo v šolstvu in drugih družbenih dejavnostih predvsem breme za družbo, iščejo v njih »skrite rezerve« in včasih celo s prstom pokažejo na celodnevno osnovno šolo.

Koordinacijski odbor za uveljavljanje celodnevne osnovne šole pri RK SZDL se zavzema za utrditev in nadaljnje razvijanje celodnevne osnovne šole in za uveljavljanje njenih prvin v vsaki šoli. Ni dopustno ukiniti dodatkov za delo v celodnevni osnovni šoli; dokler ni izdelanih meril, s katerimi bomo učitelje teh in drugih osnovnih šol bolj ustrezno nagra-

jevali po kakovosti, obsegu in uspešnosti dela! Ni dopustno preprosto krčenje denarja za celodnevno osnovno šolo, dokler ne uveljavimo kot merilo za svobodno menjavo dela tudi letne načrte posameznih šol, dokler ne pridemo na bolj pravično nagrajevanje dela (ne le naslova) posamezne šole!

Deset let celodnevne šole je priložnost, da razrešimo še nekatere druge dileme. Celodnevna osnovna šola mora biti prožno organizirana, prilagojena okolju in potrebam otrok, z okoljem in starši tesno povezana. Upoštevati mora željo otrok višjih razredov, da imajo več samostojnosti pri izbiri dejavnosti, uporabi prostega časa in domačem učenju. Celodnevna organizacija in program nista edini prvini celodnevne osnovne šole. Bolj pomembno je to, da zna šola povezati v enovit proces pouk, interesno dejavnost, samostojno učenje in prosti čas, kot ugotavlja Zavod SRS za šolstvo.

Prav v tem je celodnevna osnovna šola ne le predhodnica, marveč tudi cilj v razvoju celotne naše osnovne šole, ki izhaja iz njenega novega programa življenja in dela:

JOŽE VALENTINČIČ

Zapisani pedagoškemu delu

Šolsko leto gre h koncu. Ni bilo lahko to letošnje šolsko leto, pravijo učitelji, vzgojitelji in vodstva šol ter vzgojno-varstvenih organizacij. Novi programi — novi problemi, nove zahteve — nove težave! V zbornicah je bilo čutili več utrujenosti in manj vedrine kot prejšnja leta. Zavzete pogovore o delu so marsikdaj zamenjali prizadeji pogovori o gmotnih skrbeh in težavah, o padanju življenjske ravni šole, vrtca, učitelja in vzgojitelja. Tudi spodbudni obeti o povečanju denarja v te namene, ki jih slišimo zadnje dni, niso prinesli več kot nekaj zmernega optimizma. Ni hče ne zapira oči pred resnico, da nas čaka, tako kot večino drugih delovnih ljudi, napovedana doba sedmih suhih let.

Poletje je tu, z njim letni odmor in kar je ostalo prosvetnim delavcem od nekdanjih poletnih počitnic. Naj bo to čas sprostitve in oddiha, naj bodo pozabljene učne priprave in zvezki, šolski zvonec in vsakdanje skrbi! Naj bo veliko lepih poletnih juter in večerov, dosti sonca, vmes pa topel obrok morja ali svežina planinskega zraka. Naj bo čimveč brezskrbnih dni, namenjenih le sebi, svojim otrokom, družini in prijateljem!

Celo šolsko leto smo prihajali med vas, vas po svojih močeh seznanjali z novostmi, s peštrim delom in snovanjem, ki poteka v tej veliki reformni delavnici, kakršna je danes celotno področje vzgoje in izobraževanja, od predšolske vzgoje in osnovne šole do srednjega in visokega izobraževanja ter izobraževanja odraslih. Skupaj z vami in s pomočjo mnogih stalnih in občasnih zunanjih sodelavcev smo tkali številko za številko našega glasila, z željo, da bi vsak prosvetni delavec našel v njem kaj zase, da bi se čutil bolj povezanega s skupnimi naporji te velike skupnosti, ki jo sestavlja nekaj desetisoč delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Pravijo, da težki časi še bolj zblizujejo ljudi med seboj in preverjajo njihov značaj. V letošnjem šolskem letu smo to občutili v vseh bolj ali manj organiziranih skupnih in posamičnih nastopih prosvetnih in drugih družbenih delavcev, ki so se javno zavzeli za ustrezno mesto vzgoje in izobraževanja ter pedagoških delavcev v naši družbeni sedanjosti in prihodnosti. Malodušje in pohlevnost zamenjuje samoupravljavska zavest in odločenost, da z odgovornostjo opozarjamo celotno družbo na dolgotrajne in usodne posledice, ki bi jih imelo kratkovidno zapostavljanje in zanemarjanje vzgoje in izobraževanja. Vzgojno-izobraževalno delo je usodno povezano z družbeno prihodnostjo, z gospodarskim, političnim in kulturnim napredkom. Iz te vloge izhaja dandanašnji povečan občutek odgovornosti tudi pedagoških delavcev.

Letošnje leto je pokazalo, da so v teh zahtevah in prizadevanjih na strani prosvetnih delavcev tudi politični in strokovni organi — le birokratska miselnost, ki občasno prihaja na dan, ostaja na drugem bregu.

Zavzetosti za napredek vzgoje in izobraževanja, za njuno mesto v družbi, za pravilno vrednotenje vzgojno-izobraževalnega dela je odsevala tudi na straneh našega glasila — v številnih prispevkih, ki so dali letos poseben pečat časa strokovno-informativni podobi našega časopisa. Prav v tem je bilo in ostaja glasilo delavcev v vzgoji in izobraževanju podoba časa in ljudi, ki ta čas soustvarjajo.

Zaostrene gospodarske razmere in gmotne siske pa ne prizadevajo le šol, marveč tudi naše glasilo. Dohodki od naročnin, razpisov in dotacij zaostajajo za rasti cen in izdatkov. Iskati bo treba nove vire in možnosti, da ne bi prevladali bremen preveč na naročnike, ki jih padanje življenjske ravni že tako dovolj prizadene.

Več kot 130 let že šteje tradicija glasila slovenskih prosvetnih delavcev. Previharilo je — pod raznimi imeni in naslovi — dobre in slabe čase, ugodne in neugodne razmere, preživelo vse krize. Tudi sedanje bo uspešno prestalo, če mu bodo stali ob strani kdoli doslej prosvetni delavci in njihovi kolektivi, pa tudi drugi družbeni dejavniki, ki se zavzemajo za napredek vzgoje in izobraževanja, za ustvarjalno vlogo prosvetnih delavcev, za njihovo širšo strokovno-politično razgledanost.

Vendar je povedano le bežna skrb, ki smo jo zaupali bralcem, teman oblak, ki bo šel mimo. Pred nami vsemi je poletje, čas oddiha in sprostitve. Le posamezna skrbna misel uhaža že onkraj tega obdobja, k novim načrtom in novemu šolskemu letu. Tako je nemara pri nas vseh, ki smo zapisani pedagoškemu delu.

VAŠ GLAVNI UREDNIK

dogodki
novosti

Skupna beseda treh ljubljanskih kulturoloških šol

Za poenotenje dela, medsebojno bogatenje in pomoč

Ni naključje, da je Posebna izobraževalna skupnost za kulturo imenovala posebno delovno skupino, ki naj bi pripravila pot za oblikovanje šolskega centra. Ta naj bi združil vse tri ljubljanske srednje šole, kjer se šolajo prihodnji kulturni delavci za vsa področja kulturnih dejavnosti: Srednjo šolo za družboslovje in splošno kulturo, Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje in Srednjo šolo za oblikovanje in fotografije. Delovna skupina, ki sestavljajo zbrani kulturni delavci, se je že večkrat sestala in že do zdaj upravičila svoj namen: pripravila je temelje za medsebojno sodelovanje šol, zbrala njihove predloge in zamisli, ki jih bo morala v prihodnje še izoblikovati v določeni delovni načrt glede na medsebojne dogovore.

Med drugim je delovna skupina izpeljala skupen informativni dan za vse tri šole, ki je bil uspešen, če izvzamemo nekatere pomanjkljivosti, ki so nujne ob vsakem začetku. V prihodnje se vsem trem šolam odpirajo široke možnosti za kulturno delovanje učencev v vsaki izmed treh šol, pa tudi v skupnih, organizacijsko sprejemljivih oblikah. Široka kulturna animacija učencev — kot ena izmed temeljnih vzgojnih nalog teh šol — ni bila povsod ustrezno izpeljana. Zdaj je pripravljen predlog — gradivo, ki naj bi postalo ena izmed vsebin pri vpisu in ob začetku dela v prihodnjem šolskem letu.

Posebna izobraževalna skupnost za kulturo je v ta namen pripravila vprašalnik za vsakega učenca, ki si bo izbral enega izmed kulturoloških poklicev na navedenih treh šolah. Vprašalnik bo zbral vse podatke o učenčevem dozdašnjem sodelovanju v posameznih kulturnih dejavnostih in o njegovih najrazličnejših potrebah in interesih na kulturnem področju. »Možnosti za kulturno delovanje je veliko in vse, kar si bodo mladi zaželeli na tem področju, je mogoče izpeljati,« je optimistično poudaril predsednik delovne skupine pri Posebni izobraževalni skupnosti za kulturo Jože Humer. Hkrati z vprašalnikom je pripravljen tudi

poziv vsem najpomembnejšim kulturnim izvajalcem v Ljubljani. Poziv je hkrati predlog, naj bi v naslednji jesenski kulturni sezoni vse kulturno umetniške ustanove omogočile mladini srednjih kulturoloških šol v Ljubljani prost vstop na prireditve in hkrati odobrila navzočnost učencev tudi pri vajah, seveda glede na njihove možnosti.

Na skupnem sestanku predsedstva pisa, delovne skupine, ravnateljev vseh treh šol in predstavnikov mladine s teh šol smo slišali veliko predlogov za prihodnje delo in ponudbe za medsebojno sodelovanje pri interesnih dejavnostih vseh treh šol glede na njihove posebnosti.

Predvsem pa je pomembno to, da vse tri šole kažejo veliko dobre volje za medsebojno sodelovanje in povezovanje. To pa je hkrati logično nadaljevanje in dragocena ugotovitev: koristna skupna pot, ki v današnjem težkem času mnogih odrekanih lahko omogoči boljše uspehe z — manj denarja.

Eno je gotovo: sodelovanje vseh treh šol v prihodnje bo pripomoglo k najbolj kakovostnemu pouku vsestranske umetniške vzgoje in najvišjo raven skupnih kulturnih dni. Delovna skupina pa bo v prihodnje namenila svojo pozornost spremljanju in razčlenjevanju dejavnosti na vseh treh šolah, jo hkrati usklajevala in usmerjala. Na sestanku so se dogovorili, da bodo v prihodnje sodelovali v delovni skupini kot člani tudi predstavniki mladine, z vsake šole po eden. Mladi ga bodo izbrali do 10. septembra. Delovna skupina bo letošnje jesen pripravila tudi srečanje z vso mladino na treh kulturoloških šolah, hkrati pa bo pregledala predloge za opravljanje delovne prakse in ukrepala glede na ustrezne analize, ki jo bo opravila za vse tri šole. Z vsemi spoznanji in delovnimi metodami ter izkušnjami, ki si jih bo skupina pridobila pri svojem delu, pa bo seznanila tudi uporabnike in izvajalce območij Maribora, Celja idr.

TEA DOMINKO

Posvet o svobodni menjavi dela

Ze nekaj mesecev potekajo pospešene priprave na jugoslovanski posvet, z naslovom: **Neposredni odnosi pri zadovoljevanju vzgojno-izobraževalnih in kadrovskega potreb v sistemu svobodne menjave dela.**

Posvet bodo pripravili: Zvezni odbor sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju, znanosti in kulturi, republiški in pokrajinski odbori tega sindikata, časopis Ekonomika izobraževanja iz Beograda, zveze samoupravnih interesnih skupnosti za osnovno in usmerjeno izobraževanje, Gospodarska zbornica Jugoslavije in komisija za izobraževanje, znanost in kulturo pri Svetu Zveze sindikatov Jugoslavije.

Na letošnjem jesenskem posvetu bo sodelovalo okrog 300 udeležencev iz vzgojno-izobraževalnih in organizacij materialne proizvodnje, iz sindikalnih organizacij, gospodarskih zbornic, s strokovnih in iz družbenopolitičnih organizacij.

Posvet bo predvidoma predstavil deset referatov, v katerih bodo avtorji opozorili na vse temeljne vzroke, ki vplivajo, da se

neposredni odnosi v sistemu svobodne menjave dela prepočasno uredijo.

Uvodni referat Aktualni problemi in predvidevanja za uresničevanje neposrednih odnosov pri zadovoljevanju vzgojno-izobraževalnih in kadrovskega potreb v sistemu svobodne menjave dela bo podal dr. Stevan Bezdanov. Posebno pomembno je, da bodo vsi republiški in pokrajinski odbori sindikata skupaj z gospodarskimi zbornicami republik in pokrajin ocenili, kako se razvijajo neposredni odnosi med vzgojno-izobraževalnimi in proizvodnimi organizacijami. Vsi udeleženci bodo na posvetu prejeli gradivo iz prakse:

Pričakujejo, da bo posvet odgovoril na mnoga vprašanja, ki zadevajo razvijanje neposrednih odnosov in ugotovil, kakaj se ne uresničuje resolucija Skupščine SFRJ o svobodni menjavi dela, in da bo pomembno pripomogel k uveljavljanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ki izrecno poudarja svobodno menjavo dela.

DJ. DJ.

Delegatom več strokovnosti

Pogovor z dozdašnjim predsednikom pisa za pedagoško usmeritev dr. Jadranom Mačkom, predstojnikom Katedre za anorgansko kemijsko tehnologijo pri VTOZD Kemija in kemijska tehnologija pri Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo pri Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani

● Dve mandatni obdobji ste spretno krmarili pis za pedagoško usmeritev med črni našega težavnega časa. To obdobje je v resnici že nekakšen mali jubilej. Kateri dosežki v tem času so, po Vašem mnenju, najpomembnejši, in s katerimi težavami ste se morali doslej spopadati?

— Ko govorimo o dosežkih pisa za pedagoško usmeritev v štiriletnem obdobju, moramo prav gotovo najprej poudariti, da je naša skupnost dosegla visoko stopnjo organiziranosti pri delu na svojem področju. Veliko težav je bilo. Med začetnimi je bila prav gotovo priprava ustanovitvenih aktov; takrat namreč še nismo dovolj poznali sistema — ne delegatov, ne organi skupščine. Pis za pedagoško usmeritev smo ustanovili na začetku novega srednjeročnega obdobja, ko smo morali sprejeti pomembne sklepe o oblikovanju šolske mreže; v tem času smo morali spremeniti tudi ustanovitvene akte o mreži konferenc delegacij, ki — po poprejšnji zasnovi — ni bila ustrezna. Za poznavanje: ena izmed konferenc delegacij je zajemala območje od Jesenic do Kočevja, kako neustrezno je tako veliko območje, pa se je kazalo v slabi udeležbi delegatov na sejah skupščine, ki se niso mogli zavzeti za interese posameznih okolij.

Precej težav nam je povzročilo pripravljavanje programskih zasnov in oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov za višje in visoko šolstvo pedagoških usmeritev. Čeprav se je naš pis zgodaj vključil v te priprave, smo kasnilo zaradi težavnega dogovarjanja med posameznimi organizacijami — izvajalkami

vzgojno-izobraževalnih programov, med ožjimi skupinami in celo s posamezniki.

Med dosežki pisa naj omenim prihodnje uvajanje dveh visokošolskih programov: za učitelje razrednega pouka in za vzgojitelje predšolskih otrok. V tem obdobju si je pis prizadeval tudi za uvajanje nenehnega izobraževanja svojih kadrov. Predlog o tovrstnem izobraževanju je doživel številne izboljšave, dokler nismo izoblikovali jasne zamisli: permanentno izobraževanje naj bi zajemalo moderna, bistvena področja, ki niso bila zajeta v dozdašnjih programih — kot na primer računalništvo itn. Sčasoma bi vsebine programov nenehnega izobraževanja, ki bi potekale v tečajni obliki, lahko prenesli v redne programe. Tak način bi imel več prednosti: vsak program bi bil že prej preskušan v permanentnem izobraževanju, ob njem pa naj bi se glede na možnosti pripravili tudi ustrezni učbeniki. Šele po takšnem preverjanju vsebin bi lahko tako bogate programe prenesli v redni študij.

● Za izobraževanje pedagoških kadrov bi morala odgovorno skrbeti vsa družba, saj ji je veliko do tega, da bi bili ustrezno usposobljeni tisti, ki naj bi vzgajali in izobraževali našo mladino. Zakaj je torej ta skrb povečini prepuščena Posebni izobraževalni skupnosti za pedagoško usmeritev?

— Izobraževanje učiteljev vseh strok je bilo še nedavnega veja splošne porabe, ponekod je še zdaj tako. Menim pa, da se odnos do izobraževanja zboljšuje; čedalje več je razumevanja za vlogo, ki jo ima izobraževanje.

Vedeti je treba, da nam lahko le dobri strokovnjaki preusmerijo zdajšnje gospodarsko stanje. Prepričan sem, da trenutni kratkoročni učinki, ki jih prinašajo varčevalni ukrepi na tem področju, lahko povzročijo dolgoročno škodo.

● Kaj menite o predlogih glede ukinitve posebnih izobraževalnih skupnosti?

— Že večkrat smo slišali predloge o reorganizaciji Izobraževalne skupnosti Slovenije in seveda tudi pisov. Ti predlogi nastajajo zato, ker se problemi na tem področju težko rešujejo, nič lažje pa ni dogovarjanje med posameznimi izobraževalnimi skupnostmi. Predlagatelji takšnih reorganizacij vse preveč pozabljajo, da so med pisov velike razlike tako glede razvitosti kot glede organiziranosti zbora izvajalcev in uporabnikov v posameznih pisih. Pise je treba obravnavati selektivno. Menim, da zdajšnjih problemov ne bomo rešili le z reorganizacijo pisov, temveč z boljšim delom in z več poslušanja pri dogovarjanju in iskanju skupnih poti.

Ni dvoma, da lahko racionaliziramo tudi zdajšnje mrežo pisov; bolje pa bi bilo, če bi skušali izpopolniti zdajšnji sistem. Ne smemo si privoščiti totalne reorganizacije področja in organiziranosti, ki je komaj zažvela. Prepričan sem, da bi takšna koraka sprememba pomenila korak nazaj: znova bi potrebovali nekaj let, predno bi uvedli nove pise v delo. Pri reorganizaciji pa ne smemo pozabiti na osnove, zaradi katerih so bili zdajšnji pisi ustanovljeni. Menim, da z združenjem pisov v velike enote ne more zaživetati delegatski sistem znotraj njih

sami, pač pa bi si morali priložiti z spreminjanje delovnih samih pisov, ki naj bi se manj varjali s formalnimi in več strokovnimi in vsebinskimi vsebinami.

● In kakšni so vaši predlogi boljše delovanje Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev v prihodnje?

— Delegati in konferenc delegacij bi morali bolj sodelovati pri delu skupščine pisa. Z zdajšnja praksa je namreč preveč gataških okoliščin, ki se slišijo predlogi; to pomeni takrat, ko ni časa za usklajevanje, temveč treba že sprejeti sklepe. Rešitev opozoril še na drug problem: skupščina pisa potrebuje za delovanje veliko podatkov strokovnih podlag. Na primer, pri načrtovanju kadrovske politike za področje, ki ga zajemajo pis, potrebuje skupščina svež natančne podatke o tem, kakšni kadri so potrebni in kateri »fili«. Na teh podatkih naj temeljijo: mreža šol, razpisi vpiši v šole. Če teh podatkov nujno prevlada interes izvajalcev, torej tistih, ki izvajajo vzgojno-izobraževalne programe. Delegati bi potrebovali svojemu odločanju več strokovnih podlag, da bi lahko hkrati pregledali različne rešitve. Sami delegati pa bi se morali zavzemati, da postane skupščina pisa v pristojno mesto, kjer se bodo odločali o vseh problemih, ki zadevajo naše področje; doslej bi morali spoštovati sprejete ločitve in ne bi smeli iskati poti mimo naše samoupravne organiziranosti.

Pogovarjala se je TEA DOMINKO

Postopno odpravljanje neskladij

S seje Odbora za usmerjeno izobraževanje pri skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije

Ugotovitev, da gredo tudi letošnja gospodarska gibanja drugačno pot od tiste, ki jo je začrtala resolucija v planskih izhodiščih družbenega in gospodarskega razvoja, zdaj že ni več posebno nova pa tudi presenetljiva ne, saj so neskladja, ki nastajajo med usmeritvami, zapisanimi v dokumentih, in zahtevami, ki jih prinaša življenje, postala že nekaj vsakdanjega.

Ze pri načrtovanju porabe in združevanja sredstev usmerjenega izobraževanja za leto 1984 se je pokazalo, da bi za uresničevanje programov v usmerjenem izobraževanju, ovrednotenih po resolucijskih izhodiščih, letos potrebovali 28,9 odstotka denarja več kot lani in da bilanca zaradi povečane dejavnosti ni mogoče uskladiti z dovoljeno rastjo globala, ki naj bi znašala 21,5 odstotka. Zaradi številnih dodatnih nalog, ki so razširile obseg prvotno predvidene dejavnosti na tem področju, in po usklajevanju programov se je dovoljeni global porabe in letu 1984 povečal za 28,9 odstotka.

Zdaj so pred nami nova izhodišča za prevrednotenje programov usmerjenega izobraževanja v letu 1984, po katerih bi lahko zbrali za usmerjeno izobraževanje 46,4 odstotka več denarja kot lani, se pravi 10.584 milijonov din.

Razlika v primerjavi z letošnjim, že sprejetim globalom, znaša 1.302,7 milijona din, namenjena pa je za valorizacijo vzgojnoizobraževalnih in tistih programov, v katerih, kot elemente cene storitev nastopa dohodek; vrednosti drugih programov bodo ostale prav take, kot so zapisane v planski bilanci sredstev usmerjenega izobraževanja za to leto. Dodatno predvidena sredstva naj bi omogočila za 15,2 odstotka večji dohodek v cenah za storitve (ta naj bi dosegla letos 40-odstotno povečanje), za 17,6 odstotka več denarja pa naj bi bilo za poravnava materialnih stroškov (ki naj bi

tako dosegli letos 54-odstotno rast).

Vrednosti programov v usmerjenem izobraževanju naj bi se usklajale postopno, do konca leta, in sicer zato, ker se prispevne stopnje ne smejo povečati, zvezni zakon pa omejuje združevanje sredstev v polletju in triletnju glede na letni načrt. Po tem zakonu je namreč v prvem polletju mogoče združiti 47 odstotkov sredstev letnega načrta, v triletnju pa 73 odstotkov.

Na to, kako priteka v izobraževalno skupnost denar, pomembno vpliva prispevna osnova (le-to predstavlja v prvih šestih mesecih doseženi dohodek uporabnikov, ugotavljen po njihovih zaključnih računih za leto 1983). Ta osnova se bo spreminjala šele po periodičnih obračunih za prvo polletje 1984 in se povečala glede na povečanje dohodka gospodarstva v tem obdobju.

Ker bo treba letos izplačati šolam več denarja, osnove za izplačilo prispevkov uporabnikov pa bodo ostale do julija omejene, pa tudi zaradi drugih omejitev, bodo imeli v posebnih izobraževalnih skupnostih in v Izobraževalni skupnosti Slovenije do avgusta najbrž tako imenovane »likvidnostne težave«. Če bo denar pritekal tako, kot je predvideno, bodo skušali izpeljati prvo valorizacijo avgusta (predvideni 30 odstotkov), drugo pa oktobra (nadaljnjih 40 odstotkov), dokončno pa bodo poročali sredstva na novih izhodiščih potem, ko bo sprejeta planska bilanca sredstev usmerjenega izobraževanja za leto 1984 in bodo denarno ovrednotene tudi spremembe, ki so nastale pri vpisu v novo šolsko leto.

Ko so na seji odbora za usmerjeno izobraževanje v sredo, 20. junija, pojasnjevali ta predlog, so opozarjali, da se s to valorizacijo ne zboljšuje gnotni položaj usmerjenega izobraževanja v primerjavi z lanskim letom; v re-

snici gre le za prevrednotenje cen, postavljenih v začetku leta na novih izhodiščih, za postopno odpravljanje neskladij, ki so nastala zaradi podražitev.

Spet o poročanju

Ze na prejšnji seji odbora za usmerjeno izobraževanje je sekretar republiškega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Aleš Golja seznanil člane odbora z mnenji, ki so se izoblikovala na eni izmed sej tega sindikata o poročanju za izvedene programe prvih in drugih letnikov srednjega usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1982/83. Poročanje je opravila strokovna služba Izobraževalne skupnosti Slovenije. Po mnenju predstavnikov srednjih šol poročanje namreč ni tak, kot bi moral biti; šole očitajo, da je računališko pripravljeno poročanje za prvo polletje 1984 in se povečala glede na povečanje dohodka gospodarstva v tem obdobju.

Predpisanega števila ur tudi ni mogoče zmeraj uresničiti zaradi upravičenih odsotnosti učiteljev (bolniški dopusti, strokovno izpopolnjevanje, delegatske obveznosti itn.). Sprašujejo se, ali za pedagoške delavce ne veljajo enake dolžnosti in pravice kot za druge delavce v združenem delu? Vzroki za to, da niso bile opravljene vse potrebne pedagoške ure, niso le subjektivne narave, temveč so splet objektivnih okoliščin. Učiteljski zbori zahtevajo realnejše vrednotenje pro-

gramov dela in predlagajo, da se financiranje uredi po koledarskem, in ne po koledarskem. Za nedavno sejo odbor pripravila strokovna služba drobno informacijo o poročanju, v kateri je prikazan postopek računavanja, navedena pa tudi zakonska določila, predin stališča, ki jih je treba upoštevati pri izvedbi programov in akontacijami za izvedbo programov in njihovo realno nastojanje.

Na Izobraževalni skupnosti Slovenije ugotavljajo, da letni šol ni opravilo programov skladu s sprejetimi predmeti, kar sto od sto petindvajseti je bilo takih, ki so pomanjkljivo izpolnile obrazce — pravijo niso dobile dovolj ustreznih potkov — in so poslale dopolnitve dodatno. V spremembi navedle več skupin učencev nekaterih predmetih: tujega jezika, praktične pouku in laboratorijskih vaj kot v obrazcu, ki so ga izpolnili prvič. Na podlagi teh dopolnitve bodo pripravili v izobraževalni skupnosti dokončen obrazec med akontacijami za izvedbo programov in programi, izpisan v letu 1982/83.

Kako opraviti nesporazume prihodnje in kje so vzroki za neskladja? Na odboru za usmerjeno izobraževanje so ugotavljali, nastaja izredno veliko težav, solah tudi zato, ker nekatere delve niso strokovno ustrezno šene. Med take spada tudi solah koledar, ki bi moral biti tak, solah na njegovi podlagi solah enotno izoblikovale svoje solah lovne načrte.

V prihodnje se bodo skupnosti izognile večjim poročanjem akontacijskim vrednotenjem gramov in opravljenim programi tudi s predlogom, poročanjem naj bi se akontacija v letu 1984 v ceni oddelka na račun 40 ur. MARJANA KUNEJ

razpravljamo

Pedagoška praksa o izobraževanju učiteljev

V prispevku obravnavam pedagoško prakso študentov razrednega pouka. Z njim želim opozoriti pedagoško in drugo javnost na pomen prakse v izobraževanju učiteljev in na probleme, ki nastajajo pri izvajanju prakse.

Študent rednega pouka se sposablja za vzgojno-izobraževalno delo v programu, ki vsebuje skupne predmete (filozofija, sociologija idr.), strokovno teoretične predmete (pedagogiko, psihološki predmeti), slovenski jezik idr.) in posebne strokovne predmete (pouk inštrumenta, izbrana poglavja iz matematike, družbenih in naravnih ved, metodike idr.). Predmeti predstavljajo celoto in vsak zase in skupaj usposablja študenta za pedagoško prakso. Pri tem imajo posebno vlogo metodike s predavanji, seminarji, vajami, hospitacijami, nastopi in hospitacijami, nastopi in strnjene pedagoške prakse sodelujejo učitelji osnovnih šol. Nekdanja učiteljska so imela osnovne šole — vadnice. Stiki med učitelji metodike in učitelji vadnice so bili vsakodnevni, zato mnogih današnjih problemov pedagoške prakse ni bilo.

Strnjena pedagoška praksa študentov mariborske pedagoške akademije je sestavni del programa razrednega in predmetnega učitelja v okviru študentove 900-urne letne obveznosti. S hospitacijami in nastopi študenti neposredno pripravljajo na vzgojno-izobraževalno delo. Zadnji čas uvajamo prvine timskega pripravljanja in razvijanja nastopov (učitelj metodike, pedagogike, psihologije, slovenskega jezika idr.). Tako študenti celostno pripravljajo in analizirajo učne ure. Prav tako spremljajo strnjeno pedagoško prakso ob učiteljskih metodikah še učitelji pedagogike, psihologije, slovenskega jezika, sociologije, izbranih poglavij posameznih ved in drugi. Pri tem oglašujejo širšo in ožjo strokovno usposobljenost študentov za vzgojno-izobraževalno delo in dobivajo vrnitvene informacije o svojem delu s študenti. Hkrati z obiski osnovnih šol utrjujejo družbene in strokovne stike pedagoške akademije z osnovnimi šolami.

Na posamezno osnovno šolo gredo trije ali štirje študenti razrednega pouka. Pri izbiri osnovnih šol za prakso sodelujejo študenti in učitelji metodik. Študenti radi opravljajo prakso v osnovnih šolah domačega okolja. Tako ohranjajo vezi z družbenim okoljem, ki jih včasih tudi stipendira. Pri kakovostnem izboru osnovnih šol za prakso sodelujejo tudi organizacijske enote Zavoda SRS za šolstvo. Izbor šol je treba opraviti jeseni, ko načrtujejo tako akademija kot osnovne šole. Občasno pripravljamo posvete o pedagoški praksi z mentorji in ravnatelji.

Na prakso se pripravljajo študenti pri vsaki metodiki posebej. Neposredno pred prakso pripravi temeljna organizacija razrednega pouka pogovor učiteljev s študenti o pomembnih skupnih vprašanih praksi. V taki sestavi se sestanejo tudi po praksi in jo razčlenijo. Analiza prakse z vidika posameznih predmetov se opravi pri urah metodik.

Pedagoško prakso izvajamo marca. Letos je bilo na praksi 108 študentov. Opravljali so jo na 36 osnovnih šolah organizacijskih enot Zavoda SRS za šolstvo Maribor, Celje, Murska Sobota in Dravograd. Med njimi je bilo 10 celodnevni šol, šola s kombiniranim poukom in šola s dvojezičnim poukom. Študenti so prejeli pisna splošna navodila za prakso in posebno didaktično-metodična navodila učiteljev metodik.

Pedagoško prakso izvajamo marca. Letos je bilo na praksi 108 študentov. Opravljali so jo na 36 osnovnih šolah organizacijskih enot Zavoda SRS za šol-

stvo Maribor, Celje, Murska Sobota in Dravograd. Med njimi je bilo 10 celodnevni šol, šola s kombiniranim poukom in šola s dvojezičnim poukom. Študenti so prejeli pisna splošna navodila za prakso in posebno didaktično-metodična navodila učiteljev metodik.

Med prakso študentje razrednega pouka spoznajo življenje in delo osnovne šole, spremljajo vzgojno-izobraževalne dejavnosti in jih sami izvajajo. Spoznajo delovni program šole, organiziranost in samoupravljanje šole ter njeno povezanost z okoljem. Hospitirajo pri pouku (13 hospitacij) in drugih oblikah vzgojno-izobraževalnega dela (dopolnilni pouk, samostojno učenje, interesne dejavnosti idr.), nastopajo pri pouku (11 nastopov: po dva nastopa iz slovenskega jezika in matematike in po en nastop iz drugih predmetov razrednega pouka) in spoznajo pedagoško dokumentacijo.

Spoznajo delo in organiziranost samouprave organizacij in društev učencev, udeležijo se strokovnih in samoupravnih sestankov, sodelujejo s starši, itd. Študentje izvajajo v tretjem tednu strnjeno dva dneva ves vzgojno-izobraževalni proces razrednega učitelja.

Po prihodu na prakso sestavi mentor in študent program vzgojno-izobraževalne prakse in ga pošlje na pedagoško akademijo, da učitelji lahko načrtujejo obiske študentov. Študent na praksi sestavi poročilo o praksi, zbere in uredi zapise o opravljenih hospitacijah in nastopih. Poročila o praksi dopolnita in podpisata mentor in ravnatelj. Iz poročila se vidi študentova uspešnost na praksi. Na letošnjo prakso so odšli študentje dokaj pripravljeni. Pred prakso so opravili povprečno pet nastopov. Na praksi so v celoti spoznali delo in življenje osnovne šole: delovni program, pedagoško dokumentacijo, pouk, dopolnilni pouk, dejavnosti prostega časa, samostojno učenje podaljšano bivanje, proslave, roditeljske sestanke, sestanke oddelčnih skupnosti, učiteljske konference, sestanke samoupravnih organov, naključne manifestacije na šoli, delo organizacij idr. Ponekod so spoznali tudi delo delavcev šolskih svetovalnih služb.

Študenti so imeli dober odnos do dela. Delali so redno, vestno in resno. Bili so prizadevni, zanimali so se za delo in pokazali veselje do dela. Zanimali so se za vse vzgojno-izobraževalno delo in ne le za pouk. Bili so angažirani in vključevali so se tudi samoiniciativno v posamezne dejavnosti šole. Izrazito so prevladovali pozitivne ocene, ki so jih dali študentom mentorji in ravnatelji. Slabših mnenj je bilo neprimerljivo manj, tudi manj v primerjavi s prakso preteklega leta.

Študenti so se redno, skrbno in obširno pripravljali na vzgojno-izobraževalno delo. Upoštevali so nasvete mentorjev in se trudili, da bi izboljšali svoje delo.

Priprave so bile pedagoško, psihološko, metodično, jezikovno in ožje strokovno ustrezne. Pri pouku so pokazali študenti precejšnjo samostojnost, nekateri tudi izvorno domiselnost. Vzgojno-izobraževalni proces so izvajali dokaj uspešno. Očiten je bil napredek vsako naslednje uro. Študenti so postajali bolj sproščeni, samostojni in gotovi.

Izbirali so pretežno frontalno obliko pouka z redko zasnovano individualizacijo, čeprav so bile tudi pozitivne izjeme: nekateri so iskali drugačne učne oblike. Upoštevali so razvojno stopnjo učencev, delno pa tudi njihove individualne sposobnosti in posebnosti. Spodbujali so aktivnost in ustvarjalnost učencev. Imeli so lep odnos do njih. Pri učencih so zapustili prijeten vtis in učenci so se navezali nanje. Študenti so uporabljali didaktične pripomočke in jih tudi iz-

delovali. Uporabljali so različna avdiovizualna sredstva.

Opazili smo tudi pomanjkljivosti, ki pa niso bile množične: študent ni bil ustvarjalen, pouk ni bil problemski, skromno metodično in strokovno znanje študenta, površno delo, pomanjkanje idejnosti pouka, izobraževalna tehnologija ni bila inkorporirana v pedagoški proces, učna ura ni bila psihološko učinkovita, študent je podcenjeval ali precenjeval otrokove psihofizične zmožnosti, študent je s svojo izključno dejavnostjo zaviral aktivnost učencev, študent, ki ni dinamična osebnost, zavira razvoj sposobnih učencev, študent ni znal povezati delovne aktivnosti z delovno disciplino, študent je slabo obvladal jezik, ni pisal čitljivo ipd.

Pedagoško prakso bo treba bolj uporabiti tudi za psihološka opazovanja učencev, za raziskovalne vaje preučevanja vzgojno-izobraževalne stvarnosti in dejavnosti, za samostojno vodenje interesnih dejavnosti, samo-

stojnega učenja in drugih oblik dela in življenja šole.

Študenti so spoznali na praksi lepoto in odgovornost učiteljskega poklica. Učiteljski kolektivi so jih lepo sprejeli. Mentorji so jih uspešno vodili k boljšemu delu. Pridobili so si nova pedagoška spoznanja in izkušnje. K študiju so se vrnili resnejši in bolj motivirani. Nova teoretična spoznanja bolj primerjajo s praktičnim znanjem.

Pedagoška praksa intenzivno zaposli učitelje, saj je pomembna dejavnica v izobraževanju in oblikovanju učitelja. Ni mogoče sprejeti teze, da je pedagoška praksa običajna delovna praksa kateregakoli študenta. Učitelj je samostojen izvajalec vzgojno-izobraževalnega procesa od prvega dne svoje delovne dobe. Že za začetek vzgojno-izobraževalnega dela mora biti dovolj usposobljen. Tudi v prvih tednih vzgojno-izobraževalnega dela ne sme delati hujših napak. Strokovno ustrezno se mora lotiti izobraževalnih in vzgojnih problemov, ki

Oto Jurgec: Brez besed

so včasih tudi zapleteni. Učitelj — začetnik mora biti že oblikovana in sposobna pedagoška osebnost. Izobraziti in vzgojiti moramo ustvarjalne učitelje, ki bodo znali strokovno ustrezno, domiselno in izvorno oblikovati vzgojno-izobraževalni proces na podlagi bogate zakladnice pedagoškega, psihološkega, metodičnega, jezikovnega in drugega strokovnega znanja.

Od predvidenega visokošolskega izobraževanja razrednih in predmetnih učiteljev smemo pričakovati napredek tudi na področju praktične usposobljenosti za delo v osnovni in srednji šoli. Pedagoška praksa ni pomembna samo v izobraževanju razrednih učiteljev. Enako kakovostno pedagoško prakso potrebujejo tudi predmetni učitelji osnovne in srednje šole, čeprav je vsaka zase specifična.

Na mariborski pedagoški akademiji opravlja pomembno vlogo pri usposabljanju študentov za neposredno vzgojno-izobraževalno delo katedra za metodiko, ki strokovno povezuje učitelje metodik. Katedra je pedagoško ustvarjalna pri rednem študiju, študiju ob delu in v stal-

nem izobraževanju učiteljev osnovnih šol, razviti pa moramo teamsko in strokovno-raziskovalno delo na področju metodik.

Na Slovenskem so za zdaj še zelo majhne možnosti diplomskega študija na področju metodik. Upamo, da bo jutri boljše. Tudi učiteljem — mentorjem pedagoške prakse moramo dati ustrezen status tako v osnovni in srednji šoli kot tudi v univerzi (strokovni sodelavci za pedagoško prakso).

Posebno vprašanje je financiranje pedagoške prakse, čeprav je ta sestavni del vzgojno-izobraževalnega programa npr. mariborske pedagoške akademije. Izobraževalna skupnost strnjene pedagoške prakse sploh ne financira, ker jo obravnava kot delovno prakso, ki jo po Zakonu o usmerjenem izobraževanju morajo opraviti uporabniki, ki skrbje za svojo kadrovske reprodukcije. Nejasnosti na tem področju ne bi smelo biti, ker pedagoška praksa bistveno vpliva na kvaliteto izobraževanja učiteljev.

IVAN JANKO

Bogatejši za znanje in spoznanja

Letos smo dobili v osnovnih šolah nov predmetnik in učni načrt. Pravzaprav ne gre za velike spremembe. Načrt je deloma popravljen, nekaj je tudi novosti. Vse »staro« ni zavrženo, temveč posodobljeno. Uvajanje kulturnih dni pa je za učitelje in učence prav gotovo prijetna in zanimiva didaktična posebnost, ki zahteva poglobljeno, ustvarjalno in raziskovalno delo. Načrtovanje, priprava, izvedba in analiza kulturnega dneva so samo ključne faze, vsaka od teh pa vsebuje postopne učne kazalce, ki vodijo k zastavljenim ciljem in namenom.

Kako izvesti kulturni dan, da si bo učenec pridobil nova spoznanja, da bo zadovoljen in čustveno razgiban? Idej in pobud, kaj vse naj bi vseboval kak kulturni dan, je v učnem načrtu veliko. Izbrati pravo vsebino in jo izpeljati tako, da bo vsak ustvarjalno sodeloval, odkrival, razmišljal in čutil bogastvo človekovih plemenitih idej in dejanj, pa zahteva od učitelja ne samo strokovno znanje, temveč tudi širino duha, organizacij-

ske sposobnosti, teamsko sodelovanje, veliko pedagoškega optimizma in entuziazma.

Kaj se pogovarjamo z učenci o kulturi? Kultura vedenja je prvobitna človekova lastnost. Ta pojem razširimo na kulturno nadgradnjo človekove biti. Posebno pozornost namenimo ustvarjalcem in poustvarjalcem kulture. Pogovarjamo se o literatih, glasbenikih, slikarjih, igralcih, plesalcih, arhitektih, ki širijo svojo kulturo med ljudmi. Sledi končni sklep, da je kultura nekoga naroda dedščina prednikov, nanjo se navezujejo tudi sodobni dosežki znanosti in tehnike na vseh področjih življenja in dela. Vsaka kultura nosi svojevrstno obarvan pečat naroda, ki mu pripada. Pomembna je tudi odprtost meja za spoznavanje in priznavanje kultur drugih narodov. Tako postaja človek bogatejši za znanje in spoznanja, širi si kulturno obzorje pa tudi svojo narodno zavest.

DARJA INTIHAR

Kakšnega učitelja potrebujemo?

Okrogla miza o izobraževanju učiteljev na Pedagoški akademiji v Ljubljani

Marksistični center na Pedagoški akademiji v Ljubljani je pripravil 7. junija 1984 pogovor za okroglo mizo o izobraževanju učiteljev osnovne šole. Med razpravo, v kateri je sodelovalo tudi več pedagoških delavcev in svetovalcev osnovnih šol, se je ob vprašanih, kako bo v prihodnje organizirano izobraževanje učiteljev pri nas, izoblikovalo več predlogov in stališč. Med temi je treba opozoriti predvsem na zahtevo, da morajo organizacija in programi univerzitetnega izobraževanja prihodnjih učiteljev osnovne šole nastajati v neposredni povezavi z resničnim položajem zdajšnje osnovne šole, ne pa mimo nje. Zato naj bi tudi sama razprava o osnutkih novih programov, posebno zdaj, ko se približuje prehod izobraževanja učiteljev na visokošolsko stopnjo, ne zastajala le na ravni univerze in posameznih strokovnih organov, pač pa naj bi v njej enakopravno sodelovale tudi same osnovne šole. Kot je bilo mogoče sklepati ob posameznih prispev-

kih razpravljavcev, doslej šole ne le da niso sodelovale v reformnem iskanju na tem področju, temveč so bile o tem tudi bolj ali manj nepoučene.

V zdajšnji reformi našega šolskega sistema je bilo mogoče že velikokrat slišati, da namenjamo preveč pozornosti obliki, vsebina pa ostaja zapostavljena. Tokrat se je razprava zadrževala prav pri vsebinskih vprašanih. Tako se je v njej prebilo skoraj do osrednje teme spoznanje, da osnovna šola ob vseh družbenih nalogah, ki jih dobiva, že dolgo ni več samo organizacijski okvir elementarnega poučevanja in da učitelja v njej obremenjuje že kar dobra tretjina takih nalog, ki neposredno ne zadevajo pouka. Za te posebne delovne naloge je treba prihodnjega učitelja tudi posebej pripravljati. Tega smotra pa ni mogoče rešiti kar z nekimi novimi programom, ki bo le nekakšen podatek drugim, temveč predvsem z iskanjem novih metod in oblik študijskega dela, ki bodo

študentu omogočile, da se bo lahko že pred diplomom s svojim prihodnjim poklicem tudi ponačil, da svojega poklica torej ne bo doživljal le kot posledico slabo preiščenih ambicij. Zato moramo pri iskanju novih oblik organiziranja pedagoškega šolstva iskati in izpostaviti vse tiste pogoje, v katerih se bo oblikovalo delovno ozračje, ki bo pripomoglo k uresničevanju takšnega cilja. Tako so nekateri izmed razpravljavcev s tem v zvezi poudarjali pomen in nujnost skupnega študija prihodnjih učiteljev različnih smeri, ne da bi se ob tem vnaprej odločili za »pokrivalo«, pod katerim naj bi bil tak študij zajet. Močno poudarjen je bil tudi pomen trdnje zveze med prakso samih osnovnih šol ter višjim in visokošolskim izobraževanjem učiteljev. To zvezo sta doslej na Slovenskem vzdrževali le obe pedagoški akademiji, pa še tidve v obliki, ki ni najprimernejša. Pri tem ima lahko pomembno vlogo delovna praksa študentov, ki jo bo treba

kakovostno dopolniti. Podoben poudarek je veljal tudi povezavi med osnovno šolo in srednjim usmerjenim izobraževanjem, toda ob upoštevanju vseh posebnosti, ki veljajo zanj.

Posebno mesto je v pogovoru dobilo tudi vprašanje razvrstitvenja učiteljevega poklica in končno tudi njegovega socialnega položaja. V nekem trenutku je bilo mogoče slišati celo vzklik: »Učitelj je kot delavec v proizvodnji, ki se mu stroj nenehno kvari!« Razumevanje učiteljeve vloge predvsem kot vloge strokovnjaka določene panoge, pri čemer obidemo vse njene druge družbene nadvse občutljive razsežnosti — ali pa jih prepuščamo stihiji, pa lahko povzroči okvaro neprimerne občutljivejše naprave. V pogovoru za okroglo mizo se je izostrilo vsaj spoznanje, da je problem v tem, kako v prihodnje izobraževati učitelja, ne pa kje ga bomo izobraževali.

PAVLE ZGAGA

dogodki
novosti

Pravočasno do visokošolskih programov

Reforma visokega šolstva se približuje

Med aktualnimi vprašanji, ki jih obravnavajo republiški organi s področja vzgoje in izobraževanja v zadnjem času, je tudi priprava visokošolskih programov. S šolskim letom 1985—86 naj bi študente, ki se bodo vpisali v višje in visoke šole, dočakali novi programi; z njihovim uvajanjem bo pričela reforma visokega šolstva, ki bo po načrtu sledila reformi srednje šole.

Bodo novi visokošolski programi pripravljene pravočasno ali pa bo treba njihovo uvajanje odložiti še za eno leto, kot se je zgodilo pred uvedbo srednjega usmerjenega izobraževanja? Po zadnjih podatkih Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo je od 131 programov za pridobitev visokošolske izobrazbe v osnutku pripravljenih že 120. Slabše je s programi podiplomskega študija, saj so od predvidenih 97 programov za magistririj pripravljeni osnutki šele za 51 programov, od napovedanih 169 programov za specializacijo pa šele 40. Vendar se univerzama ne mudi s pripravo podiplomskih programov, saj menita, da z njihovo izdelavo ne kaže prehitovati, sicer bodo zastareli, še preden bo prvi rod študentov končal visoko šolo po novih programih.

Analiza osnutkov novih programov je pokazala, da mnogi med njimi še ne ustrezajo v celoti. Nekateri želijo podaljšati visokošolski študij za semester ali dva, v medicini npr. kar na 12 semestrov. Kaže, da se na visokih šolah bojijo, da bodo srednješolci prinesli na univerzo pre nizko izobrazbeno podlago, hkrati pa da niso prepričani, da je tudi visokošolska izobrazba današnji lahko samo dober temelj in da ji mora slediti nadaljnje nenehno izobraževanje. Nekateri programi ne upoštevajo dovolj srednješolskih programov iste usmeritve, skupaj s katerimi naj bi sestavljali programsko celoto posameznih panog in dejavnosti. Usmerjeno izobraževanje naj bi zagotovilo naraven prehod s srednje na visoko šolo znotraj posameznih usmeritev, čeprav morajo biti tudi iz drugih usmeritev ob določenih pogojih odprta vrata do posameznih smeri. Prav zato so srednješolci in njihovi starši že zdaj zaskrbljeni, saj še ne vedo, v katere višje in visoke šole posameznih usmeritev bo mogoče vpis brez posebnih pogojev, kje pa bodo potrebni dodatni izpiti.

Svet za vzgojo in izobraževanje

nje pri RK SZDL, ki je 16. 6. 1984 obravnaval ta vprašanja, je sklenil, naj odgovorni takoj pripravijo podroben načrt nadaljnjih priprav in v njem natančno določijo roke in nosilce posameznih nalog. Svet namerava občasno preveriti, kako se te naloge izvajajo. V razpravi pa je bilo slišati tudi več kritičnih misli in pomislekov, na katere še ni dokončnega odgovora. Izkušnje s srednješolsko reformo so pokazale, da so novi, posodobljeni programi šele začetek reforme. Za globlje spremembe je treba več časa, potrebne pa so tudi boljše kadrovske in gnotne možnosti. Tako bo tudi reforma visokega šolstva daljši proces, katerega uspešnost bo odvisna od ustreznih možnosti.

Novi visokošolski programi nastajajo znotraj posameznih visokošolskih organizacij in posebnih izobraževalnih skupnosti — pogosto brez zadostne medsebojne povezanosti pa tudi brez globljega preučevanja izobrazbenih potreb, sodobnih rokov in izkušenj z visokošolskim izobraževanjem doma in v svetu. Reforma univerze bi morali zasnovati bolj raziskovalno in strokovno, nato pa spremljati njeno uresničevanje, tako kot spremljamo izvajanje srednješolske reforme. Tako bi odkrili boljše in sodobnejše rešitve, izognili pa bi se tudi enotnim kalupom, ki jih nekateri vsiljujejo. Vnaprej bi morali misliti tudi na notranjo reformo visokošolskega študija, saj je v njem vse preveč »predavalno — poslušalne obrednosti«, kot se je slikovito izrazil eden izmed razpravljalcev, namesto poglobljenega samostojnega učenja in raziskovalnega dela. Reforma ni enkratno dejanje — to je dolgotrajen proces; tako bi ga morali tudi načrtovati in spremljati.

Pri pripravi visokošolskih programov je kritično tudi to, da ostajajo študenti ob strani. Utegne se zgoditi, da bodo kasneje obravnavali reformo univerze kot nekaj od zunaj vsiljenega, ki obrnil hrbet, tako kot tisti srednješolci, ki danes vse povprek kritizirajo programe in učbenike in s tem razvednotijo tudi dobre strani in dosežke reforme. Izkušnje z reformo srednje šole nas učijo, da mora imeti reforma na svoji strani predvsem učitelje, nato pa tudi učence. Pri pripravi reforme visokega šolstva bo tudi temu treba nameniti zadostno skrb.

J. V.

Za drugačno vrednotenje dela in boljši pouk

Prizadevanja in predlogi Skupnosti srednjih šol tehniških usmeritev SR Slovenije

Predsedstvo in odbor samoupravne delavske kontrole Skupnosti srednjih šol tehniških usmeritev SR Slovenije sta obravnavala več aktualnih tem na področju vzgoje in izobraževanja. Člani obeh organov zastopajo vse tehniške usmeritve in regije srednjih šol v Sloveniji. Zato poznajo problematiko na vseh šolah.

Srednje šole tehniških usmeritev imajo pri svojem delu veliko dokumentov, ki so bolj ali manj enaki. Zato se zastopniki teh šol v svoji Skupnosti dogovorijo o medsebojni koordinaciji, pomoči in poenotenju, kjer je to možno.

Smo na začetku izdelave srednjeročnega plana posamezne šole za obdobje 1986—1990. Devet dokumentov v obsežni dokumentaciji tega plana nam bo dalo veliko dela. Večino dokumentov bodo naše šole lažje izdelale, ko bodo imele »vzorce«, za katere bo poskrbela Skupnost. Vse nejasnosti pri oblikovanju plana bomo reševali skupaj v skladu z zakonskimi predpisi.

V tekočem šolskem letu imajo naše šole različne šolske koledarje, razen ljubljanskih, ki so se že lani med seboj dogovorile o enotnem koledarju. Na seji smo se dogovorili, da bodo imele v letu 1984—85 vse naše šole enoten šolski koledar. Da se bo to lahko uresničilo, bo poskrbela naša Skupnost.

Znano je, da na srednjih šolah usmerjenega izobraževanja nimamo učbenikov za vse predmete. Za ta dela ni dovolj piscev, ni zanimanja. Res pa je, da ta pomanjkljivost zmanjšuje učni uspeh. Skupnost se bo zavzemala in sodelovala pri iskanju piscev, recenzentov in konzulentov učbenikov v kolektivih svojih šol ali zunaj njih.

Več dokaj žgočih tem in vprašanj za naše šole smo obravnavali že večkrat. Sedaj so v takšni razvojni stopnji, da jih je treba zavzeto reševati in rešiti. Naj jih na kratko omenim.

Tuji jezik bi moral imeti v slovenskih srednjih šolah pa tudi v osnovnih enak položaj kot drugi predmeti. Žal ga nima. Dosedanje izkušnje kažejo, da tisti učenci, ki vedo, da ne bodo nadaljevali izobraževanja po 4-letnem programu, pri pouku tujega jezika, ne kažejo zanimanja ne sodelujejo in pouk celo motijo in ovirajo. Dobro vedo, da jim večina programov omogoča napredovanje v drugi letnik v tretjo in četrti zahtevnostno stopnjo z negativno oceno iz tujega jezika.

Izkušnje so potrdile, da ni stvarno pričakovati, da bo učenec na koncu šolskega leta opravi neomejeno število popravnih izpitov, kar ima pravico po Pravilniku o preverjanju in ocenjevanju znanja v usmerjenem izobraževanju. Večina slabih učencev se zanaša na pravice po tem Pravilniku in med letom ne dela dovolj. S takim odnosom do učenja slabo vpliva na delovne navade drugih učencev. K popravnim izpitom deset dni po končanem pouku se prijavijo vsi negativno ocenjeni učenci. Ponavadi tisti z veliko negativnimi ocenami odstopijo takoj v začetku popravnih izpitov. Menimo, da bi bilo bolj stvarno, za delovne navade in čut odgovornosti bolj vzgojno in za učni uspeh ter solidnejše znanje boljše, da bi bila v junijskem roku možna največ dva popravna izpita, na koncu šolskega leta skupaj največ trije.

Na naših šolah je veliko učiteljev praktičnega pouka, ki nimajo višje izobrazbe, ki jo določa 175. člen Zakona o usmer-

jenem izobraževanju. Na razpise za te učitelje ni ustreznih odzivov. Vzroki, da ni zanimanja za opravljanje teh del in nalog, pri delavcih, ki po stopnji izobrazbe izpolnjujejo pogoje, so različni: nekateri se ne zanimajo za to delo, ker imajo boljše zaposlitve, drugi niso za praktični pouk usposobljeni, ker ne obvladajo praktičnega dela. Za učitelje praktičnega pouka je izredno pomembno, da znajo in hočejo z učenci praktično delati, jih ob tem delu vzgajati in učiti. Omeniti je treba, da pri nas ni redne poti za šolanje učiteljev te vrste, ker šole nimajo dovolj učiteljev praktičnega pouka, pouk pa morajo izvajati. Zato bo treba nekaj ukreniti, da se to stanje popravi.

Soglašamo, da imajo učitelji praktičnega pouka, ki znajo in hočejo praktično delati z učenci, tudi višjo izobrazbo. Saj napredek in razvoj znanosti, tehnike in izobraževalne tehnologije to zahteva in prej ali slej bomo morali imeti take učitelje. Toda dokler jih nimamo ali jih ne moremo dobiti, dajmo šolam možnost, da bodo lahko delale, sicer ne bodo mogle opravljati praktičnega pouka ali pa bo ta pouk tako pomanjkljiv, da bo z vzgojnega vidika boljše, če ga ne bi bilo. Pod določenimi pogoji ali za določen čas ne bomo dobili teh učiteljev, še posebno ne takih, ki bi kakovostno opravljali svoje delo in bi bili za šolo obetavni. Današnji primeri, ko učenci nimajo ustreznega praktičnega pouka, ker ni učiteljev ali šola nima po učnem načrtu potrebno opremljenih delavnic, nam povzročajo nepopravljivo škodo. Take šole dajejo absolvente, ki so v svojem znanju »invalidi«. Rešitev te žgoče pomanjkljivosti bi morala biti hitra a časna, druga dolgoročna.

Določen čas je treba dati šolam možnost, da smejo za učitelja praktičnega pouka sprejemati v delovno razmerje delavce, ki so uspešno končali poklicno šolo in nato tehniško ali delovodsko šolo oziroma, da imajo poleg poklicne šole V. zahtevnostno stopnjo usposobljenosti, da imajo v svojem poklicu najmanj 3 leta prakse, da si pridobijo pedagoško-andragoško izobrazbo. Za temeljitejšo in dolgoročno rešitev je treba za učitelje praktičnega pouka oblikovati samostojen vzgojno-izobraževalni program in te kadre načrtno vzgajati in izobraževati.

O statusu tujega jezika, o omejitvi števila možnih popravnih izpitov in o rešitvi pomanjkanja učiteljev praktičnega pouka bo naša Skupnost dala Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo svoj predlog stališč za spremembo zakonskih predpisov.

Vodstvo Skupnosti je na svoji seji dokaj zavzeto razpravljalo o izračunu cene vzgojno-izobraževalnih storitev (standardi, normativi, merila) izvajanja programov; o poročanju opravljenega vzgojno-izobraževalnega dela, načinu obračunavanja amortizacije. Med drugim tudi ugotavlja, da se nekatera določila (členi: 9., 11., 12., 18) Zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja ne uresničujejo. Problematika vrednotenja vzgojno-izobraževalnega dela je čedalje bolj zapletena. Delo delavca v šoli se vrednoti slabše kot enakega delavca v gospodarstvu ali v drugih dejavnostih. Po merilih Izobraževalne skupnosti Slovenije so za leto 1984 osebni dohodki na mesec nižji, kot so izračunani osebni dohodki na osnovi zajamčenega minimalnega osebne dohodka.

Predstavniki naših šol menijo, da sedanji sistem vrednotenja vzgojno-izobraževalnega dela ne ustreza in zahtevajo bolj realen način določanja sredstev. Standarde in normative je treba gledati na vsebine vzgojno-izobraževalnih programov in oblike izvajanja opredeliti v posamezni posebni izobraževalni skupnosti. Pri financiranju vzgojno-izobraževalnih programov je treba ravnati skladno z določili Zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja. Merila na podlagi pogojev nekvificiranega delavca (PND) zamenjati z bolj realnimi. Kot podlago za vrednotenje količnika ena bi morali vkalkulirati vsaj z zakonom predpisani zajamčeni osebni dohodek.

Sistem poračunavanja opravljenega vzgojno-izobraževalnega dela je nov in ni primeren, treba ga je poenostaviti in uskladiti z 18. členom Zakona o svobodni menjavi, dela. Menimo,

Več denarja za solidarnost

Odbor za osnovno izobraževanje pri Izobraževalni skupnosti Slovenije o novi vrednosti zagotovljenega programa in solidarnosti ter o uresničevanju Zakona o osnovni

Dohodki v gospodarstvu so v prvih treh...esecih letošnjega leta toliko napredovali, da bo celotni dohodek za 50 odstotkov presegel resolucijska predvidevanja. Ta ugotovitev Zavoda SRS za planiranje pa pomeni dovolilnico občinam, da povečajo sredstva za skupno porabo — pri tem morajo seveda upoštevati 20-odstotno zaostajanje rasti teh sredstev za rasto dohodka — hkrati pa tudi občinskim izobraževalnim skupnostim, da povečajo vsoto denarja, namenjenega za izplačilo osebnih dohodkov in materialnih stroškov osnovnim šolam.

Na podlagi teh ugotovitev so v Izobraževalni skupnosti Slovenije izoblikovali tudi nov izračun zagotovljenega programa in solidarnosti na področju osnovnega šolstva: v njem je upoštevano, da so se letos sredstva za osebne dohodke v naši republiki povečala za 40%, cene povprečno za 54%, spremenjene obveznosti in dogovorjena sredstva solidarnosti pa bodo v občinah lahko upoštevali pri pripravljanju usklajenih planov skupne porabe.

Vsota denarja, namenjena za zagotovljeni program, bo letos po teh novih izhodiščih za 15,4% presegla načrtovano (povečala se bo na 9.769.312.000 din), za solidarnost pa bo treba zbrati za 16,6% več denarja, kot je zapisano v načrtu (783.696.000 din).

Osebni dohodki, vračunani v cenah zagotovljenega osnovnega programa, bi po novem zaostajali za 20% za doseženim povprečjem v osnovnem šolstvu v SR Sloveniji, dohodek v cenah storitev pa bi se v primerjavi z lanskim letom povečal za 57,7%; 17,7 odstotka tega denarja bi porabili za to, da bi zmanjšali zaostajanje kalkulativnih osebnih dohodkov, 40% pa za to, da bi povečali letošnje osebne dohodke.

Materialni stroški naj bi se povečali za 54 odstotkov, vsota denarja, namenjena za amortizacijo, pa bi ostala taka, kot je predvideno v načrtu: obračunana 50 odstotno.

da je zavod za šolstvo fisti, ugotavlja koliko je posamezna šola uresničila vsebine vzgojno-izobraževalnega programa. Na podlagi tega pregleda je mogoče ugotoviti opravljeno veznost.

Sredstva za amortizacijo šolam znižana na polovico. temi sredstvi, ki jih šole v namen prejemale, ni mogoče obnavljati delovnih oziraj učnih sredstev za opravljanje šolskega dela. Ta pomanjkljivost bo pustila trajne in nepopravljive posledice. Še bolj bomo zaostajali pri izobraževalni tehnologiji.

Izobraževalni skupnosti Slovenije in drugim pristojnim publiškim organom bo dala naša Skupnost svoj predlog stališč za spremembo načina vrednotenja vzgojno-izobraževalnega dela osnovnih sredstev v naših srednjih šolah.

LEOPOLD ZEMLJAK

Zagotovljeni program v letu 1984 bo torej za 55,6 odstotkov »dražji« od lanskega, nesprenjena pa bo ostala vrednost programa skupnih nalog in programov vzajemnega združevanja stroškov za graditev osnovnošolskega prostora.

Članom odbora pa je bila krat predložena še druga različica predloga za povečanje solidarnostnih sredstev, po kateri naj bi 20-odstotni zaostanek kuliranih osebnih dohodkov povprečnim osebnim dohodkom v osnovnem šolstvu zmanjšali 15 odstotkov. Odbor se je zavzel za drugo različico pa tudi spremembo tistih predpisov, naj bi pripomogli, da bi v občinah, kjer denar imajo, povečala sredstva za skupno porabo tako več denarja namenili tudi šolam.

Ko so razpravljali o poročilu o uresničevanju Zakona o osnovni izobrazbi, so člani odbora namenili posebno pozornost celodnevni osnovni šoli. Ob tem so ugotavljali, da bi moral Zavod SRS za šolstvo vsaj delbinsko razčleniti prvine celodnevne osnovne šole v zagotovljenem programu pa tudi to, da na področju celodnevne osnovne šole narejemo vse, kar je v zdajšnjih razmerah mogoče doseči. natančneje je treba razčleniti kakšna je v resnici kakovost celodnevna šola in zanjo, če bi čemo, da bo napredovala, zagotoviti denar. Razpravljajo, ki je zavzelo precejšnje razsežnosti, tudi kar zadeva združevanje šol, je pokazalo, da je na tem področju še veliko nepopolnjenega: razne oblike povezovanja, ki se pojavljajo v praksi in po mnenju nekaterih prave uspešne, nasprotujejo usmeritvam Zakona o osnovni šoli, povečujejo pa tudi stroške tak imenovane administrativne aparata. Skratka, oblike organiziranosti glede na potrebe pa njihova uspešnost so v različnih okoljih različne in niso zmerno skladne z zakonom. Praksa mreč potrjuje staro resnico, zakonski predpisi velikokrat zadenejo v črno.

MARJANA KUNEJ

NOVE KNJIGE ZALOŽBE MISAO

- Dr. Djordje Lekić: PEDAGOŠKO-PSIHOLOŠKA SLUŽBA U SAVREMENOJ ŠKOLI (II. dopolnjena izdaja), cena 350 din
Momočilo Krkljuš: TEHNIČKO I PROIZVODNO STVARALAŠTVO MLADIH, cena 50 din
Danilo Nebriğić: OBRAZOVANJE ZA ZANIMANJE PROSVETNE STRUKE, cena 50 din
Dr. Ljubivoje Cerović: DRUŠTVENA ANGAŽOVANOST STUDENATA VOJVODINE OD 1918-1935 I OD 1935-1941 (dve knjigi), cena 100 din
Dr. Nikola Potkonjak: LENJIN O VASPITANJU, cena 50 din
Dr. Djordje Nadrljanski: KIBERNETSKO OSNOVNO MODELIRANJE I PROJEKTOVANJE SISTEMA USMERENOG OBRAZOVANJA, cena 50 din
Dr. Djordje Nadrljanski: INFORMATIKA U OBRAZOVANJU, cena 100 din
Dr. Milan Zderić: ŠKOLA I ŽIVOTNA SREDINA, cena 50 din
Dr. Milan Mali: MLADI U OPŠTENARODNOJ ODBRANI I DRUŠTVENOM SAMOZAŠTITI, cena 50 din
Dr. Mladenko Kumović: IDEJNOST U PEDAGOŠKOM RADU MUZEJA, cena 50 din
Dr. Svetislav Stojakov: MARKSISTIČNA OSNOVA VASPITANJA I OBRAZOVANJA, cena 100 din.

Knjige naročite na naslov: NIRO »MISAO«, Bulevar maršala Tita 28, 21000 NOVI SAD, p.f. 320.

Premišljeno načrtovanje — boljši uspehi

Kako pripravimo delovni načrt šole

Načrtovanje življenja in dela osnovne šole je zahtevna in odgovorna naloga, ki postavlja marsikatero šolo in ravnatelja pred hude preskušnje. Delen razlog za to je pomanjkanje ustrezne strokovne literature in potkov za to delo. Žal je tako samo pri nas, če pa pogledamo v sosednje republike, najdemo dokaj obsežno literaturo o načrtovanju in spremljanju uresničevanja delovnega načrta šole, v pedagoški literaturi pa so zelo pogosto objavljene različni prispevki.

Strokovno in metodološko ustrezno načrtovanje življenja in dela osnovne šole je pomemben dejavnik, ki zagotavlja višjo stopnjo posojenja intenzifikacije in racionalizacije vzgojno-izobraževalnega procesa. Dejavnost šole mora temeljiti na čvrstih podmenah, prav tako pa tudi sama metodologija in vsebina programiranja in popolnjevanja spremljanja uresničevanja delovnih nalog.

Vloga letnega načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela šole iz splošnih namenov programiranja. Programiranje mora biti odgovoriti na vprašanja: kaj, v kakšnih razmerah, kdaj in kdo. Zagotoviti mora, da se kar najmanj smotno izrabijo čas, sredstva, prostor pa tudi učiteljev trud. To pa pomeni, da je s programiranjem dela treba vsebine, organizacijo, sredstva, možnosti nosilce posameznih programov in vsebin tako določno opredeliti in izbrati, da zagotovimo kakovostno uresničevanje nalog in doseganje dobrih vzgojno-izobraževalnih uspehov. Zato je temeljni namen programiranja dosegati boljše delo šole.

Pri pripravi delovnega načrta šole je treba posebej upoštevati, da mora delovni načrt določiti celoten obseg, vsebino in organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela na šoli in možnosti za njegovo izvedbo. Upoštevati je treba obveznosti, ki jih je šola dolžna s samoupravnimi sporazumi v občinski izobraževalni skupnosti in neposredno s posameznimi uporabniki. Letni delovni načrt je hkrati tudi podlaga za določanje programa storitev, s katerimi se osnovna šola vključuje v svobodno menjavo dela, zato morajo biti dejavnosti načrtovane tudi v skladu z normativnimi standardi, sprejetimi v izobraževalni skupnosti. Postopek za sprejemanje delovnega načrta mora omogočiti, da bodo pri njegovem nastajanju poleg delavcev šole sodelovali tudi starši in vsi drugi zainteresirani občani, zlasti družstva in družbene organizacije, družbeno-politične organizacije ter organi krajevne skupnosti in organizacij združenega dela.

Vsebinska zasnova delovnega načrta

Vsebinsko delovnega načrta opredeljujejo Zakon o osnovni šoli (37. člen) in Smernice za delo osnovnih šol. Da bomo delovni načrt neopretrgano dopolnjevali, moramo opozoriti na tista pomembna prizadevanja, uspehe in dosežke šole (pa tudi okolja), ki zagotavljajo njeno nadaljnjo rast in so podlaga za načrtovanje in uresničevanje letnega delovnega načrta. Letni delovni načrt naj vsebuje naslednje sestavine:

- globalna ocena stanja in dosežkov ter perspektiva razvoja osnovne šole;
- temeljne prednostne naloge in poudarki v šolskem letu;
- opis in ocena gmotnih, kadrovskih in drugih možnosti za uresničevanje programa;
- vsebina in organizacija vzgojno-izobraževalnega dela;
- delo vodstvenih, strokovnih in samoupravnih organov;
- sodelovanje z drugimi organizacijami in skupnostmi;
- načini spremljanja in vrednotenja uspešnosti dela.

Ob tem je treba upoštevati, da je osnovna šola temeljna nosilka programiranja in izvajanja dela, pomeni, da je opredeljena vsebinska zasnova samo predlog, do katerega se posamezna šola opredeli in ga po potrebi tudi upošteva.

Celostna ocena stanja in dosežkov ter perspektiva razvoja šole

V tem uvodnem poglavju naj bi šola opredelila pomembna prizadevanja v zadnjih letih na različnih področjih, ocenila dosežke in prikazala možnosti svojega razvoja v naslednjih letih. Bistveno vprašanje je kako šola zagotavlja možnosti in kako uresničuje temeljni vzgojno-izobraževalni smoter. Zato naj globalna ocena prizadevanj šole in možnosti njenega razvoja obsega predvsem tale področja:

- dosedanja prizadevanja in uspešnost šole pri podružbljanju njenega življenja in dela (uspehi in ovire);
- uveljavljanje delovne vzgoje v skladu z razvijanjem celostne osebnosti in usmerjanja učencev;
- uveljavljanje dejavnosti, ustvarjalnosti in samoupravljanja učencev v vseh sestavinah dela šole;
- vključevanje in uveljavljanje vzgojnih sestavin in vzgojnega delovanja;
- funkcionalna povezanost, interakcija in integracija sestavin vzgojno-izobraževalnega dela za usklajeno, enovito delovanje in celosten razvoj učencev;
- posodobitve vzgojno-izobraževalnega procesa, zlasti za večjo učinkovitost dela, samostojnost in ustvarjalnost učencev;
- uveljavljanje sodobne organizacije (COŠ) in bogatenje dela. V poglavju je treba zabeležiti tudi bistvene ovire glede pogojev in izvajanja dela pri hitrejšem uresničevanju smotrov.

Temeljne prednostne naloge in poudarki v šolskem letu

Izhodišče prizadevanj osnovne šole in podlaga za njeno strateško usmeritev dela morajo biti temeljni poudarki (usmeritve), ki vključujejo nove vsebine, organizacijske oblike dela in prizadevanja za kakovostnejše uresničevanje smotrov in nalog.

Prednostne naloge in poudarki so lahko tudi srednjeročni ali dolgoročni. V tem primeru so potem za posamezno šolsko leto konkretno izbrani in graduirani (zasnovani postopno oziroma diferencirano), lahko pa so opredeljeni kot kratkoročne naloge, vendar v sklopu neke širše naloge.

Opredelitev prednostnih nalog in poudarkov izhaja iz usmeritev zakonov in drugih izvršilnih predpisov, programa življenja in dela osnovne šole, sprejetih družbenih opredelitev o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja in tudi iz splošnih razčlenitev učinkovitosti dela posamezne osnovne šole in s tem v zvezi iz njenega lastnega opredeljevanja po načrtnem spremljanju in razvijanju določenih nalog glede na posebne potrebe in možnosti. Prav te posebne opredelitve kažejo na stopnjo razvoja posamezne šole in tudi to, koliko se šola zaveda svojih nalog. Pri tem je seveda treba upoštevati tudi objektivne možnosti za njeno delo.

Tako se lahko ena ali več prednostnih nalog nanaša na vse osnovne šole v republiki, kar pomeni, da jih šole uresničujejo po skupnem dogovoru in tudi pod vodstvom (ali usmerjanjem)

ustreznega strokovnega ali raziskovalnega organa ali organizacije. Druga naloga ali drugi del nalog pa opredeljuje šola sama in tudi poskrbi za ustrezno metodološko zasnovanost ali za morebitno sodelovanje z ustreznimi organizacijami, ki bodo s svojim vključevanjem pripomogle k usposobljenosti učiteljev za posebne naloge ali k ustreznim strokovno-metodološki izpeljavi naloge. V tem obsegu šole tudi opredelijo naloge, ki jih uresničujejo po ustreznih dogovorih in sporazumih (npr.: REHIC, sodelovanje pri nalogah Pedagoškega inštituta), z raziskovalnimi ali strokovnimi organizacijami ali v skupnostih šol.

Pri opredeljevanju prednostnih nalog je treba opredeliti temeljne vsebine in oblike, kjer se bodo le-te uresničevale pa tudi načina spremljanja uresničevanja.

Okvirne naloge, ki jih lahko šole opredelijo kot temeljne prednostne naloge ali poudarke v posameznem šolskem letu, pri čemer je treba upoštevati, da so posamezne vsebine na tem mestu nediferencirane in se lahko pojavijo kot skupna ali posebna naloga, so predvsem tele:

- prizadevanja za celoten razvoj vseh učencev;
- uveljavljanje aktivnosti ustvarjalnosti in samostojnosti učencev;
- uveljavljanje delovne vzgoje in usmerjanja;
- širjenje podružbljanja življenja in dela osnovne šole;
- učinkovita in funkcionalna organizacija (celodnevne) vzgojno-izobraževalnega dela;

- povezanost s predšolsko vzgojo in z usmerjenim izobraževanjem.

V obsegu naštetih nalog šola opredeli samo nekatere najaktualnejše naloge iz različnih področij in jih glede na možnosti tudi konkretizira. S takim načrtovanjem naj bi dobile strokovne in organizacijske izkušnje in ugotovitve ali rezultate, na katerih bo šola v prihodnjih letih dopolnjevala svoje delo in uspešnost. Na podlagi temeljnih usmeritev dela šole pripravijo učitelji in drugi delavci konkretne usmeritve ali okvirne naloge za svoje delo. Uspešnost dela učiteljev in šole kot celote se ob končnem poročilu ocenjuje tudi glede na uresničitev zastavljenih skupnih nalog in usmeritev.

Temeljne usmeritve dela se lahko kažejo v različnih vrstah dela in različnih dejavnostih; to pomeni, da si celotna šola prizadeva za njihovo uresničitev. Lahko pa so usmeritve takšne, da se nanašajo samo na nekatere vrste dela ali dejavnosti.

Opis in ocena gmotnih, kadrovskih in drugih razmer

Opomba: V razvrstitvi posameznih nalog ali podatkov lahko osnovna šola spremeni vrstni red ali doda nove naloge in podatke. Podatke, kjer je primerno, je treba navesti posebej za centralno in posebej za podružnične šole.

- šolski okoliš
- prostorske razmere — notranji prostori in zunanje površine

- opremljenost razredov ali specializiranih učilnic, delavnic, telovadnic, drugih in zunanjih prostorov
- kadrovske razmere (pedagoški delavci, administrativni delavci, tehnični in drugi delavci in zunanji sodelavci)

- učenci (število, kratek opis in ocena socialne sestave učencev, ocena socialno-kulturnega okolja učencev šole; oddaljenost od šole, učenci — vozači, načini prihajanja v šolo; učenci v domovih in varstvenih družinah)
- druge (značilne) možnosti za šolsko delo

- denarne možnosti (neposredna in posredna svobodna menjava dela).

Vsebina in organizacija vzgojno-izobraževalnega dela

- šolski koledar in letno število delovnih ur
- organizacija pouka (število razredov, oddelkov in učencev, čisti in kombinirani oddelki, oddelki podaljšane bivanja, celodnevna šola, jutranje varstvo učencev, varstvo učencev-vozačev, izmena)

- dejavnosti in ekskurzije
- delo učiteljev (pouk, razredništvo, vodenje interesne dejavnosti oziroma mentorstvo, druge zadolžitve v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom)
- dopolnilni in dodatni pouk
- fakultativni pouk
- interesne dejavnosti
- bralna značka, JPI, vesela šola, različna srečanja in tekmovanja učencev (likovne kolonije, tabori)

- tečajni pouk oziroma tečaji

- šola v naravi
- skupnosti učencev oddelkov in skupnosti učencev šole
- delo šolske knjižnice
- poklicna vzgoja in usmerjanje
- skrb za zdrav telesni in duševni razvoj učencev (rekreacija, odmor, zdravniški pregledi in drugo sodelovanje z zdravstveno službo)

- šolska prehrana
- proslave, prireditve, manifestacije
- dejavnosti na področju SLO in DS
- delo organizacij in društev učencev

- strokovno in družbenopolitično izobraževanje in izpopolnjevanje pedagoških delavcev ter delo v aktivih (predvidena vsebina in organizacija izpopolnjevanja, ki bo potekala v šoli in zunaj šole — samoizobraževanje, predavanja, hospitacije, seminarji, tečaji, aktivni ipd.)
- mentorstvo (mentorstvo pripravnikom)

- delo šolskih svetovalnih in drugih strokovnih delavcev
- druga dejavnost šole.

Delo vodstvenih delavcev in strokovnih organov

- Delo ravnatelja kot pedagoškega vodje (hospitacijska dejavnost: Namen, število, oblike in načini spremljanja, individualni in skupinski pogovori, delo s strokovnimi organi, usmerjanje mentorstva, delo v strokovnih aktivih, kolegijih in konferencah ravnateljev, delo z učenci, delo s starši, sodelovanje z družbenim okoljem)
- delo pomočnika ravnatelja
- delo vodje enote
- delo strokovnih organov šole:

- učiteljski zbor (študijske konference, redovne konference, hospitacije, ostalo);
- učiteljski zbori oddelkov (vsebinska in organizacija dela);
- razredniki (razredni aktivni, vsebina, vodenje vzgojnih načrtov, vključevanje v delo oddelčne skupnosti, spremljanje razrednega kolektiva in učencev).

Sodelovanje s starši in drugimi dejavniki

- Sodelovanje s starši (oblike in vsebina: roditeljski sestanki, pogovorne ure, predavanja za starše, skupinski pogovori, morebitni obiski učiteljev in svetovalnih delavcev na domovih učencev, vključevanje staršev v vzgojno-izobraževalno delo, druge oblike sodelovanja);
- sodelovanje z VVO, osnovnimi, glasbenimi in srednjimi šolami ter šolami (zavodi) za usposabljanje učencev z motnjami v telesnem in duševnem razvoju?

- sodelovanje z organizacijami v tujini, ki organizirajo dopolnilni pouk za otroke staršev, ki so na začasnem delu v tujini;

- sodelovanje s kadrovskimi šolami in strokovno-proučevalnimi oziroma raziskovalnimi organizacijami (srednje šole: VIP vzgojitelj, VIP učitelj; pedagoška akademija, filozofska fakulteta, Pedagoški inštitut, Zavod SR Slovenije za šolstvo in drugi; vsebina in obseg sodelovanja);
- sodelovanje z OZD;
- sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami, družbenimi organizacijami, interesnimi skupnostmi, društvi in klubi ter drugimi dejavniki;

- organiziranje delovnih in humanitarnih akcij učencev, kulturnih, športnih in drugih prireditvev v krajevni skupnosti.

Spremljanje uresničevanja delovnega načrta

- dokumentacija o realizaciji

Vzgojni načrt povečuje obseg učiteljevega dela

Z vsakim začetkom novega šolskega leta se obseg učiteljevega dela povečuje (osebni dohodek pa ostaja nespremenjen). Ob začetku pouka morajo biti pripravljene letni načrti za celotno šolsko leto. Nove delovne naloge obremenjujejo prosvetne delavce ne samo zaradi povečanega obsega dela, temveč tudi zato, ker smo učitelji prepuščeni svoji iznajdljivosti, svoji presoji, skratka, vsak si razlaga tak načrt po svoje. Nikjer ne najdemo podrobnejših navodil, nasvetov, strokovne pomoči. Tako je tudi z letnim načrtom za vzgojno delo na določeni stopnji. Vsak zase se ubada s tem, kako naj načrt napiše, kaj naj obsega, kakšna naj bo njegova oblika...

V presojo ponujam predlog za sestavljanje vzgojnega načrta, ki sem ga pripravila za to šolsko leto. Mogoče bo učiteljem v oporo in pomoč, da bodo priprave za naše delo lažje, med letom pa vzgojno delo dobro opravljeno. Vem, da je to le poskus, pa vendar. Strokovnjaki, tisti, ki ga zahtevajo, pedagogi in drugi bodo o njem morda povedali svoje mnenje in ga dopolnili.

Vzgojni načrt je usklajen z delovnim načrtom šole. Idejna opredeljenost vzgojno-izobraževalnega procesa naj bo vključena tako v delo pri pouku kot v delo oddelčne skupnosti, v delo pri interesnih dejavnostih ter pri dopolnilnem pouku in pri drugih dejavnostih učencev.

Vzgojni načrt sem sestavila tako, da sem delovne naloge razvrstila na štiri dele:

- delo z učenci pri pouku
- delo z oddelčno skupnostjo
- delo s starši
- dopolnilni pouk (dodatni pouk, pomoč učencem s specifičnimi učnimi težavami ipd.).

Posamezne naloge in cilji se med šolskim letom prepletajo in povezujejo s predmetnikom oziroma z delovnim načrtom šole in pionirske organizacije.

Vzgojno delo med rednim poukom

V tem programu upoštevamo tele naloge:

- spoznavanje letnega delovnega načrta za to šolsko leto;
- rezultati dela — znanje, ki ga morajo učenci pridobiti;
- literatura, ki jo bomo potrebovali. Obvezno naročilo na Pionirski list (ali kakšno drugo revijo), Pelikanova zbirka — ob tem navajamo učence na to, da vedo, kakšno literaturo naj kupujejo;
- sodelovanje učencev, da bo delo uspešnejše: kratka poročila, referati, zbiranje literature, izrezki iz dnevnega časopisa, razglednice itd. S tem razširjamo učencevo obzorje, navajamo ga na uporabo knjig, na samostojno delo, na praktično uporabo pridobljenega znanja;
- oblike preverjanja znanja: tekstne in testne naloge, ustno

pobude odmevi

- sprotne mesečno oziroma dvomesečno poročanje in dogovori o realizaciji

- uresničevanje drugih nalog, ki niso bile načrtovane v delovnem načrtu
- obravnava sklepne poročila.

Priloge k delovnemu načrtu:

- nadrobni delovni programi po mesecih

- izvlečki iz zapisnikov oziroma zapisniki sej organizacij v krajevni skupnosti o medsebojnem sodelovanju
- samoupravni sporazumi in dogovori.

Opomba:

¹ Zamisel o vsebinski zasnovi delovnega načrta je izoblikovala delovna skupina pri Zavodu SRS za šolstvo, v kateri se poleg avtorja še Pavla Samuda, Alenka Aškerc-Mikeln, Emil Prah, Franc Malovrh in Boris Zupančič.

MILAN ADAMIČ

preverjanje... Naloga: Znanje plemeniti človeka, Brez znanja ni delovnih uspehov...

- kako naj se učenci učijo, način ocenjevanja in elementi, ki lahko vplivajo na učencevo oceno (objektivni in subjektivni pogoji, delavoljnost, prizadevnost itd.);

- vrste in oblike pomoči za učence, ki snovi ne razumejo. Namen: to je le pomoč učencu pri njegovem delu;

- ekskurzije: celodnevne in poldnevne. Vzgojni smoter: lepote naše dežele, vedenje na potovanju, odnos do ljudi, krajev itn.;

- šola v naravi: socializacija učencev, življenje v skupini, podrejanje lastnih interesov, pomoč tovarišem in drugo;

- športni dnevi (razporeditev po mesecih kot je predvideno v letnem planu za celotno šolo), obrambni dnevi in druge športne prireditve. Namen: pomen športa za učenčovo zdravje;

- kulturni dnevi in njihov vzgojni pomen;
- prvine delovne vzgoje (pripravljanje nekaterih učil, razstave, dežurstva, skrb za red in čistočo. Učenci spoznavajo različne oblike dela, spoštujejo vsako delo;

- izobraževanje učitelja: seminarji, vodoravno in navpično povezovanje dela, študij strokovne literature in druge oblike učiteljevega študija.

Vse te vzgojne naloge načrtujem v letnem vzgojnem načrtu po posameznih mesecih in jih uskladam z letnim delovnim načrtom šole.

Vzgojno delo v oddelčni skupnosti

Za sestanke oddelčne skupnosti je predvideno 18 pedagoških. Nadalj. na 6. str.

pobude
odmevi

Vzgojni načrt povečuje obseg učiteljevega dela

Nadalj. s 5. str.

ur. Sestanke naj vodi odbor oddelčne skupnosti. V tem načrtu upoštevamo tudi vse naloge, ki so predvidene v nalogah JPI. Ko izbiram delovne naloge oddelčne skupnosti, jih razporedim po posameznih mesecih. Dosegli naj bi naslednje vzgojne cilje:

- učence navajamo na samostojno odločanje, presojanje, sklepanje (npr. ob sprejemanju letnega delovnega načrta oddelčne skupnosti);
- razvijamo pravičen odnos do součencev, tovarštvu ipd. (medsebojna pomoč v šoli ali doma);
- odnos do staršev, ostarelih občancev (pomoč pri domačem delu, skrb za ostarele občane ne samo ob priložnostnih praznikih);

- odnos do okolja (čiščenje šolske okolice, skrb za red in snago v učilnici, na hodniku, očiščevalne akcije);
- aktivnost učencev (vključevanje v interesne dejavnosti);

- kulturna vzgoja (pripravljanje občasnih razstav, razredne prireditve, urejanje vitrin itd.);
- učence navajamo na samostojno delo (vodenje sestankov, vodenje zapisnikov, samostojno domače delo itd.).

Sodelovanje s starši

V tem delu načrta predvidevamo vse oblike sodelovanja med starši in učitelji:

- redne govoilne ure (20 ur)
- roditeljski sestanki (štirje sestanki v šolskem letu)
- sodelovanje s starši, ki so v oddelčnem svetu (predvsem ta-

krat, kadar rešujemo težje probleme)

- obiski na domu (po potrebi)

- sodelovanje med strokovnimi službami, starši in učitelji (predavanja, svetovanja, pomoč učencem s specifičnimi učnimi težavami, testiranje, poklicno usmerjanje in drugo)

- vključevanje staršev v delo šole (pomoč pri interesnih dejavnostih, pomoč pri ekskurzijah, pri učenju, pri zbiranju materialov, pri delovni vzgoji...)

Delovne naloge načrtujem le okvirno, saj vseh nalog ni mogoče predvideti. Lahko pa načrtujem čas in vsebino roditeljskih sestankov. Pri tem upoštevam tudi predavanja za starše.

Pomoč učencem

Pomoč učencem naj bi bila organizirana približno takole:

1. Dopolnilni pouk, ki naj bo namenjen predvsem tistim učencem, ki snov težko dojemajo, tistim, ki je pri pouku iz kakršnihkoli razlogov niso razumeli, in tistim, ki zaradi boleznih niso mogli slišati razlage. Število ur je določeno z letno kvoto ur na vsaki šoli.

2. Organiziramo medsebojno pomoč. Učenec lahko pomaga sošolcu doma, v šoli ali pri skupinskem delu.

3. Samostojno učenje, pri katerem naj bi naučili učence, kako naj se uče. Takšno obliko dela lahko organiziramo tudi v šolah, ki nimajo celodnevne pouka.

4. Pomoč učencem po posebnem programu za učence s specifičnimi učnimi težavami, ki ga predložijo strokovne službe.

ALENKA ŠVAB

Ponavljjanje razreda v osnovni šoli

Vprašanja o tem, ali naj učenec ponavlja razred ali ne, niso pogosta le v šolah ob zadnji konferenci in ob zaključevanju ocen, ampak vedno bolj vznemirjajo tudi starše, časnikarje in vse, ki so s šolo bolj ali manj povezani.

K pisanju me je spodbudil članek Alojza Vadnala Ne brez znanja v višji razred (Prosvetni delavec, 14. 5. 1984, str. 9). Alojz Vadnal meni, da 67. člen Zakona o osnovni šoli škoduje učencem. Svojo izjavo utemeljuje s tem, da ta člen ne omogoča učencem, da bi dozoreli. Ko učenca s pomanjkljivim znanjem spustimo v višji razred, zahtevamo od njega več kot je sposoben. Alojz Vadnal se zavzema za odpravo 67. člena Zakona o osnovni šoli in meni, da je ponavljanje razreda lahko učinkovita pomoč neuspešnemu učencu.

Strinjam se z ugotovitvijo, da je ponavljanje rodilo dobre sadove v primerih, ko je šlo za manj zrele učence, vendar pa ne morem mimo resnice, da mnogi neuspešni učenci niso nezreli in da ponavljanje ni zmeraj učinkovito.

Svetovalne delavke OŠ Karel Destovnik-Kajuh iz Ljubljane smo se prav v letošnjem šolskem letu odločile za analizo o učencih, ki obiskujejo našo šolo in so že kdaj ponavljali razred.

Vzrok za odločitev je bil v tem, da so v višjih razredih letos učenci, ki ponavljajo, postali velik problem z naraščanjem vedenjske problematike in negativnih ocen. Ker se je pri nekaterih primerih pokazalo, da so v letu, ko so razred ponavljali, svoj uspeh še poslabšali, smo želeli dobiti jasnejšo sliko o tem, kdo so otroci, ki razred ponavljajo in kakšen uspeh ima ponovno obiskovanje istega razreda.

V analizo je bilo vključenih 96 učencev, 54 od teh jih je ponavljalo na razredni stopnji, 42 na predmetni stopnji. Vprašalnike so izpolnjevale razredničarke teh učencev, katerim smo po obdelavi podatkov dobljene rezultate predstavile in pripravile tudi pogovor o tej temi.

Največ učencev je ponavljalo v četrtem razredu (26), mnogo jih je ponavljalo tudi v petem in šestem razredu. Podatki o po-

navljanju sedmega razreda niso stvarni, saj mnogi učenci, ki razreda ne izdelajo, zapustijo osnovno šolo. Zaskrbljujoča je ugotovitev, da je več verjetnosti, da bo učenec, ki je enkrat ponavljal, zapustil osnovno šolo brez končanega osmega razreda, saj na naši šoli le osem učencev obiskuje šolo deveto leto, kar enajst pa jih je lani odšlo iz šole po končanem sedmem razredu. 81. člen Zakona o osnovni šoli, ki omogoča obiskovanje osnovne šole do 17. leta starosti, torej v praksi prinaša rešitev le za nekatere učence.

Zanimala nas je družina, iz katere izhajajo otroci, ki so razred ponavljali — narodnost in izobrazba staršev, govorni in jezikovni modeli v družini in pri otroku, spremembe v družini v času otrokovega šolanja, popolnost družine in sodelovanje staršev s šolo. Narodnost in izobrazbo staršev otrok, ki so razred ponavljali, smo primerjali z vsemi učenci, ki obiskujejo našo šolo. Mnoge raziskave govore o vplivu socialno-ekonomskega statusa na uspeh učencev in naša analiza potrjuje vpliv družine na otrokov šolski uspeh. Predvsem je očitna razlika pri izobrazbeni ravni staršev učencev, ki so uspešni in učencev, ki so razred ponavljali. Razlika je pomembnejša pri učencih, ki so ponavljali v prvih štirih razredih osnovne šole, kar verjetno lahko utemeljimo s tem, da so otroci v nižjih razredih bolj vezani na pomoč staršev in bolj odvisni od vplivov okolja. Med mlajšimi učenci jih je tudi 9% več iz nepopolnih družin (30% nepopolnih družin med učenci, ki so ponavljali na razredni stopnji oziroma 21% nepopolnih družin med učenci, ki so ponavljali na predmetni stopnji), kar to še potrjuje. Starši s šolo slabo sodelujejo, med učenci, ki so ponavljali na predmetni stopnji, se več kot polovica staršev v šoli ne oglašja. Zanimiv je podatek, da tako na razredni kot tudi na predmetni stopnji zanimanje staršev za stik z učiteljem ne naraste, ko otrok ponavlja, mnogo pogosteje se celo zmanjša.

Ponavljjanje razreda staršem učenca torej večinoma ni pomembno ocenili vsak njegov izdelek z: dobro ali slabo. Če bo »slabo«, bo ta izdelek šel med »škart« in ne pod izdelke z naslovom »manj uspešno«.

Nekega dne nam bodo ti ljudje lahko upravičeno očitali: »Poglejte, kaj ste naredili iz nas! Dovolili smo si toliko, kolikor nam je bilo dovoljeno. Učili ste nas, da je tudi pot najmanjšega truda — pot v napredek«.

Predlog: Poiščimo enotno ime za vse šolske predmete, saj vsi enakovredno oblikujejo prihodnjo osebnost našega učenca, in poenotimo ocenjevanje z lestvico od 1 do 5. Pri tem izvzemimo morda le likovni pouk in telesno vzgojo. Taki predlogi ne pomenijo vrnitve v stare čase, ampak pomenijo le upoštevanje uveljavljenih izkušenj. Še naprej ohranjamo in poglobljamo posluš za otroka, spoštujemo njegovo mladost, poskušajmo ga razumeti, vendar ob vsem tem ne pozabimo, da otroku ne delamo dobro, če ga vzgajamo v misli, da si v življenju sme toliko dovoliti, kot si lahko privoščijo v osnovni šoli. Vsi vemo, da ni tako.

Ne mislim, da je moje mnenje o teh problemih edino pravilno. S tem člankom bi rada spodbudila kolege k razpravljanju, za katero nam daje naš časnik lepo priliko.

Oglejmo si tudi mnenja učencev 7. in 8. razredov o vprašanju:

Kaj meniš o ocenjevanju vzgojnih predmetov?

— Ti predmeti ne vplivajo na učni uspeh, razen če je učenec

niolo poziva, da učenec potrebuje pomoč. Četrtnina učencev, ki so ponavljali na razredni stopnji, se uči samih, na predmetni stopnji je takih kar polovica. Učitelji menijo, da med neuspešnimi učenci na razredni stopnji prevladujejo taki, ki dodatno razlagajo potrebujejo, ker snov težje dojemajo, med učenci na predmetni stopnji pa je kar 36% takih, ki ne potrebujejo dodatne razlage.

Zanimala nas je tudi vključitev učenca v interesne dejavnosti, vzroki za učenčev neuspeh in ocene učencev, ki so jih imeli pred letom, ko razreda niso izdelali in po letu, ko so razred ponavljali. Prav tu vidim izhodišče za sklepe.

Menim, da je ponavljanje učinkovito, če učencu omogoča, da v naslednjih letih v šoli bolje in lažje dela. Ko smo primerjali ocene, ki so jih neuspešni učenci imeli v letih pred ponavljanjem razreda in po tem, se je pokazalo, da je bilo ponavljanje najučinkovitejše v prvih dveh letih otrokovega šolanja. V prvih dveh letih ponavljajo učenci, ki so vstopili v šolo z bistveno nižjim poprečnim znanjem in s slabše razviti grafomotoričnimi sposobnostmi. Mnogi od teh neuspešnih učencev so manj zreli in šele ob ponavljanju dozore; mnogi šele v letu, ko razred ponavljajo, dosežejo stopnjo operativnega mišljenja (ko lahko razstavijo celoto v dele in te spet sestavijo v celoto) in s tem osnovno možnost za normalno delo. Ponavljanje je bilo pomoč učencu, kar dokazuje primer: učenci, ki so bili iz matematike negativno ocenjeni, so imeli v letih po ponavljanju razreda, v dveh primerih matematiko ponovno negativno, pet jih je imelo povprečno 2 in kar enajst več kot 2. Vidimo, da učenec, ki ponavlja v prvem ali drugem razredu, svoje ocene običajno v naslednjih letih šolanja izboljša. To velja tudi za ocene vzgojnih predmetov.

Pri učencih, ki so ponavljali kasneje, tako spodbudnih rezultatov nismo dobili. Nasprotno: med učenci, ki so imeli v 3. ali 4.

razredu slovenščino nezadostno je bilo kar sedem takih, ki imeli slovenščino nezadostno tudi kasneje in osem takih, ki imeli ta predmet kasneje prečno 2, nihče izmed teh učencev pa ni dosegel ocene višje od 2. Ponavljanje iste učne snovi torej ni prineslo dovolj napredka, da bi bilo delo v kasnejših letih olajšano. Podobno nam kažejo podatki o ocenah učencev, ki so ponavljali na predmetni stopnji. Mnogi med njimi so predmetih, iz katerih so imeli dobivale negativne ocene. Neuspeh učencev ob ponavljanju višjih razredih osnovne šole kaže med drugim tudi v naravnju neopravičenih izostankov: se ponavadi povečajo že v letu, ko učenec razreda ne izdelajo, računajo pa tudi ob ponavljanju razreda. Ob učenčevem učnem neuspehu se poveča odstopanje šole. Na šoli imamo dva učence, ki sta isti razred obiskovala prvič. V vseh treh letih uspešnosti izboljšala, postala pa je hud vedenjski problem.

Neuspešnost vpliva na otrokovo podobo o samem sebi, tako na odklonilen odnos do drugega. Učenec uspeha ne izboljša, njegovo znanje in zanimanje za delo se ne povečata, s svojim odnosom do dela pa moti pouk in šolce. Učitelji navajajo kot najpogostejši vzrok učenčevega neuspeha nedelavnost in slabe delovne navade. Vidimo pa, se delovne navade pri učencu razreda ponavlja, le redko izboljšajo. Izhod moramo torej iskati nekje drugje.

Menim, da Zakon o osnovni šoli ne omogoča, da bi ponavljali učenci, katerim bi ponavljali ne koristilo. Prav gotovo ne moremo podati definicije, kdaj ponavljanje smiselno in kdaj ne. Odločiti se moramo ob vsaki posameznem učencu, ko skrbi pretehtamo vzroke njegovega neuspeha. Če pričakujemo, da bo ponavljanje razreda pomagalo učencu pomoč, se zanj zagemajmo. Z mnenjem, da 67. člen Zakona o osnovni šoli škoduje učencem, pa se ne moremo strinjati.

BARBARA HANUŠ

Vzgojni predmeti ne kvarijo spričevala

Najprej bi rada spregovorila o sami oznaki »vzgojni predmet«. Ali na primer matematika, fizika, slovenščina in drugi predmeti niso vzgojni, ali ne privzgotajajo vztrajnosti, delavnosti, natančnosti in drugih odlik?

Tako imenovanim »vzgojnim« predmetom privoščim lepo ime, saj smo jih tako lepo poimenovali takrat, ko smo jih potisnili na stranski tir. Ocenjujemo jih z besedami »zelo uspešno«, »uspešno« in »manj uspešno«, zanje ni v veljavi negativna ocena, zato se zdijo tudi učencem manj pomembni. Tako lahko napreduje naš učenec v višji razred — brez dela in znanja, kar iz petih predmetov (glasba, likovni, tehnični, gospodinjstvo in telesna vzgoja) z oceno »manj uspešno«.

Pri likovnem pouku in telesni vzgoji, kjer je otrokovo naravno nagnjenje do teh predmetov odločilno, je morda res smotno, da jih ocenjujemo z zelo uspešno, uspešno, manj uspešno, pri tehničnem pouku, gospodinjstvu in glasbi, kjer se je treba učiti tudi veliko teoretičnih podatkov, pa je zelo nevezljivo, da dobi učenec, če dela ali ne, pozitivne ocene.

Temu podoben je tudi odnos nekaterih staršev do vzgojnih predmetov. Včasih učenci nimajo nujnega materiala, ker jim ga starši ne kupijo ob preprostem spoznanju, da učitelj njihovega otroku tudi ob najslabši oceni ne bo mogel preprečiti prehoda v naslednji razred.

Četudi učence pred tablo noče odgovorjati, če ne počne nič drugega, kot samo razgrajati, mu

nihače nič ne more. Kaj zato, če dobi oceno manj uspešno? Ni mu mar, če dobi ukor! Za učenca je vse »dobro« ali natančneje — »uspešno«. Le zakaj ne bi bilo tako tudi za učitelja? Zakaj pa se mora truditi samo učitelj in to v razmerah, ko je za njegovega učenca vse dobro, vse bolj ali manj uspešno. Zakaj se ne bi učitelj zadovoljil z oceno »manj uspešno« in korakal s svojim učencem vstrik po poti najmanjšega truda?

Ob vsem tem pa ima naše združeno delo precej večje zahteve, kot je »manj uspešno«. Res je tudi, da učitelj ne vzgajamo mladine zase, ampak zato, da bodo naši učenci nekega dne postali kar se da uspešni člani naše družbe. Zato moramo tudi v novih gospodarskih razmerah prispevati svoj delež in pomagati učencem iz varnega pristana »manj uspešnosti«.

Za tiste, ki se res težko uče in ki imajo take ali drugačne domače ali šolske težave, bomo zmeraj našli dovolj obzirnosti, da bomo vsakega prizadevnega in delovnega otroka znali pripeljati do njemu primernega poklica. S takimi učenci v šoli ni večjih težav, drugače pa je s tistimi, ki uporabljajo svojo odvečno moč za rušenje šolskega reda in s svojo predrznostjo ustvarjajo v razredu vtis, da je vse dovoljeno.

V življenju pa ni vse dovoljeno, tako kot tudi ni vse »uspešno«. Lenobe, površnosti in nezainteresiranosti se ne ocenjuje z »manj uspešno«. Življenje pozna plačilo, nagrade, priznanja, pa tudi kazen!

Če naši »vzgojni« predmeti, ki naj bi najbolj vzgajali učenca k delu, nimajo ocene »slabo«, pomeni, da vzgajamo mladino v prepričanje, da je vse dobro, četudi je slabo. Opuščati ocene pomeni opuščati znanje. Geslo »učil se za življenje« je sicer zelo lepo, kljub temu pa se učenci le zmeraj učijo — za oceno.

V odsotnosti kolegic sem nadomeščala učiteljico gospodinjstva in glasbe. Čeprav sta mi tadvda predmeta zelo pri srcu, sem bila prav zaradi njunega ocenjevanja nekajkrat zelo prizadeta. Ob predlogu: Pisali bomo testi! so me učenci presenečeno gledali. Pri gospodinjstvu — pa testi? Smešno! Sicer pa, kaj bi se vznemirjali — saj ocene ZU, U, MU niso nevarne, pa tudi v spričevalu nič ne veljajo!

V udobni zibelki osnovne šole je vse dovoljeno, vsak si lahko privoščijo, kar hoče, saj ni popravnega izpita, dopuščeno je napredovanje z negativno oceno, nič več ni »metanja« iz razreda in iz šole, iz vzgojnih predmetov, tj. iz skoraj polovice predmetov, učenci niso več negativno ocenjeni. Ko pa naš učenec pride iz te »svobodne« osnovne šole, se zgodi, da marsikateri osnovnošolski odličnjak ne zmore niti prvega razreda usmerjene srednje šole brez negativne ocene. Ob tem pa se moramo zamisliti.

Ali je pošteno osem let varati mladino, da je tudi »cvček« pot naprej, da je tudi popolno nedelo še zmeraj lahko nekaj, kar se imenuje — »uspešno« ali »manj uspešno«. Ko bo čez nekaj let naš učenec prišel v proizvodnjo,

bodo ocenili vsak njegov izdelek z: dobro ali slabo. Če bo »slabo«, bo ta izdelek šel med »škart« in ne pod izdelke z naslovom »manj uspešno«.

Nekega dne nam bodo ti ljudje lahko upravičeno očitali: »Poglejte, kaj ste naredili iz nas! Dovolili smo si toliko, kolikor nam je bilo dovoljeno. Učili ste nas, da je tudi pot najmanjšega truda — pot v napredek«.

Predlog: Poiščimo enotno ime za vse šolske predmete, saj vsi enakovredno oblikujejo prihodnjo osebnost našega učenca, in poenotimo ocenjevanje z lestvico od 1 do 5. Pri tem izvzemimo morda le likovni pouk in telesno vzgojo. Taki predlogi ne pomenijo vrnitve v stare čase, ampak pomenijo le upoštevanje uveljavljenih izkušenj. Še naprej ohranjamo in poglobljamo posluš za otroka, spoštujemo njegovo mladost, poskušajmo ga razumeti, vendar ob vsem tem ne pozabimo, da otroku ne delamo dobro, če ga vzgajamo v misli, da si v življenju sme toliko dovoliti, kot si lahko privoščijo v osnovni šoli. Vsi vemo, da ni tako.

Ne mislim, da je moje mnenje o teh problemih edino pravilno. S tem člankom bi rada spodbudila kolege k razpravljanju, za katero nam daje naš časnik lepo priliko.

Oglejmo si tudi mnenja učencev 7. in 8. razredov o vprašanju:

Kaj meniš o ocenjevanju vzgojnih predmetov?

— Ti predmeti ne vplivajo na učni uspeh, razen če je učenec

uspeh neodločen; potem v seštevku »potegnejo« navzgor ali navzdol.

— Vzgojni predmeti ne ocenjujejo z ocenami od 1 do 5, zato jih učenci ne jemljemo resno.

— Pri vzgojnih predmetih veliko učencev noče sprejeti znanja, ker nimajo časa izgubiti. Četudi dobi učenec MU, je to še zmeraj dobro. V življenju pa ni tako. Če bi ljudje delali nekaj na pol, bi bilo vse narobe.

— Navajeni smo takega ocenjevanja, vendar do vzgojnih predmetov to ni pošteno, saj so enakopravni z drugimi predmeti.

— Delo pri teh predmetih je manj pomembno...

— Ocenjevanje z U, MU, ZU se mi zdi pravilno, vendar bi morali učenci oceno MU popraviti, drugače jih ne bi pustili naprej in bi za dve oceni MU morali ponavljati razred.

— Vsi predmeti bi se morali ocenjevati enako. Saj se tudi pri vzgojnih predmetih kaj naučijo.

— Naj ostane vse tako kot zdaj: ocene ZU, U, MU.

— Ocenjevanje z ZU, MU, U je za učence dobro.

— Ocene ZU, U, MU naj ostanejo. Npr. glasba. Učenec, ki je pri tem predmetu prizadeven, mora dobiti boljšo oceno, kot tisti, ki ima sicer posluš, ni pa prizadeven.

— Če bi imel npr. pri likovni vzgoji enakjo, bi zaostal. To se mi zdi neumno. Naj ostane tako, kot

je. Če bi hotel biti odlični, moral imeti več petic.

— Vzgojni predmeti naj se naprej ocenjujejo z ZU, U, MU, ker niso tako pomembni, kot matematika, slovenščina in drugi predmeti. Ni treba, da bi zaradi teh predmetov učenec ponavljal razred.

— Ocene ZU, U, MU naj ostanejo, čeprav nam bo to škodovalo. Pri predmetih, ki se ocenjujejo, se namreč sploh potrudimo.

— Mislim, da bi ocenjevanje ocenami mnogim učencem koristilo, odpravilo pa bi tudi marnosti v razredu.

— Vzgojnih predmetov mnogi učenci ne jemljejo resno. Mami urami se zabavajo po svoje, dobijo MU se norčujejo in pot smehujejo učitelju.

— Pri zdajšnjem ocenjevanju večina učencev lenari in ne delajo ker greš v naslednji razred, četudi imaš na koncu leta MU, in ocena ne vpliva na uspeh.

— Če bi imeli tudi pri vzgojnih predmetih ocene od 1 do 5, bi večinoma učencev pokvarilo uspešnost.

— Vzgojni predmeti so danes manj vredni od drugih.

— Tako ocenjevanje bi ohranilo, saj se (vsaj do zdaj) za ocene ZU, U, MU, nisem potrudil. Res sem se potrudil pri drugih predmetih, saj tudi pri vpisu v srednjo šolo ne upoštevajo teh predmetov, ampak predvsem tiste, ki ocenjujejo z ocenami od 1 do 5.

DUŠICA KUNAVER

OBJAVE

Programsko jedro pedagoško-psiholoških predmetov

v programih pedagoške smeri za pridobitev
višje in visoke izobrazbe

Sestava novih organov
PIS za pedagoško usmeritev

S programskimi jedri vsebin se v skladu s Smernicami za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju določa minimalna stopnja zahtevnosti znanja, ki jo je treba zagotoviti pri istih predmetih in vsebinah v programih iste vrste v različnih usmeritvah.

Programska jedra vsebin so podlaga za oblikovanje učnih načrtov, v tem primeru za oblikovanje učnih načrtov v skladu s programi pedagoške smeri.

Strokovni svet posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev, ki je matična posebna izobraževalna skupnost za to področje, je julija 1983 imenoval posebno delovno skupino za izdelavo osnutka programskih jeder vsebin pedagoško-psiholoških predmetov. Delovno skupino je vodila dr. Barica Marentič Požarnik. Skupina je do 1. oktobra 1983 pripravila osnutek, ki so ga poleg strokovnega sveta Posebne izobraževalne skupnosti za peda-

goško usmeritev obravnavali tudi strokovni sveti drugih posebnih izobraževalnih skupnosti (za kemijo, farmacijo, gumarstvo in nekovine, za ekonomsko usmeritev, za kulturo, za družboslovje), Izobraževalna skupnost Slovenije ter delovna skupina, razširjena s predstavniki visokošolskih delovnih organizacij, prihodnjih izvajalk programov pedagoške smeri. Skupina je upoštevala pripombe, ki so se večinoma nanašale na predvideni obseg teh predmetov (nekateri so menili, da je preširoka, nekateri pa da je preozek); zadnji predlog programskih jeder je zato predvidel interval ali prožnosti pri določanju časovnega obsega.

Strokovni svet posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev je na 24. seji dne 31. 1. 1984 izpopolnjeni osnutek predložil kot predlog programskih jeder Strokovnemu svetu SRS za vzgojo in izobraževanje. Ta ga je na seji dne 22. 2. 1984 tudi sprejel.

Programsko jedro pedagoško-psiholoških predmetov

v programih pedagoške smeri za pridobitev višje in visoke izobrazbe

1 UVOD

Pri predmetih pedagoško-psihološke skupine naj pridobe študentje tista osnovna znanja, spretnosti in vrednostno usmerjenost ter razvijajo tiste osebnostne lastnosti, ki jim bodo, skupaj z ustreznimi specialnometodičnimi, družboslovnimi in strokovnimi znanji omogočile uspešno opravljanje pedagoškega poklica.

Jedra vsebujejo le minimalen obseg skupnih smotrov in vsebin; te pa bodo posamezni programi širili in poglobljali glede na posebne zahteve posameznih pedagoških poklicev (vzgojitelj predšolskih otrok, razredni učitelj, predmetni učitelj, profesor, domski specialni pedagog, vzgojitelj itd.). Jedra so prikazana po treh predmetnih področjih, ki se nato členijo na posamezne predmete.

2 SMOTRI IN VSEBINE po predmetnih področjih

2.1 Psihologija (razvojna in pedagoška)

2.1.1 Smotri:

Študentje:

- spoznajo temeljne zakonitosti, značilnosti in dejavnike človekovega psihičnega razvoja v celotnem življenjskem obdobju (s poudarkom na obdobju, v katerem bodo poklicno delovali);
- razčlenijo mentalno-higienske pogoje osebnostno čustvenega razvoja in jih znajo upoštevati ter razvijati pri svojem prihodnjem delu;
- spoznajo posebnosti in pogoje različnih oblik spoznavnega in socialno-emocionalnega učenja;
- razčlenijo in spodbujajo psihološke dejavnike uspešnega učenja;
- spoznajo vzroke nastanka in pomen individualnih razlik med učenci v sposobnostih (predvsem: mejni, nadarjeni) in drugih osebnostnih značilnostih za uspešnejše vzgojno-izobraževalno delo, se prepričajo, da je te razlike nujno upoštevati in spoštovati;
- prepoznajo oblike razvojnih in učnih težav, prilagode svoj odnos do otrok (mladostnikov) s takimi težavami in jim pomagajo;
- odkrivajo in razvijajo nadarjene otroke (mladostnike);
- odkrivajo in razvijajo otrokovo motivacijo, nagnjenja in interese;
- postanejo občutljivejši za pomen medosebnih odnosov (učitelj ali vzgojitelj — učenci — starši — drugi sodelavci v vzgojno-izobraževalni organizaciji in širšem okolju), posebno humanih odnosov med spoloma, razčlenijo dejavnike, ki pospešujejo in zavirajo demokratične samoupravne odnose v različnih skupinah in se nauče konstruktivno reševati konflikte;
- zavedo se vpliva, ki ga imajo učiteljeva (vzgojiteljeva) osebnost, učiteljeva (vzgojiteljeva) stališča, pričakovanja in način ravnanja ter pri tem dooblikujejo tudi svoja stališča in pričakovanja (do sebe, do drugih, do izbranega poklica);
- upoštevajo in uveljavljajo psihološka spoznanja pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju vzgojno-izobraževalnega procesa.

2.1.2 Vsebina

Pomen psihološke izobrazbe za učitelja (vzgojitelja).

Psihološke metode in tehnike v preučevanju duševnega razvoja in vzgojno-izobraževalnega procesa.

Predmet razvojne psihologije, definicija pojma razvoja.

Pojem učenja v širšem pomenu, dialektični odnos učenje-zorenje. Zakonitosti in sodobne teorije psihičnega razvoja (biogenetične, psihanalitične, kognitivne in teorije socialnega učenja).

Dejavniki razvoja. Vloga posameznih dejavnikov na razvoj posameznih psihičnih funkcij. Hitrost razvoja, individualne razlike ter mejniki in norme razvoja po posameznih obdobjih od prenatalnega do odraslosti in staranja. V učnih načrtih naj bo navedeno, v katerih življenjskih obdobjih bodo vsebine podrobneje obravnavane po posameznih psihičnih funkcijah.

Oblike in pogoji učenja s poudarkom na višjih oblikah (učenje pojmov, zakonitosti, problemsko učenje, razvijanje ustvarjalnega mišljenja). Socialno in emocionalno učenje, učenje na podlagi izkušnje.

Učenje kot proces, trajnost in uporabnost učnih učinkov (pomnjenje in pozabljanje, transfer).

Uporaba zakonitosti učenja v vzgojno-izobraževalnem procesu.

— Dejavniki uspešnega učenja in njihovo prepletanje (sposobnosti, motivacija, socialnokulturni in osebnostnoemocionalni dejavniki, učiteljeva osebnost).

Pomen in razvijanje učne motivacije in učinkovitih učnih navad. Oblikovanje stališč, vrednot, značaja.

Sestava in dinamika majhnih skupin (značilnosti komunikacije, oblikovanje socialnega ozračja in pojmovanje samega sebe) in vpliv na odnose v vzgojno-izobraževalnem procesu (npr. samouprava učencev). Psihološke osnove za razvijanje humanih odnosov med spoloma. Psihološke osnove ocenjevanja in vrednotenja vzgojno-izobraževalnega procesa.

Psihološki vidiki šolskega in poklicnega usmerjanja.

2.2 Pedagogika (pedagogika, andragogika, metodologija, dejavnosti)

2.2.1 Smotri:

Pedagogika

Študentje:

- pridobijo temeljna spoznanja pedagoške znanosti ter se usposobijo za strokovno razumevanje in reševanje praktičnih vprašanj v vzgojno-izobraževalnem procesu;
- se seznanijo s splošno in narodno pedagoško tradicijo, si razvijajo kritičen odnos do pedagoške teorije in prakse ter se usposabljaajo za ustvarjalno iskanje in uporabo novih poti pri doseganju družbenih smotrov vzgoje in izobraževanja;
- se usposabljaajo za uresničevanje zlasti vzgojnih nalog ter za stalno povezovanje vzgojnih in izobraževalnih funkcij kot enakovrednih sestavin vzgojno-izobraževalnega procesa.

Andragogika

Študentje:

- se usposobijo za izvajanje vzgoje in izobraževanje odraslih v formalnih (šolskega) in neformalnih oblikah izobraževanja;
- pridobijo uvodna znanja iz vseh faz andragoškega ciklusa;
- spoznajo temeljne povezave in odvisnosti med izobraževanjem in delom ter uresničevanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti v razmerah dela.

Metodologija preučevanja vzgojno-izobraževalnega procesa

Študentje:

- se usposobijo za razčlenjevanje vzgojno-izobraževalnega dela, za njegovo izboljševanje in razvijanje;
- se usposabljaajo za preučevalno spremljanje pogojev, ukrepov in dosežkov vzgojno-izobraževalnega dela ter za ugotavljanje vzročno-posledičnih zvez med njimi;

— se praktično seznanjajo z različnimi metodami in tehnikami objektivnega ugotavljanja in merjenja vzgojnih pojavov;

— se motivirajo za sodelovanje v pedagoškem raziskovalno-razvojnem delu;

— obvladajo osnove pedagoške statistike in razumejo statistične parametre, pomembne za analizo vzgojno-izobraževalne stvarnosti in za spremljanje pedagoške literature.

Organizacija dejavnosti učencev

Studentje:

— vsi pridobijo znanje o pomenu dejavnosti, organiziranih ob pouku, za človekov vsestranski razvoj;

— se usposabljaajo za mentorske naloge pri vodenju in samoupravnem organiziranju dejavnosti ob pouku, tako tistih, ki jih učenci sami organizirajo, in tistih, ki jih organizirajo skupaj učenci in učitelji;

— spoznajo, da je treba mladega človeka usposabljaati za kulturno ustvarjalno in družbeno vredno preživljanje prostega časa;

— spoznajo načine povezovanja znanj iz raznih strokovnih področij ter teorije in prakse ob uporabi aktivnih metod dela in spodbujanju otrokovih interesov.

2.2.2 Vsebine:

Pedagogika

Pomen znanja pedagogike za učitelja.

Pedagogika kot znanost: predmet, pojmi, metodologija, sistem.

Področja pedagoškega raziskovanja oziroma uveljavljanja pedagoških zakonitosti: zakonitosti odnosa med družbo in vzgojo ter zakonitosti in analiza vzgojnega procesa.

Zakonitosti odnosa med družbo in vzgojo:

— vloga vzgoje v družbenem razvoju;

— razredna narava vzgoje;

— značilnosti razvoja vzgojno-izobraževalnega sistema;

— smoter in temeljne značilnosti samoupravne socialistične vzgoje.

Zakonitosti in razčlenitev vzgojnega procesa.

Vidiki delitve vzgojnega procesa glede na:

— organiziranost (intencionalna vzgoja, funkcionalna vzgoja);

— cilje in naloge (intelektualna, moralna, estetska, telesno-zdravstvena, delovna in politehnična vzgoja);

— pedagoški slog dela (avtoritarna, demokratična in anarhična vzgoja, permisivni in represivni slog vzgojnega dela).

Nekatere značilnosti razvoja vzgojno-izobraževalnih sistemov v svetu in SFRJ.

Šolski sistem v SR Sloveniji:

— zgradba in temeljne naloge posameznih vrst (stopenj) sistema in težnje njegovega razvoja;

— samoupravna in strokovna organiziranost vzgojno-varstvenih organizacij, osnovnih in srednjih šol.

Organizacija življenja in dela vzgojno-izobraževalnih organizacij:

— položaj vzgojiteljev, učiteljev in učencev v vzgojno-izobraževalnem delu;

— temeljne značilnosti in problemi načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela;

— povezovanje vzgojno-izobraževalnih organizacij z okoljem (vključevanje šole v okolje in sodelovanje okolja pri načrtovanju in uresničevanju šolskega dela).

Vsebinska področja in oblike izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela v šoli (vzgojno-varstveni organizaciji).

Andragogika

Andragoška praksa in teorija v zasnovi nenehnega izobraževanja.

Zgodovinski prerez vzgoje in izobraževanja odraslih.

Ustanove za izobraževanje odraslih v Jugoslaviji, njihova družbena funkcija. Organizacija izobraževanja v združenem delu.

Ugotavljanje potreb po znanju v zdajšnjih družbeno-gospodarskih razmerah.

Programiranje izobraževanja odraslih. Diferencialni programi šolskih učnih načrtov in osnove za diferenciacijo. Programiranje dopolnilnega izobraževanja in izpopolnjevanja v posameznih strokah in za posebne namene (npr. delo s starši).

Načrtovanje izobraževanja odraslih. Metode in oblike vzgojno-izobraževalnega dela. Ritem učnega procesa in potek izobraževanja v različnih okoliščinah. Modeli bolj ali manj intenzivnega izobraževanja.

Metodologija preučevanja vzgojno-izobraževalnega procesa

Predmet pedagoške metodologije, pedagoško znanstveno spoznanje, viri pedagoških znanstvenih spoznanj, indukcija in dedukcija v raziskovalnem procesu.

Stopnje raziskovalnega procesa, metode pedagoškega raziskovanja in postopka za zbiranje podatkov o vzgojni stvarnosti in njena evalvacija.

Uporaba statistike v pedagoškem raziskovanju.

Organizacija dejavnosti učencev

Nujnost celotne družbene in strokovne angažiranosti človeka v odvisnosti od družbenega, gospodarskega, tehnološkega in kulturnega razvoja, problem alienacije in ustvarjalnosti. Prosti čas kot sestavina človekovega individualnega in družbenega življenja. Prosti čas in delo. Smoter vzgoje za prosti čas. Posebna nagnjenja in interesi v vzgoji za prosti čas.

Vloga dejavnosti ob pouku za vsestranski človekov razvoj. Posebni cilji teh dejavnosti.

Organiziranost mladih v prostem času. Pionirska in mladinska organizacija. Interesno združevanje mladih v društvih, klubih, sekcijah. Značilnosti interesnega združevanja.

Vrste dejavnosti. Načrtovanje in vključevanje. Organiziranost interesnih dejavnosti. Samoupravno urejanje življenja in dela v interesnih dejavnostih. Mentorstvo v interesnih dejavnostih (zahteve, narava mentorskega dela, mentorjeve osebnostne značilnosti).

2.3 Didaktika

2.3.1 Smotri

Studentje:

— si pridobijo temeljna sodobna didaktična spoznanja s prvimi andragoške didaktike in si razvijejo elementarne didaktične sposobnosti za razumevanje in uresničevanje nalog formalnih in neformalnih oblik vzgojno-izobraževalnega procesa.

— znajo uveljaviti didaktične zakonitosti, načela, pravila in postopke pri načrtovanju, izvajanju in kritičnem vrednotenju učnega procesa;

— se usposobijo za smotno in tvorno izbiranje in didaktično oblikovanje smotrov, nalog in vzgojno-izobraževalnih vsebin;

— se usposobijo za smotno in ustvarjalno izbiranje in razvijanje didaktičnih oblik, metod, sredstev in izobraževalne tehnologije;

— se učijo uveljavljati napredne spremembe v učnem delu in svojem izobraževanju;

— razumejo didaktiko kot pomembno uporabno znanost za pedagoškega delavca in napredek pedagoške prakse ter se usposabljaajo za svoje izpopolnjevanje.

2.3.2 Vsebina:

Opredelitev didaktike in njen predmet. Odnos didaktike do posebnih didaktik (metodik) in drugih sorodnih znanosti.

Vzgojno-izobraževalni sistem. Notranja organizacija vzgojno-izobraževalnega dela v posameznih prvinah vzgojno-izobraževalnega sistema.

Izobraževanje. Pojem, vrste izobraževanja.

Pouk. Bistvo, naloge pouka. Vrste pouka: redni, dopolnilni, dodatni, izbirni; samostojno učenje, pouk na daljavo, dopisno izobraževanje idr.

Vsebina izobraževanja: Vzgojno-izobraževalni program. Predmetnik; Učni načrt in njegova konkretizacija. Sodobne težnje pri izbiraanju in razvrščanju učne snovi — kurikulum.

Učni proces: Spoznavna, psihološka, materialna, metodična stran učnega procesa. Zakonitosti in stopnje učnega procesa — uvajanje, pridobivanje in odkrivanje nove snovi, razvijanje sposobnosti. Utrjevanje, preverjanje, ocenjevanje.

Učna načela. Nastajanje, razvijanje in uporaba učnih načel.

Učne oblike. Merila za izbiranje in uporabo učnih oblik, zlasti z vidika samostojnega in skupinskega dela. Frontalno, individualno, skupinsko delo in učenje v odnosu med poučevanjem in učenjem.

Učne metode. Merila za izbiranje in uporabo učnih metod s poučkom na zavestni aktivnosti učencev, problemski pouk, projektni pouk.

Učna sredstva in pripomočki. Merila za izbiro AV sredstev.

Organizacija pouka. Prostori, urnik, odmor, šolski koledar.

Priprava na vzgojno-izobraževalno delo. Načrtovanje dela (letni, četrtletni, tedenski ... načrt). Dugoročna in kratkoročna priprava.

Pedagoška dokumentacija.

3 DRUGE SESTAVINE vzgojno-izobraževalnih programov pedagoške usmeritve

3.1 Specialna metodika

Čeprav se za ta predmet, ki je sestavni del vzgojno-izobraževalnega programa predmetnih učiteljev, ne oblikuje skupno jedro, predlagamo, da se kot podlaga za oblikovanje posameznih učnih načrtov smiselno uporabijo smotri in vsebine, sprejete kot sestavni del vzgojno-izobraževalnega programa za pridobitev pedagoško andragoške izobrazbe v višjem in visokem izobraževanju (1981).

3.2 Kultura ustnega in pisnega izražanja v slovenskem (učnem) jeziku — jedro oblikovano posebej

3.3 Družboslovna znanja

Pomembna znanja, potrebna pedagoškim profilom, s področja sociologije in ekonomike izobraževanja, socialistične etike ipd., je treba

vključevati v učne načrte obveznih splošnih predmetov s področja družboslovja na pedagoških smereh študija (kot uporabe splošnih znanj na področje vzgoje in izobraževanja).

3.4 Pedagoška praksa — vsaj štiri tedne nadzorovane načrtovane stranjene prakse v ustreznih vzgojno-izobraževalnih organizacijah (v enem ali dveh delih)

4 NAČELA IN PRIPOROČILA ZA IZVEDBO

4.1 Metodična izhodišča

Predavanja naj zajamejo približno polovico, največ pa dve tretjini razpoložljivega časa; ostalo je namenjeno seminarskim, laboratorijskim, raziskovalnim in praktičnim vajam, pri katerih se študentje naučijo postopno razčlenjevati in obvladovati vse kompleksnejše vzgojno-izobraževalne situacije in pojave. Z analizo spontanosti in pripravljenosti izkušenj, zgledov, pedagoške dokumentacije, učnih pripomočkov, s simuliranimi in pravimi učnimi poskusi ipd. se vadijo uporabljati in povezovati pedagoško-psihološka znanja in hkrati dobe gradivo in spodbudo za kritično primerjavo prakse s teoretičnimi spoznanji.

Del smotrov pedagoško-psiholoških predmetov se uresničuje v okviru strnjene načrtovane pedagoške prakse, in sicer tako, da študent izvaja opazovalne, analitične ipd. naloge po navodilih učitelja didaktike.

Posebno pozornost je treba nameniti povezovanju znanj, pridobljenih pri različnih pedagoško-psiholoških predmetih, pri specialnih metodikah in drugih prvinah pedagoško usmerjenih programov. V ta namen morajo pri načrtovanju študijskega procesa sodelovati nosilci pedagoško-psiholoških predmetov med seboj, pa tudi z učitelji specialno metodičnih, družboslovnih in strokovnih predmetov ter z učite-

lji mentorji na šolah. Učni načrti naj konkretizirajo oblike sodelovanja (npr. skupno mentorstvo pri seminarjskih, diplomskih delih in praksi, interdisciplinarni seminarji).

4.2 Minimalno število ur in predmetov

Priporočamo, da se navedena področja izvajajo v obliki najmanj treh samostojnih predmetov v naslednjem razponu obsega, v katerem je še mogoče doseči zastavljene smote in usposobljati študente za pedagoško delo:

1. psihologija (razvojni in ped.): 90—120 ur
2. pedagogika (pedagoške, andragoške, metodološke dejavnosti) 105—150 ur
3. didaktika (z izobraž. tehnol.) 60—90 ur
4. (spec. metodika 90—180 ur)

Nekateri smotri pedagoško-psiholoških predmetov se lahko uresničujejo tudi pri drugih predmetih (specialna metodika, sociologija vzgoje, socialna psihologija ipd.), vendar ti predmeti ne morejo nadomestiti nobenega od tu navedenih področij. Tako se razmerje med didaktiko in metodokami posameznih predmetov lahko nekoliko spreminja glede na posebne značilnosti stroke.

4.3 Razvrstitev in korelacije

Smotri in vsebine temeljijo na srednješolskih znanjih iz splošne psihologije in pedagogike. Dajejo podlago za predavanja in vaje iz specialne metodike, zato naj se razvrstijo v predmetnik pred njo. Ugodnejša je razvrstitev po več letnikih kot koncentracija.

4.4 Posebni pogoji

Pri praktičnem delu sodelujejo tudi učitelji (vzgojitelji) mentorji in hospitacijske šole (vzgojno-varstvene organizacije). Za izvajanje je potreben sodobno opremljen didaktični kabinet z ustrežno mediaterko.

Sestava novih organov

PIS za pedagoško usmeritev

Predsednik skupščine BORIS FELDIN
Podpredsednik skupščine TOMAŽ FORTUNA
Predsednica zbora uporabnikov MARIJA AMBROŽ
Podpredsednik zbora uporabnikov JOŽE JAZBEC
Predsednik zbora izvajalcev dr. MIRKO ČUK
Podpredsednik zbora izvajalcev mag. TONE VELIKONJA
Predsednik odbora za načrtovanje in programiranje dr. FRANC SUŠNIK

Predsednica odbora za mrežo šol, usmerjanje in štipendiranje ALENKA DOLGAN

Predsednica odbora za organizacijska in kadrovska vprašanja ANGELA ŠKROBAR

Predsednik strokovnega sveta JURE GARTNER
Podpredsednik strokovnega sveta JOŽE VALENTINČIČ

Člani odbora za načrtovanje in programiranje: LOJZE RAKOVEC, LJUBICA BOŽIČ-SURTORI, JANEZ RUPNIK, VENCESLAV KAPUS, NADA HORVATIČ, ALENKA NADLER.

Člani odbora za organizacijska in kadrovska vprašanja: IVKO ŠINK, IVAN ŽELE, HELENA KOSEC, MAJDA PLESTENJAK, MARJANA STOPAR, JURE RIFLEJ.

Člani odbora za mrežo, usmerjanje in štipendiranje: LJUBICA PIRC, JOŽE ZUPAN, DRAGUTINA MARKOVIČ, ZLATA RAMOVŠ, MARTA CERJAK, NORMA MANKOČ.

Člani odbora za samoupravno delavsko kontrolo: RAJKO SLOKAR, predsednik, CVETA RAZDEVŠEK-PUČKO, IVANKA KORINŠEK, JOŽE RAJTMAYER, MIRAN PIRC, ANTON FLEGAR, ANTONIJA RODIČ.

Člani strokovnega sveta: za področje osnovnih šol: DRAGUTINA MARKOVIČ, SMILJANA NOVAK, FRANC ŠILC;

za področje narodnosti: LEO FUSILLI,

za področje uporabnikov srednjih šol: VLADKA JAN, SILVA VAVPOT;

za področje predšolske vzgoje: LEA BRODNJAK, MAJDA VUJOVIČ;

za Zavod SR Slovenije za šolstvo: DRAGA URBAS;

za Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo: BOŠTJAN ZGONC;

za povezavo s področjem kulture in naravoslovja: JOSIP KOROŠEC, FRANC LAZARINI, mag. ALEKSANDER KREGAR;

za zbor izvajalcev pisa pedagoške usmeritve: BORUT STRAŽAR, dr. JOŽE KORUZA, dr. BARICA MARENTIČ-POŽARNIK, dr.

MARKO KERŠEVAN, IVAN ŠKOFLEK, AMAND PAPOTNIK, mag. MARGARETA VRTAČNIK, dr. TOMO KOROŠEC, dr. PETER PETEK, dr. FRANC AGREŽ;

za učence in študente: IRENA ČARMAN, MARIJA ŠAUPRL
DELEGATI V SVETIH SREDNJIH PEDAGOŠKIH ŠOL:
Svet Šolskega centra »Vojvodina« Tolmin: MARIJA KOSMAČ,
Svet Srednje pedagoške in naravoslovne šole Koper: ANTONIJA KOREV,

Srednja šola pedagoške, računalniške in naravoslovno-matematične usmeritve: Kranj: MARA ČRNILEC,
Srednješolski center tehniško pedagoške usmeritve Murska Sobota: LUDVIK NEMEC,

Srednja vzgojiteljska šola Ljubljana: SLAVA PETRIČ,
Srednja šola tehniško-naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne na Koroškem: SILVA VAVPOT RONCELI,

Srednja ekonomska, naravoslovno-matematična in pedagoška šola Brežice: ZINKA KRISTANČIČ,

Srednja pedagoška šola Ljubljana: SMILJANA NOVAK in ALENKA KOZINC,

Srednja pedagoška šola Maribor: NIKO ŠILIH in VERA KOČEVAR,

Srednja pedagoška šola Celje: JULIJA SLIVNIK,
Srednja pedagoška in naravoslovno-tehniška šola Novo mesto: JANEZ JAZBEC,

Srednješolski center kovinarske, ekonomske in pedagoške usmeritve Lendava: MARJETA PAL.

DELEGATI V SVETIH SREDNJEŠOLSKIH DOMOV pisa ZA PEDAGOŠKO USMERITEV:

Dom Majde Šilec Novo mesto: JANEZ MOHORIČ,
Srednješolski dom Svetozar Markovič Tolmin: VIDA LEMUT.

DELEGATI V SVETIH VIŠJIH IN VISOKIH ŠOL PEDAGOŠKE USMERITVE

Svet Filozofske fakultete v Ljubljani: MIRO LUČNIK in JOŽE KEK

Svet Pedagoške akademije Maribor: ANDREJ KOREN,
Svet visokošolske temeljne organizacije predmetni pouk Pedagoška akademija Maribor: TIBOR FÜLE in NIKO ŠILIH,

Svet visokošolske temeljne organizacije razredni pouk Pedagoške akademije Maribor: FRANJO KARAŽINEC in JOŽE FILO,

Svet visokošolske temeljne organizacije FNT — fizika: IVAN KAPŠ, CVETKA BUNC in ANTONIJA RODIČ,

Svet Fakultete za telesno kulturo v Ljubljani: ANDREJ AMBROŽIČ in IVAN KRIZMAN,

Svet Pedagoške akademije Ljubljana: JOŽE JAZBEC in PETER WINKLER,

Svet VTO kemijsko izobraževanje in informatika: HELENA KOSEC.

NAKNADNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah

OSNOVNA ŠOLA ŠLANDROVE BRIGADE DOMŽALE

razpisuje dela in naloge

- **POMOČNIKA RAVNATELJA**
- **2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA** za delo v COŠ — telesna vzgoja, glasbena vzgoja, samostojno učenje in interesne dejavnosti, za nedoločen čas
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE**, PRU za delo na predmetni stopnji (moški), za nedoločen čas
- **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA**, PRU, za določen čas od 20. 9. 1984 do 15. 4. 1985 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- **UČITELJA ZGODOVINE IN SLOVENSKEGA JEZIKA** za polovični delovni čas (od 1. 9. 1984 do 30. 6. 1984).
- **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA** na podružnični šoli Ihan (razredni pouk), za določen čas (od 1. 9. 1984 do 30. 6. 1985).

Pogoji za delovno mesto pomočnika ravnatelja:

- ustrezna pedagoška izobrazba
- 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu
- opravljen strokovni izpit
- organizacijske in strokovne sposobnosti.

Mandat traja 4 leta.

Kandidati za vsa razpisana dela in naloge naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh na naslov: Osnovna šola Šlandrove brigade Domžale, Bistriška 19.

Svet OSNOVNE ŠOLE RUDI MAHNIČ-BRKINC PREGARJE

razpisuje prosta dela in naloge

- **RAVNATELJA**

Pogoji:

- učitelj, ki izpolnjuje pogoje 96. člena Zakona o osnovni šoli
- strokovni izpit
- pet let prakse po opravljenem strokovnem izpitu
- organizacijske in vodstvene sposobnosti

Dela in naloge ravnatelj bo izbrani kandidat dopolnjeval še s poučevanjem predmetov: spoznavanje narave, družbeno-moralna vzgoja, gospodinjstvo in likovna vzgoja, z vodenjem šolske knjižnice in šolske prehrane ter z mentorstvom poklicnega usmerjanja.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po sklepu sveta šole. Začetek dela je 1. 9. 1984.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE IVAN NOVAK-OČKA LJUBLJANA, Na gaju 2

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE** za določen čas (za šolsko leto 1984/85), PRU ali P, začetek dela 1. 9. 1984, polni delovni čas
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za prvo polletje šolskega leta 1984/85 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu), P ali PRU, začetek dela 1. 9. 1984, polni delovni čas.

Kandidati naj se prijavijo v 8 dneh na gornji naslov. Stanovanj ni. Prijavam priložite dokazila o izobrazbi. Kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE SIMONA JENKA SMLEDNIK

razpisuje dela in naloge

- **UČITELJA TEHNIČNE IN LIKOVNE VZGOJE**, PA za nedoločen čas
- **UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA**, PA, za nedoločen čas
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (ženska), PA, za določen čas od septembra do decembra

Prijave sprejemamo 8 dni po objavljenem razpisu.

Svet ZSC Trbovlje — TOZD SREDNJA ŠOLA ELEKTROTEHNIŠKE USMERITVE ZAGORJE OB SAVI, Cesta zmage 3 a

razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE**
- **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE**
- **UČITELJA ZGODOVINE IN GEOGRAFIJE**

Za navedena dela in naloge se zahteva visokošolska izobrazba ustrezne smeri.

Razpis velja 15 dni po objavi.

Kandidati morajo priložiti prijavi potrdilo o končani izobrazbi.

O izidu razpisa bodo obveščeni v 30 dneh po končanem razpisu.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE MILOJKA ŠTRUKELJ NOVA GORICA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA**, PRU ali P, za nedoločen čas
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (moški), PRU ali P, za nedoločen čas.

Začetek dela 1. 9. 1984.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE LENART V SLOVENSkih GORICAH

ponovno razpisuje prosta dela in naloge

- **2 UČITELJEV TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE**, PRU
- **5 SPECIALNIH PEDAGOGOVI** za delo z otroki motenimi v duševnem razvoju (za delo v razredu)
- **SPECIALNEGA PEDAGOGA** za delo v oddelku podaljšanega bivanja

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Dobre avtobusne zveze.

Prijave z dokazili o izobrazbi sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE JARENINA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ZA OPB**, PRU ali U, za nedoločen čas.
- **UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA** ter delno za **GLASBENO VZGOJO**, PRU za določen čas.
- **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN DMV**, PRU, za določen čas.

Začetek dela je 1. 9. 1984.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja ŠOLSKEGA CENTRA »VOJVODINA« TOLMIN

razpisuje prosta dela in naloge

za osnovno šolo:

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pogoj: predmetni učitelj tehnične vzgoje, strokovni izit.

ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE:

- **UČITELJA FIZIKE**, za določen, polovični delovni čas (od 1. 9. 1984 do 31. 8. 1985), pogoj: profesor fizike

ZA GLASBENO ŠOLO:

- **2 UČITELJEV KLAVIRJA IN HARMONIKE**
- **UČITELJA KITARE IN VIOLINE**
- **2 UČITELJEV KLAVIRJA**

za nedoločen čas s polnim delovnim časom, pogoj: višja izobrazba ustrezne smeri.

Prostih stanovanj ni.

Prijave s kratkim življenjepisom in z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Šolski center »Vojvodina« Tolmin, Dijaška ulica 12 b.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku razpisa. Začetek del je 1. 9. 1984.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE JOSIP BROZ TITO DOMŽALE, Kettejeva 13

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1984.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje za učitelja, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na naslov šole. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po izidu razpisa.

OSNOVNA ŠOLA BORIS VINTER ZREČE

razpisuje prosta dela in naloge

- **2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA**, U razrednega pouka, za določen čas, začetek dela 1. 9. 1984.

Prijave z dokazili o izobrazbi naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni 15 dni po poteku razpisnega roka.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE SREDIŠČE OB DRAVI

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za nedoločen čas, PRU

Nastop dela 1. 9. 1984.

Stanovanja ni.

Prijavite se v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Središče ob Dravi — komisija za medsebojna delovna razmerja, 62277 Središče ob Dravi.

OSNOVNA ŠOLA CERKVENJAK

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE**, PRU
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, PRU
- **SOCIALNEGA DELAVCA**, končana Višja šola za socialne delavce v Ljubljani (dopolnjevanje delovne obveznosti na osnovnih šolah Gradišče, Voličina in Benedikt)

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na Osnovno šolo Cerkevjak. Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 15 dneh po končanem razpisu.

Stanovanj ni.

Svet OSNOVNE ŠOLE SREČKA KOSOVELA SEŽANA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za poučevanje v kombiniranem oddelku na podružnični šoli v Lokvi, U ali PRU razrednega pouka. Dela in naloge združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA**, U ali PRU. Dela in naloge združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA**, U ali učitelj specialni pedagog. Dela in naloge združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA SRBOHRVATSKEGA JEZIKA IN SPOZNAVANJA DRUŽBE**, razredni učitelj, ki je že poučeval v petih razredih. Dela in naloge združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- **UČITELJA MATEMATIKE, FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE**, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE**, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA TEHNIČNE IN LIKOVNE VZGOJE**, PRU, za določen čas (1. polletje) s polnim delovnim časom
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE**, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA GOSPODINJSTVA IN ZA VODENJE ŠOLSKE PREHRANE**, PRU, za določen čas (1. polletje) s polnim delovnim časom

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določa Zakon o osnovni šoli. Prijave z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Srečka Kosovela Sežana — za svet šole.

Začetek dela je 1. 9. 1984. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa in izbiri v 30 dneh po končani izbiri. Stanovanj ni.

Po sklepu sveta DOMA UČENCEV ŠKOFJA LOKA

razpisujemo prosta dela in naloge

- **VZGOJITELJA**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pogoji: najmanj višja strokovna izobrazba pedagoške smeri in opravljen strokovni izpit.

Začetek del in nalog: 1. 9. 1984.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili najkasneje v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Dom učencev Škofja Loka, Podlubnik 1A, 64220 Škofja Loka. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po objavi razpisa.

Komisija za medsebojna delovna razmerja COŠ NARODNI HEROJ IVAN BIŽJAK OTLICA

razpisuje za nedoločen čas dela in naloge:

- **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA** (polovični delovni čas)
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (polni delovni čas)
- **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA** (polni delovni čas)
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** (polni delovni čas)
- **UČITELJA MATEMATIKE IN TEHNIČNE VZGOJE** (polovični delovni čas)

Vsi učitelji bodo dopolnjevali učno obveznost z vodenjem samostojnega učenja in z mentorstvom.

Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 15 dneh po izbiri.

Začetek dela je 1. 9. 1984.

Stanovanj ni!

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE JANKO KERSNIK BRDO-LUKOVICA

razpisuje dela in naloge

- **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN ZA KNJIŽNICARSTVO**, PRU ali P, za določen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA KEMIJE IN BIOLOGIJE**, P ali PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Stanovanj ni. Začetek dela 1. 9. 1984.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

ŠOLSKI CENTER
TOZD SREDNJA TEKSTILNA ŠOLA SEVNICA

razpisuje za šolsko leto 1984/85 dela in naloge:

- **UČITELJA BIOLOGIJE IN NARAVOSLOVJA**
— za določen čas, obseg zaposlitve 40 %, nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu
POGOJI: visoka izobrazba, pedagoške smeri biologije ali pedagoške smeri biologija-kemija
- **UČITELJA KEMIJE**
— za določen čas, obseg zaposlitve 20 %, nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu
POGOJI: visoka izobrazba kemijsko izobraževalne smeri ali pedagoške smeri kemija-biologija
- **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE**
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 60 %
POGOJI: visoka izobrazba pedagoške smeri splošne ljudske obrambe ali diploma vojaške akademije ali visoka izobrazba katerikoli smeri in končana šola za rezervne oficirje ter končan program za izpolnjevanje
- **UČITELJA GEOGRAFIJE IN ZGODOVINE**
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 60 %
POGOJI: visoka izobrazba iz pedagoške smeri geografije ali visoka izobrazba iz nepedagoške smeri geografije s pridobljeno pedagoško andragoško izobrazbo
- **UČITELJA STROJNIH ELEMENTOV IN STROJNIŠTVA**
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 10 %
POGOJI: diplomirani inženir strojništva
- **UČITELJA ORGANIZACIJE IN EKONOMIKE OZD**
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 10 %
POGOJI: diplomirani ekonomist ali diplomirani inženir tekst. tehnologije z ustrežno prakso v tekstilni industriji
- **UČITELJA STROKOVNO TEORETIČNIH PREDMETOV**
— za nedoločen čas s polnim delovnim časom
POGOJI: diplomirani inženir tekstilne tehnologije.
- **UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE**: 1. glasbeni del, 2. likovni del
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 15 % (3 ure na teden)
POGOJI: pod 1: visoka izobrazba iz glasbene pedagogike ali muzikologije
pod 2: visoka izobrazba iz umetnostne zgodovine ali likovne umetnosti
- **VZGOJITELJA V DOMU**
— za določen čas s polnim delovnim časom, nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu
POGOJI: višja strokovna izobrazba
- **SVETOVALNEGA DELAVCA**
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 35 %
POGOJI: visoka izobrazba iz psihologije ali pedagogike
- **KNJIŽNICARJA**
— za nedoločen čas, obseg zaposlitve 30 %
POGOJI: visoka izobrazba družboslovnega področja.

Za vsa dela in naloge se zahteva pedagoško-andragoška izobrazba.

Začetek dela je 1. 9. 1984. (razen za učitelja praktičnega pouka). Kandidati naj pošljejo prijave z dokazilom o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: ŠC TOZD Srednja tekstilna šola Sevnica, Savska cesta 2.

Stanovanj ni.

VZGOJNO-VARSTVENA ORGANIZACIJA HRASTNIK, razpisna komisija

razpisuje prosta dela in naloge:

- **VODJE ENOT — DELAVCA** s posebnimi pooblastili in odgovornostmi
- Pogoji:** za opravljanje del in nalog vodje enot je lahko imenovan kdor:
- izpolnjuje splošne, z zakonom o združenem delu in družbenim dogovorom občine Hrastnik, določene pogoje;
  - izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
  - ima 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
  - ima strokovne, organizacijske sposobnosti, kar dokazuje s svojim preteklim delom;
  - ima aktiven in pozitiven odnos in zavzetost za razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov.

Mandat traja 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa.

O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE FRANC ROZMAN-STANE ŠMARTNO PRI LITVI

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Štangarske Poljane, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA NA NIŽJI STOPNJI**, za določen čas s polnim delovnim časom (od 1. 9. 1984 do 31. 8. 1985),
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Velika Kostreznica, za določen čas (od 1. 9. do 31. 12. 1984), nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

VZGOJNI ZAVOD FRANA MILČINSKEGA SMLEDNIK

razpisuje prosta dela in naloge

- **VZGOJITELJA** — vodja interesne aktivnosti, PA MVO ali defektološka fakulteta, 2 leti delovnih izkušenj — za nedoločen čas
- **UČITELJA MATEMATIKE**, PA ali ustreznostna fakulteta, 2 leti delovnih izkušenj — za nedoločen čas,
- **UČITELJA GLASBE** — PA ali ustreznostna fakulteta, za poučevanje 6 ur na teden

Obvezen je poprejšnji preskus osebnostnih lastnosti. Poskusno delo 90 dni, začetek dela 1. 9. 1984. Prijave sprejemamo 15 dni po objavljenem razpisu.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE I. TANKOVSKA BRIGADE NOVJ DEKANI (pri Koprju)

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE**
Pogoj: končana višja ali visoka izobrazba ustreznosti smeri

Delo in naloge združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom od 1. 9. 1984.

- **UČITELJA GLASBENEGA POUKA**
Pogoj: končana višja ali visoka izobrazba ustreznosti smeri

Dela in naloge združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom od 1. 9. 1984.

Kandidati naj pošljejo prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Komisija za delovna razmerja O. Š. I. Tankovske brigade NOVJ Dekani, 66271 Dekani. Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

OSNOVNA ŠOLA SOLKAN

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE**
za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: PRU ali P telesne vzgoje
— **UČITELJA GLASBENEGA POUKA**
za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: PRU ali P glasbenega pouka
— **KNJIŽNICARJA**
za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: PA — knjižničar
— **RAZREDNEGA UČITELJA**
za pouk na podružnični šoli Trnovo za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: razredni učitelj
Stanovanj ni.
Začetek dela 1. 9. 1984

Prijave z dokazili o izobrazbi in s kratkim življenjepisom pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Solkan, 65000 Nova Gorica, Šolska 25.

SVET GLASBENE ŠOLE JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1984—85 prosta dela in naloge:

- **UČITELJA KLAVIRJA** na oddelku v Žirovnici s polovičnim delovnim časom, pogoj P ali PRU
- **UČITELJA TROBIL**, pogoj P ali PRU
- **UČITELJA SOLO PETJA**, pogoj P ali PRU
- **UČITELJA HARMONIKE IN NAUKA O GLASBI** na oddelku v Kranjski gori in Mojstrani, pogoj PRU
- **UČITELJA KITARE** s polovičnim delovnim časom, pogoj PRU ali U
- **UČITELJA ROGA** s polovičnim delovnim časom, pogoj P ali PRU
- **UČITELJA FLAVTE IN KLJUNASTE FLAVTE**, pogoj P ali PRU
- **UČITELJA VIOLINE**, pogoj P ali PRU

Šola nima stanovanj.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE JURIJ DALMATIN KRŠKO

razpisuje prosta dela in naloge

- **2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA ZA DELO V ODDELKIH PODALJŠANEGA BIVANJA** za nedoločen čas

Nastop dela 1. 9. 1984.
Stanovanja ni.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD PIRAN

razpisuje prosta dela in naloge za

TOZD OSNOVNA ŠOLA CIRIL KOSMAČ PIRAN
za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za delo v oddelku podaljšanega bivanja in za pouk italijanskega jezika** na podružnični šoli Portorož, U ali U razrednega pouka (PA), stanovanja ni; za nedoločen čas s krajšim kot polnim delovnim časom:
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za delo v oddelku podaljšanega bivanja na podružnični šoli Portorož; U ali U razrednega pouka (PA), stanovanja ni; za določen čas s polnim delovnim časom:
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za čas od 1. 9. 1984 do 30. 6. 1985 in redni letni dopust; U ali PRU
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA** za čas od 1. 9. 1984 do 30. 6. 1985 in redni letni dopust; U ali U razrednega pouka (PA)
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Portorož za čas od 1. 9. 1984 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta (decembra 1984), U ali U razrednega pouka (PA)
- **UČITELJA ITALIJANSKEGA JEZIKA NA PREDMETNI STOPNJI**, od 1. 9. 1984 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta (maja 1985), PRU ali P za italijanski jezik.

TOZD OSNOVNA ŠOLA EDVARDA KARDELJA LUCIJA
— **UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU ali P, stanovanja ni;
— **UČITELJA TELESNE VZGOJE**, za določen čas s polovičnim delovnim časom, PRU ali P, stanovanja ni.

TOZD OSNOVNA ŠOLA SEČOVLJE

— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na podružnični šoli Raven (za kombiniran pouk), za nedoločen čas s polnim delovnim časom; U ali U razrednega pouka (PA), stanovanje po dogovoru.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti in s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Vzgojno-izobraževalni zavod Piran, DSSS — kadrovska služba, Rozmanova 7, 66330 Piran.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA SLOVENJ GRADEC

razpisuje dela in naloge

- **VZGOJITELJICE** za dnevno varstvo otrok, za nedoločen čas
- Pogoj: srednja vzgojiteljska šola
- **VZGOJITELJICE** s strokovnim izpitom za skrajšane programe, za nedoločen čas
- Pogoj: vzgojiteljska šola in opravljen strokovni izpit
- **MEDICINSKE SESTRE** pediatrične smeri, za nedoločen čas
- Pogoj: medicinska šola in opravljen strokovni izpit
- **3 VARUHINJ**, za nedoločen čas
- Pogoj: šola za varuhinje ali vzgojiteljska šola
- **VARUHINJE**, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- Pogoj: šola za varuhinje ali vzgojiteljska šola

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili na gornji naslov v 15 dneh po objavi razpisa. O izidu razpisa pa bodo obveščeni v 30 dneh. Delo se bo začelo tedaj, ko bo zgrajen nov vrtec.

Svet
OSNOVNE ŠOLE ŽUŽEMBERK

razpisuje dela in naloge

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE**, PRU ali P, za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom

Kandidat za razpisana dela in naloge mora izpolnjevati splošne pogoje in pogoje, ki jih določata 95. in 96. člen Zakona o osnovni šoli. Na razpis se lahko prijavi tudi pripravnik.

Kandidati naj pošljejo prijave in potrebna dokazila o izpolnjevanju pogojev svetu Osnovne šole Žužemberk najkasneje 15 dni po objavi razpisa.

Prijavljeni kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri najkasneje v 30 dneh po končanem roku za zbiranje prijav.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
ZDRUŽENE OSNOVNE ŠOLE CELJE, o. sol. o.
TOZD OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE DOBRNA

razpisuje prosta dela in naloge

- za nedoločen čas:
- **UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA IN FIZIKE**, PRU

za določen čas (od 1. 9. 1984 do 31. 8. 1985):
— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, PA za razredni pouk

Začetek dela 1. 9. 1984.
Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

CELODNEVNA OSNOVNA ŠOLA BORCI ZA SEVERNO MEJO MARIBOR, Nasipna 19

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, pogoj: U ali PRU za razredni pouk

Prijave pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

Začetek dela 1. 9. 1984.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE BOROVNICA

razpisuje za nedoločen čas od 1. 9. 1984 dela in naloge

- UČITELJA ZEMLJEPISA IN SPOZNAVANJA DRUŽBE, PRU ali P
- 2 UČITELJEV MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU ali P
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P
- UČITELJA TELESNE VZGOJE NA RAZREDNI STOPNJI, PRU ali P

Prijave z dokazili o strokovnosti sprejema komisija 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po poteku razpisa.

OSNOVNA ŠOLA CERKVENJAK

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- UČITELJA MATEMATIKE, PRU
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU
- SOCIALNEGA DELAVCA, končana Višja šola za socialne delavce v Ljubljani (dopolnjevanje delovne obveznosti na osnovnih šolah Gradišče, Voličina in Benedikt)

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na osnovno šolo Cerkevjak v osemih dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem razpisu.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD ŠENTJUR PRI CELJU

razpisuje prosta dela in naloge

ZA TOZD OSNOVNA ŠOLA FRANJA VRUNČA SLIVNICA PRI CELJU

— RAVNATELJA

Pogoji:

Kandidat mora izpolnjevati pogoje, ki jih določata Zakon o osnovni šoli in Družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini Šentjur pri Celju in imeti:

- najmanj 5 let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu pri vzgojno-izobraževalnem delu;
- aktiven in pozitiven odnos do tradicij socialistične revolucije, do samoupravljanja, družbenih interesov, DS in SLO in do bratskih narodov;
- organizacijske in strokovne sposobnosti, ki omogočajo uresničevanje smotrov in nalog šole.

Mandat traja 4 leta.

Prijave sprejema v zaprti ovojnici z oznako »za razpis« razpisna komisija pri osnovni šoli 15 dni po objavi razpisa.

ZA TOZD OSNOVNA ŠOLA MILOŠ ZIDANŠEK DRAMLJE

- UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA za nedoločen čas z dopolnjevanjem delovne obveznosti na osnovni šoli v Šentjurju
- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA za šolsko leto 1984—85

ZA TOZD OSNOVNA ŠOLA KOZJANSKI ODRED PLANINA PRI SEVNICI

- UČITELJA GLASBENEGA POUKA od 24. 9. 1984 za nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu
- UČITELJA LIKOVNE IN TEHNIČNE VZGOJE, za nedoločen čas

ZA TOZD GLASBENA ŠOLA SKLADATELJEV IPAVCEV ŠENTJUR

— UČITELJA PIHAL IN GODBE NA PIHALA za nedoločen čas

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v osemih dneh po objavi razpisa na tisto osnovno šolo, na kateri žele delati. O izidu razpisa bodo obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

OSNOVNA ŠOLA OSKARJA KOVAČIČA ŠKOFIJE

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN KEMIJE ALI TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE ali samo TEHNIČNE VZGOJE, za določen čas (za šolsko leto 1984—85)
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za določen čas
- PREDMETNEGA UČITELJA katerekoli smeri razen likovne in glasbene vzgoje za delo v COŠ, za določen čas z nepolnim delovnim časom

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Začetek dela 1. 9. 1984.

OSNOVNA ŠOLA TRBOVLJE

razpisuje dela in naloge

- 2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA za določen čas (nadomeščanje delavk, ki bosta na porodniškem dopustu)
- UČITELJA za podružnično šolo za določen čas (povečano število učencev)
- UČITELJA KEMIJE IN BIOLOGIJE za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA za nedoločen čas

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje Zakon o osnovni šoli, za delo na podružnični šoli je potrebno več let delovnih izkušenj.

Šola nima stanovanj.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Trbovlje, Trbovlje, Leninov trg 6.

Prijavljene kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 15 dneh po opravljeni izbiri.

TOZD OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA GLASBENEGA POUKA, PRU ali P za nedoločen čas, možnost stanovanja, začetek dela 1. 9. 1984
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za delo v oddelku podaljšanega bivanja, U ali PRU, za določen čas (od 1. 9. 1984 do 30. 6. 1985)
- UČITELJA BIOLOGIJE, PRU ali P za določen čas s polovičnim delovnim časom (od 1. 9. 1984 do 30. 6. 1985)
- PSIHOLOGA, P (lahko tudi pripravnik), za določen čas (od 1. 9. 1984 do 28. 2. 1985)
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA na enoti Loka, U ali PRU, za določen čas (od 1. 9. do 4. 12. 1984)

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi in s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo pisno obveščeni najkasneje v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

Komisija za delovna razmerja v Delovni skupnosti za opravljanje skupnih del

RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICE MEŽICA, z n. sol. o., MEŽICA

razpisuje prosta dela in naloge

1. UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN ZGODOVINE (za 11 ur na teden)
Pogoji: — visoka izobrazba smer slovenščina — zgodovina
2. UČITELJA SAMOUPRAVLJANJA S TEMELJI MARKSIZMA (za 4 ure na teden)
Pogoji: — visoka izobrazba interdisciplinarne pedagoške smeri za samoupravljanje s temelji marksizma
3. UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE (za 9 ur na teden)
Pogoji: — visoka izobrazba pedagoške smeri matematike s fiziko ali fizike z matematiko
4. VZGOJITELJA V DOMU UČENCEV
Pogoji: — visoka ali višja izobrazba pedagoške smeri (domska vzgoja) ali diplomirani psiholog
— 2 leti delovnih izkušenj
— poskusno delo

Osebni dohodek se določi po Pravilniku o oblikovanju in delitvi sredstev za osebne dohodke v Delovni skupnosti za opravljanje skupnih del.

Delovno razmerje na delih pod točko 1., 2., 3. se sklone za določen čas za šolsko leto 1984/85.

Prijave z dokazili sprejema kadrovska socialna služba delovne organizacije 15 dni po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v zakonitem roku.

OSNOVNA ŠOLA JOŽE GORJUP KOSTANJEVICA NA KRKI, Gorjanska cesta 2

razpisuje za nedoločen čas dela in naloge:

- UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA, PRU
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, P (delovno obveznost bo dopolnjeval v oddelku nižje glasbene šole)
- UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA, PRU

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov.

O izidu razpisov bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

V kraju ni stanovanj!

OSNOVNA ŠOLA ZVONKA RUNKA, LJUBLJANA, Gasilska 17

Komisija za delovna razmerja

razpisuje prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, U ali PRU
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P
- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU

Kandidati naj pošljejo prijave v 8 dneh komisiji za delovna razmerja osnovni šoli Zvonka Runka. Prijavi naj priložijo dokazila o izpolnjevanju pogojev in kratak opis dosedanega dela.

Nastop dela je 1. 9. 1984. Komisija bo opravila izbiro na podlagi v 30 dneh po končanem roku za zbiranje prijav in obvestila kandidate v 30 dneh po izbiri. Stanovanj ni.

Komisija za razpis del in nalog

SREDNJE ŠOLE, KOVINSKE, PEDAGOŠKE IN EKONOMSKE USMERITVE LENDAVA

ponovno razpisuje v skladu s 174. čl. Zakona o usmerjenem izobraževanju in po sklepu zbora delavcev z dne 19. 6. 1984 dela in naloge

- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE — profesor, za nedoločen čas in polni delovni čas
- UČITELJA KEMIJE IN BIOLOGIJE — profesor z znanjem madžarskega jezika za nedoločen čas
- UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA — inženir strojništva in osnovni poklic te smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj v kovinski predelovalni stroki za nedoločen čas

Pogoj za razpisana dela in naloge je z zakonom predpisana strokovna in pedagoška izobrazba.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov Srednja šola kovinske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, Partizanska 82, v 15 dneh po objavi.

Kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku razpisnega roka.

Začetek dela je 1. 9. 1984.

SREDNJA ŠOLA KOVINARSKA IN ELEKTROTEHNIČNA USMERITVE KRŠKO, p. o. KRŠKO, Hočevarjev trg 1

komisija za delovna razmerja

razpisuje prosta dela in naloge za:

1. UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA — ELEKTRONIKA za nedoločen čas
2. UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA — ENERGETIKA za nedoločen čas
3. UČITELJA ZA ZGODOVINO IN STM za nedoločen čas
4. UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE za nedoločen čas.

Kandidati pod točko 1. in 2. morajo imeti ustrezno višjo izobrazbo in najmanj tri leta ustreznih delovnih izkušenj.

Kandidati pod točko 3. in 4. morajo imeti ustrezno visoko izobrazbo.

Kandidati naj pošljejo prijave z ustreznimi dokazili o izobrazbi v petnajstih dneh po objavi razpisa.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v petnajstih dneh po izteku razpisnega roka.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE MARTIN KOŽELJ, DOB PRI DOMŽALAH, Dob 67

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA na centralni šoli
- UČITELJA TELESNE VZGOJE
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA na podružnični šoli tina (za določen čas od 1. 9. do 30. 6. 1984/5).

Začetek dela 1. 9. 1984.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje Zakon o osnovni šoli. Prijave, življenjepis in dokazila o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj pošljejo v 8 dneh na naslov šole. O izbiri bodo pisno obveščeni v 30 dneh po razpisnem roku.

Komisija za delovna razmerja

SREDNJA KEMIJSKA ŠOLA JOŽE KNIFIC-IKS RUŠE, TOZD ŠOLA — 62342 RUŠE, Šolska ul. 16

razpisuje dela in naloge za določen čas za š. l. 1984/85:

- UČITELJA KEMIJSKIH STROKOVNIH PREDMETOV s polnim delovnim časom,
- UČITELJA MATEMATIKE — 6 ur,
- UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE — 4 ure.

Začetek dela 1. septembra 1984.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o usmerjenem izobraževanju in s Smernicami, ki jih je sprejel Svetovni svet SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov šole v 8 dneh po objavi razpisa. O izidu razpisa bodo obveščeni v 10 dneh po opravljeni izbiri.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE MATIJE BLEJCA MATEVZA, MENGES

razpisuje dela in naloge

- VZGOJITELJICE (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu) za določen čas s polnim delovnim časom
- 3 UČITELJEV V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA U ali PRU za določen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU ali P za določen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA ZGODOVINE DMV, PRU ali P za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, PRU, za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v 8 dneh po objavi. Obveščeni bodo v 30 dneh po izteku razpisnega roka

OSNOVNA ŠOLA ZBORA ODPOSILANCEV KOČEVJE

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU ali P za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P, za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom
- UČITELJA ZEMLJEPISA, PRU ali P, za določen čas (za I. p. letje 1984/85) s polnim delovnim časom
- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN DRUŽBENOMORALNE VZGOJE, PRU ali P, za določen čas (od 1. 9. 1984 do 31. 1. 1985) s polnim delovnim časom
- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE za podružnično šolo Podpreska, PRU, ki bo dopolnjeval učno obveznost s poučevanjem drugih predmetov na predmetni stopnji v kombiniranem oddelku, za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Stanovanj ni.

Prijave s potrebnimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v zakonitem roku.

Za izobraževanje odraslih premalo skrbimo

posveta v Škofji Loki

Sestavni del raziskave o premiljanju in evalvaciji vzgojno-izobraževalnih programov v rednem izobraževanju je tudi vrednotenje izobraževanja odraslih na tej stopnji. Ta del raziskave je bil sicer zelo skopo že predstavljen javnosti na posvečanju vrednotenja programov v rednem izobraževanju na Brdu pri Kranju v novembru 1983. Posilec raziskave, Pedagoški inštitut, pa je v sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za šolstvo želel rezultati boljše seznaniti vodstva srednjih šol oz. vodje izobraževanja odraslih v srednjih šolah. Le v primerjavi rezultatov raziskave z izkušnjami, ki jih imajo neposredni nosilci izobraževanja odraslih, je mogoče ugotoviti nadaljnje poti tega izobraževanja.

Posvet o izobraževanju odraslih v srednjem izobraževanju, ki je bil v Škofji Loki 8. in 9. junija 1984, je pokazal, da je bila predpostavitev raziskave hkrati ena edinkih možnosti za delovno srečanje vseh, ki delajo na področju izobraževanja odraslih. Med drugim 70 udeležencev so bili namreč predstavniki ravnatelji srednjih šol in vodje izobraževanja odraslih v teh šolah, direktorji delavskih univerz, pedagoški svetovanci Zavoda SRS za šolstvo, univerzitetni učitelji ter predstavniki centra za razvoj univerze, delavskih univerz, izobraževalnih centrov v organizacijah združenega dela, Republiškega sveta Zveze študentov Slovenije, Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in drugi.

Srečanje je bilo zares delovno. Prvi dan je bil namenjen predstavitvi raziskave. Obsežno gradivo o rezultatih raziskave, ki so ga prejeli udeleženci, so avtorji dopolnili in predstavili v posameznih tematskih sklopih.

Sedanje stanje izobraževanja odraslih v SR Sloveniji je v izhodiščnem referatu ocenil Jože Valentinčič, hkrati pa je nakazal tudi potrebo prihodnjega razvoja tega izobraževanja.

Opozoril je na velik upad vpisa odraslih v srednje šole z uvedbo usmerjenega izobraževanja, ki je postaja kritičen zlasti zaradi nizkega izobrazbenega sestava

zaposlenih, glede na zahteve in potrebe prihodnjega tehnološkega in gospodarskega razvoja. Vzrok za upadanje izobraževanja ob delu kaže iskati v združenem delu, v šolstvu, pa tudi pri kandidatih samih.

Materialne in kadrovske možnosti za izobraževanje ob delu, kot so se pokazale v raziskavi, je predstavila Marija Velikonja. Ugotovitve, da se odrasli izobražujejo pretežno v klasičnih učilnicah, da je učiteljem pri pouku na voljo le malo učnih sredstev in pripomočkov (še ta so preslabo izrabljena), da uporabljajo zlasti učbenik, da prevladuje frontalna oblika in metoda predavanja, gotovo niso spodbudne, za poznalyca razmer pa tudi ne popolno odkritje. Prav tako ne ustreza izobrazba vodij izobraževanja odraslih in ne učiteljev. Slednjim manjka zlasti večja andragoška usposobljenost.

Na vprašanja, kako so ocenjeni vzgojno-izobraževalni programi, po katerih se izobražujejo odrasli, kakšna je prilagojenost vsebine, organizacije izobraževanja in metod vzgojno-izobraževalnega dela odraslim ter kakšno je sodelovanje udeležencev pri uresničevanju vzgojno-izobraževalnih programov, je iz rezultatov raziskave povzela Milena Malovrh. Zvedeli smo, kako trd oreh predstavljajo odraslim zahtevni splošnoizobraževalni predmeti, tako imenovana skupna vzgojno-izobrazbena osnova. Učitelji so sicer poskušali prilagajati učne načrte potrebam in zahtevam učne skupine, vendar so odrasli udeleženci izobraževanja menili, da so za njih programi prezahtevni in bi potrebovali pomoč bodisi z učenjem v manjši skupini ali vsaj kot svetovanje, kako naj se učijo.

Zoran Jelenc je za tem udeležence posveta seznanil še z mnenji in stališči odraslih, ki so bili vključeni v izobraževanje. Podatek, da se je kar 82,6% udeležencev vključilo v študij zaradi lastne želje in potrebe po izobraževanju, nas pravzaprav niti ni presenetil. Mnoge ovire, skozi katere mora udeleženec izobraževanja ob delu, lahko premaga le z visoko notranjo motivacijo. Zanimivo je bilo slišati tudi, kako slabo so udeleženci sezna-

njeni z načrtovanjem, organizacijo ter drugimi pomembnimi okoliščinami njihovega izobraževanja, da je tudi njihov vpliv na organiziranost, potek in vsebino izobraževanja šibak. Več kot polovica anketirancev trdi, da v šolah niso samoupravno organizirani. Podatki torej, ki opozarjajo vse odgovorne, da je potrebno na področju izobraževanja odraslih storiti znatno več kot doslej.

Raziskavo so ustrezno dopolnili novejši podatki s tega področja, povzeti iz Poročila o stanju na področju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji v letu 1983. Podal jih je Milič Sikiriča, ki je hkrati že tudi navajal vrsto predlogov, kako ukrepati, da bi stanje izboljšali. O položaju na terenu, ki potrjuje neusklajenost in šibkost delovanja strokovnih služb pri izobraževanju odraslih, so poročali še posamezni pedagoški svetovanci Zavoda SR Slovenije za šolstvo.

Plenarna razprava ter za tem še razprava v treh delovnih skupinah je ugotovitve raziskave le še potrdila in dopolnila. Sklepi, ki so jih oblikovali in nato predstavile posamezne skupine, so zajeli široko paleto problemov, ki so se v zadnjih letih nakopičili na področju izobraževanja ob delu in iz dela. Med njimi je posev opozoril zlasti na tele:

- Povečati je treba vpis v študij ob delu in iz dela in postopoma odpravljati vzroke za tako velik zastoj izobraževanja odraslih v zadnjih letih. V jesenskem roku je treba objaviti ponoven razpis za študij ob delu, saj se odrasli šele takrat odločajo za študij.
- Enotneje je treba reševati financiranje izobraževanja odraslih in postopoma doseči, da bi pisni financirali ali sofinancirali strokovno izpopolnjevanje učiteljev za izobraževanje ob delu ter krile posamezne stroške, zlasti materialne in režijske, s posredno svobodno menjavo dela.
- Področje izobraževanja odraslih naj postane v resnici, ne le deklarativno, enakovredno področje vzgojno-izobraževalnega sistema. Ustrezne strokovne službe, ki morajo razvijati izobraževanje odraslih, zlasti na Zavodu SR Slovenije za šolstvo,

je treba okrepiti in jim zagotoviti, da bodo lahko pospešeno razvijale svetovalno vlogo na področju izobraževanja ob delu in iz dela.

- Za uspešnejše delo z odraslimi morajo biti pedagoški delavci, vodje izobraževanja in učitelji, bolj andragoško usposobljeni. Za njihovo usposobljenost naj bi skrbel zlasti Zavod SR Slovenije za šolstvo v povezavi z drugimi ustreznimi institucijami. Razviti je treba sistem nenehnega izobraževanja učiteljev na tem področju ter zlasti spodbujati učitelje k samoizobraževanju.
- Učbenike, ki so pisani za mladino, je treba ustrezno prilagoditi odraslim, oziroma pripraviti temu ustrezna vodila za samostojno učenje. Pri tem je treba zlasti izkoristiti pozitivne izkušnje, ki si jih je pri svojem delu pridobila Dopisna delavska univerza Univerzum.
- Uveljavljati moramo andragoške standarde ter razvijati ustrezne postopke za verifikacijo znanja, pridobljenega z delovnimi izkušnjami.
- Premalo je sodelovanja med vzgojno-izobraževalnimi organizacijami ter delovnimi organizacijami materialne proizvodnje. Z izobraževalno politiko morajo biti bolje seznanjeni zlasti vodilni kadri v gospodarstvu. Krepitev je treba tudi strokovno delo kadrovske službe v organizacijah združenega dela in najti poti za večjo povezanost vzgojno-izobraževalnih organizacij in združenega dela.
- Udeleženci izobraževanja ob delu so visoko motivirani za izobraževanje, njihovo izobraževanje je tudi dovolj povezano z delom, žal pa šola še vedno premalo upošteva njihove delovne in življenjske izkušnje.
- V prihodnje, tak je bil dogovor, naj bi sklicevali posvete in seminarje posebej za vodje izobraževanja odraslih in posebej za učitelje in se na njih omejili na obravnavo ožjega strokovnega področja. Naloga, ki se posebej obvezuje sklicatelje tega posveta ter vse, ki so odgovorni za pospešen razvoj izobraževanja odraslih.

MARIJA VELIKONJA

Vsakemu otroku družbeno organizirano vzgojo

skupne seje odborov skupščine Skupnosti otroškega varstva Slovenije

Ta misel zveni logično in preprosto, vendar je izpeljava tega načela dokaj zahtevna naloga, še posebej, če upoštevamo, da najhujše gospodarske težave in nevarnosti vseh vrst zahtevajo številna odrekovanja. Ne bi bilo pa prav, če bi se vnaprej siromašili (še tako siromašno) vzgojno-izobraževalno področje, ali njegov sestavni del — predšolsko vzgojo. Tudi na tem področju se kopičijo številni problemi, ki zahtevajo dolgoročne pa tudi kratkoročne rešitve.

Na nedavni skupni seji odborov Skupščine Skupnosti otroškega varstva Slovenije, ki je obravnavala kar obsežen dnevni red, sta nas posebej zanimali dve točki: poročilo o stanju in problemih vzgoje in varstva predšolskih otrok v SR Sloveniji za preteklo leto in oblikovanje cene za predšolsko vzgojo v dnevnem varstvu.

Kritično in izčrpno poročilo o zadnjih problemih vzgoje in varstva predšolskih otrok, ki ga je na seji podala predstavnica Zavoda SRS za šolstvo Irena Levničnik, je hkrati nakazalo predloge in usmeritve za prihodnje delo na tem pomembnem področju.

Če strnemo ugotovitve in predloge, dobimo približno takole podoba: Glede na spremembe okoliščin na področju

predšolske vzgoje in ob ugotovitvi, da je v vzgojno-varstvenih organizacijah čedalje manj vpisanih otrok in da se dnevno bivanje otrok nenehno daljša (ponekod celo več kot 10 ur) morajo vrtni in prihodnje ponuditi staršem več različnih programov tako glede vzgoje, trajanja in količine storitev. Namen tega je, da bi vsi starši lahko izbrali ustrezen vzgojno-varstveni program po svojih željah in možnostih. Hkrati pa bomo zagotovili vsem otrokom potrebno družbeno organizirano vzgojo in varstvo. Med prednostnimi nalogami je tudi skrb, da se še vnaprej razvija samoupravna organiziranost na področju predšolske vzgoje; to velja še posebej za večje vzgojno-varstvene organizacije. V prihodnje bo treba nameniti veliko več pozornosti pereči kadrovske problematiki: neustrezni izobrazbi varuhinj in usposobljenim mladim vzgojiteljicam, za katere ne bo delovnih mest (letos bo končalo šolanje 310 vzgojiteljic, v prihodnjih štirih in petih letih pa jih bo usposobljenih že 800).

Pri obravnavi gmotnih možnosti, ki niso zadovoljive, je poročilo opozorilo tudi na to, da je tržišče čedalje bolj siromašno glede vzgojnih igrac, cene pa izredno hitro naraščajo, tako da se delež, namenjen vzgoji, ne-

nehno zmanjšuje. Temu vprašanju bo treba v prihodnje nameniti več pozornosti, če upoštevamo ugotovitev, da brez ustreznih vzgojnih igrac ni mogoče vzgajati. Poročilo nadalje ugotavlja, da se vzgojni program ustrezno uresničuje, da postaja delo enotnejše, kljub težavam pa je nenehno živa skrb za boljše strokovno delo. Da je to res, pove že tale podatek: vzgojno-varstvene organizacije so opravile v preteklem letu 422 strokovnih predavanj in hospitacij, ki se jih je udeležilo 3.300 vzgojiteljic in varuhinj.

V prihodnje bo treba preučiti možnosti, da bi se podaljšala priprava na malo šolo, ker je dozdajšnjih ur (120) premalo, še posebej za odročna območja. Ugotovljeno je, da namenjajo ponekod pripraviti na malo šolo do 300 in celo do 500 ur vzgoje.

Probleme strokovne narave, ki nastajajo pri vključevanju otrok z motnjami v redne oddelke predšolske vzgoje, bi bilo treba reševati tako, da bi se zmanjšalo predvsem število drugih otrok v oddelku, kjer so prizadeti otroci. Le tako bi lahko zagotovili tem prizadetim otrokom več individualne vzgoje; vzporedno s tem pa bi morali v program stalnega usposabljanja vzgojiteljice zajeti tudi vsebino dela s prizadetimi otroki, da bi se le-te ustrezno

usposobile.

Poročilo ugotavlja, da je učenje drugega jezika na narodnostno mešanih območjih na področju predšolske vzgoje ustrezno (to pomeni, da so dosegli dober temelj za nadaljnje šolanje otrok), opozarja pa na številne težave pri razvijanju materinega jezika predšolskih otrok naših delavcev, začasno zaposlenih v tujini. Te se kažejo predvsem v veliki razpršenosti otrok, neugodnem delovnem času staršev (od 7.30 do 17.30) in v pomanjkanju delavcev za delo v vzgojno-varstvenih organizacijah.

Na seji so poročilo sprejeli in podprli predloge. Po zavzeti razpravi o »oblikovanju cene storitve predšolske vzgoje v dnevnem varstvu« so razpravljavci izoblikovali tale predlog: Vsakemu otroku želimo zagotoviti družbeno organizirano predšolsko vzgojo; le-te pa ne bo mogoče uresničiti, če ne bo družba dala dovolj denarja. Ceno za količino vzgojnega dela (v ceni storitve) naj bi za vse otroke poravnala v prihodnje Skupnost otroškega varstva Slovenije. Le tako bomo izenačili socialni položaj za vse naše predšolske otroke. Razprava o tem vprašanju pa se bo še nadaljevala pri Skupnosti otroškega varstva Slovenije.

TEA DOMINKO

Pedagoško andragoško izpopolnjevanje učiteljev

Ko je skupščina Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev kot svoj prvi program že junija 1981 sprejela program izpopolnjevanja za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe, je bila v ozadju želja, da se čimprej in čimbolj kakovostno zapolni vrzel v pedagoško-psihološki usposobljenosti učiteljev, ki prihajajo na šole usmerjenega izobraževanja kot diplomanti »nepedagoških« smeri študija. Take učitelje nujno potrebujemo predvsem pri poučevanju strokovnoteoričnih predmetov, po 179. členu Zakona o usmerjenem izobraževanju pa si morajo pridobiti pedagoško-andragoško izobrazbo najpozneje v treh letih po začetku dela v vzgojnoizobraževalni organizaciji in najpozneje v petih letih po uveljavitvi zakona (ta rok poteče v maju 1985).

Možnost za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe je obstajala sicer že prej, vendar le v obliki enotedenskih seminarjev ali celo le kot opravljanje zahtevnih izpitov. S takim, le verbalno pridobljenim znanjem, pa si učitelj ne more dovolj pomagati, zlasti pri opravljanju vse zahtevnejših nalog v reformiranem usmerjenem izobraževanju.

Zato smo se v Centru Filozofske fakultete za pedagoško izobraževanje (ki mu je Republiški komitej za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo zaupal pedagoško andragoško izobraževanje učiteljev z visoko izobrazbo) takoj lotili metodične in organizacijske presnove v izvajanju programa, ki je dala prve konkretne sadove v študijskem letu 1983-84: delo poteka le delno v obliki predavanj, dopolnjeno je s plenarnimi in skupinskimi razpravami, v javami (npr. v oblikovanju smotrov, nalog za preverjanje, psihološki analizi učbeniških besedil...), s preučevanjem konkretnih (vzgojnih) primerov, z analizo magnetofonskih posnetkov odlomkov učnih ur, z igranjem vlog (npr. roditeljskega sestanka, sestanka razrednega učiteljskega zbora) z dodatno analizo. Udeleženci prinašajo in med seboj primerjajo izsledke manjših preučevanj, ki jih opravijo med svojimi učenci (npr. njihove motivacije, učnih navad, problemov v adolescenci, odnosa do posameznih predmetov, do učiteljev, do ocenjevanja...). Proti koncu programa se težišče prenese na posebnosti poučevanja posameznih predmetov, kar je povezano z izdelavo priprav, z opazovanjem in razčlenitvijo posameznih učnih ur in podobnim.

Ob sprotni aktivnosti, dokumentirani tudi z več izdelki, kla-

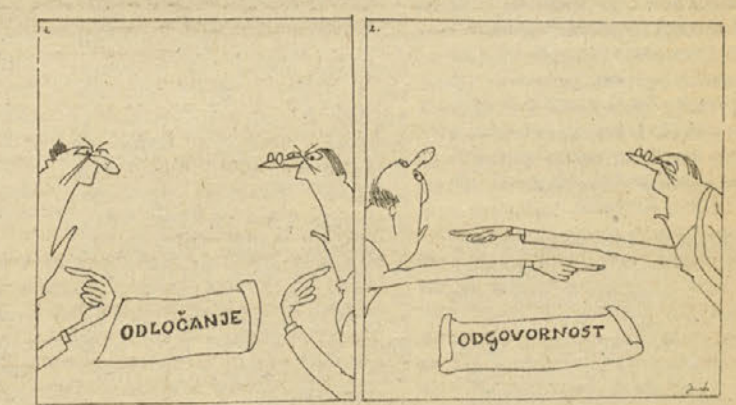
sični izpiti niso več potrebni in ostajajo le za tiste, ki se teh dejavnosti iz raznih vzrokov niso mogli redno udeleževati.

Čeprav je bilo za mnoge udeležence štirih skupin v letu 1983-84 dokaj naporno, ker so morali prihajati dvakrat na teden popoldne in še kdaj ob sobotah, ves semester, na fakulteto (le za skupino v Postojni in Celju smo uspeli organizirati dislociran seminar), so med seminarjem in tudi v anketi ob koncu izražali zelo pozitivna stališča. Menijo, da so jim najbolj koristile aktivne metode dela in medsebojne izmenjave izkušenj, pohvalili so tesno povezanost med teorijo in prakso. Eden od anketiranih je zapisal: »Do zdaj se mi še sanjalo ni, da ima učitelj toliko možnosti, da metodično popestri pouk.« Želeli so še nekaj dodatnih srečanj in tudi ob večerih se včasih kar niso hoteli raziti. Predlagali so poglobitvene seminarje, predvsem o temah: učna priprava in ocenjevanje učencev, vprašanje pa je, ali bomo lahko ob zdajšnji kadrovske zasedbi (le en učitelj s polnim delovnim časom, za druge je to dodatno obremenitev), kaj takega lahko kmalu organizirali.

Kakovostnejše izpopolnjevanje, pri katerem tudi v skupinah ne sme biti več kot 30 udeležencev, je seveda časovno in kadrovske zahtevnejše in tudi dražje. Del sredstev je že v preteklih dveh letih zagotavljala Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev, del pa smo jih morali poravnati s kotizacijami. Ker pa vemo, da imajo ob tem šole tudi druge stroške (potni stroški, nadomeščanje itn.), smo se zmeraj zavzemali, da bi bil financiran celoten program; vse kaže, da bo, po sklepu skupščine Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev 15. maja 1984 zagotovljen denar za pedagoški del izvajanja programa, tako da bodo šole prispevale le materialne stroške (literatura, gradiva).

Želimo, da učitelji in šole ne bi v programu videli le obveznosti, ampak korist in pomoč pri »notranji reformi« vzgoje in izobraževanja. Vsem srednjim šolam bomo ta mesec poslali razpis za naslednje študijsko leto s prijavnici. Vse dodatne informacije lahko dobite pisno ali po telefonu na naslovu: **Center Filozofske fakultete za pedagoško izobraževanje, Aškerčeva 12, 61000 Ljubljana, telefon 224-011.** Prosvetni delavec bo objavil razpis v prvi jesenski številki.

BARICA MARENTIČ-POŽARNIK

Oto Jurgec: Brez besed

lopisniki
poročajo

Brez računalnikov — izgubljena generacija

marksistični center MK ZKS objavljena je 19. junija pripravil svet **Računalniška nepismenost in družbeni razvoj**. Na njem obravnavali pomen računalništva za razvoj družbe in stanje na področju računalništva v Sloveniji in Jugoslaviji, del posvetovanja pa je bil posebej namenjen na osebni računalnikov sine.

Referate so pripravili strojniki iz inštituta Jožef Štefan, Iskre in Iskre Delta. Izhodišče posvetovanja so bile predvsem povitve o neslutnem svetovnem razvoju in možnostih, ki jih imajo računalniki, o trenutnem položaju na tem področju v tehnološko razvitem zahodnem svetu in naposled o pomenu, privlačnosti in pozornosti, ki jo v našem svetu namenjajo računalništvu. Posebna pozornost je bila usmerjena na pomen računalništva za razvoj družbe, opozorili pa so tudi na izredno slabo stanje na tem področju v naši državi. Opazno da se v Jugoslaviji še zdaj ne odločimo povsem, kako zelo pomembno bo računalništvo v prihodnjem razvoju v naslednjih letih. Na takšne razvojne možnosti sodobnega sveta je naša država kaj slabo pripravljena: ni dovolj za ravnanje z računalniško tehnologijo, ki je pri nas revno, saj so zaradi pomanjkanja pri uvozu tuje literature in strojniki srednješolske in visokošolske organizacije izredno malo opremljene. Tudi v industriji in upravi je računalniška tehnologija povečini zelo zastarala.

Poleg težavnih gospodarskih razmer in premajhne podpora države ovirajo uvoz tudi neenotni carinski predpisi in dolgotrjen postopek v konsignaciji. Poslovanje nasploh pa se dosti malo zavedamo in premišljamo o možnostih, ki jih prinaša računalniška tehnologija.

Ena od možnosti, ki jih ima naša republika, da bi podprla razvoj računalništva, je tudi usposabljanje kadrov v šolah, na uni-
vziti in ob znanstveno-raziskovalnem delu. Pomanjkanje tehnološkega, organizacijskega in ekonomskega znanja je velikotrvaj v zvezi z gospodarske težave, ki smo si jih nakopali. Vedeti moramo, da znanstveno-tehnološka revolucija ne bo obšla Jugoslavije, posledice, ki bodo posledice, zlasti če ne bomo upoštevali dolgoročnih razvojnih možnosti, pa bodo gotovo globlje in hujše kot pri prvi industrijski revoluciji.

Zato bi se morali zamisliti nad

položajem v šolstvu: od vseh področij Jugoslavija najbolj zaostaja v računalniški opremljenosti prav na področju šolstva: samo zagrebška univerza ima računalništvo na evropski ravni, drugod imajo po nekaj terminolov, v nekaterih republikah pa sploh nobenega. Slovenske šole so večinoma opremljene s tehnološko opremo Iskre ali pa imajo opremo sposojeno. Računalnikov je premalo, da bi se učenci lahko naučili ravnati z njimi — brez praktičnega dela z računalnikom pa je seveda vsako teoretično znanje na tem področju brez koristi.

Strokovnjaki ugotavljajo, da računalnik temeljito spreminja odnos v družbi in v proizvodnji. Zaradi razvoja računalniške tehnologije in vedno širšega tržišča se cena računalnika hitro zmanjšuje. Že zdaj si lahko osebni računalnik Sinclair kupi marsikdo, kako je treba z njim ravnati, pa lahko povsem nepriljubeno učimo že otroka. Otrok lahko že zelo zgodaj spozna računalnik ob igrah: od povsem preprostih in zabavnih do iger spomina in takšnih, ki pomagajo razvijati logično mišljenje. Otrokom do starosti osmih let so namenjeni izobraževalni programi, kombinirani z igro, naslednje težavnostno stopnjo pa sestavljajo programi z različnih področij znanja: matematike, fizike, biologije, kemije, zemljepisa, glasbe, z jezikovnih področij in astronomije.

Poleg tega, da so računalniki postali tekmeči igračam, da so sredstvo za prenos znanja in podatkov, omogočajo tudi poceni učenje: za 1000 din — toliko stane dva inštruktorski uri — lahko kupimo programe za šah, matematiko in slovnico, ki omogočajo učenje kjerkoli in ob kateremkoli času. Ob simulacijskih igrah se otroci spoznavajo tudi z različnimi poklici, tako da postaja računalnik naprava za pridobivanje vseh vrst znanja in izkušenj.

Inštitut Jožef Štefan je že leta 1983 začel na tem področju razvijati zdaj že utečeno dejavnost: trenutno deluje 26 vzporednih skupin z več kot 500 vpisanimi otroki, ki končujejo polletni krožek. Med početnicami bodo organizirani tudi poletni krožki — tako da se jih bodo lahko udeležili tudi otroci zunaj Ljubljane — pripravljajo pa še več specializiranih krožkov za pridobivanje znanja z različnih področij.

VLASTA KUNEJ

Domovina v srcu

Otroci naših delavcev, začasno oslehnih v ND Nemčiji obili niške pionirje.

kupina otrok naših delavcev, asno zaposlenih v Nemčiji, nci ki obiskujejo dopolnilni k v materinem jeziku, so bili d nedavnim gostje nižskih ovnih šol. V osnovni šoli d Karadjordje so jih prisrčno jeli, posebno pozornost pa so namenili pionirji varčevalci bljanske banke tudi v drugih ah. V Niški banki so se srečali s niri varčevalci osnovnih šol nko Miljković, Njegoš in a Goran Kovačić.

ljihovo bivanje v Nišu je privila podružnica Ljubljanske ke v tem mestu, ki ima svojo ruznico tudi v Stuttgartu.

Namen te ekskurzije je razvi- je bratstva in enotnosti jugo- vanskih narodov in narodno- ohranjenje in bogatenje ma- nega jezika pa tudi medse-

bojno spoznavanje, navezovanje prijateljskih stikov in vzgajanje k varčevanju,« je povedal ob našem obisku direktor Ljubljanske banke v Nišu Milan Strahinjić.

Gostje iz Nemčije so si ogledali tudi kulturno zgodovinske spomenike, obiskali so poslovalnico Ljubljanske banke v Nišu, sprejel pa jih je tudi predsednik skupščine občine Niš. V domovini so preživeli deset nepozabnih dni: obiskali so tudi Kraljevo, Trstenik, Vrnjačko Banjo in Beograd, kjer so se v Hiši cvetja poklonili Titovemu spominu, prebivali v Titovem Kumorvcu in si ogledali nekdanje zloglasno taborišče Jasenovac. Na teh izletih in v pogovorih z ljudmi so si nabrali veliko lepih doživetij, si bogatili svoj materni jezik in se spet, »z domovino v srcu« vrnil k svojim staršem.

TUGOMIR KOSTIĆ

Mladi raziskovalci za napredek Maribora

18. maja 1984 je bila na Srednji naravoslovni šoli »Miloš Zidanšek« v Mariboru prireditve Mladi raziskovalci za napredek Maribora.

Gibanje in prireditve sta vodila in organizirala ZOTK mesta Maribor in Raziskovalna skupnost mesta Maribor ob pomoči mentorjev srednjih šol iz Maribora, učiteljev Pedagoške akademije iz Maribora, učiteljev Srednje naravoslovne šole Miloš Zidanšek in drugih strokovnjakov iz Univerze in združenega dela.

Septembra leta 1983 smo v okviru ZOTK in Raziskovalne skupnosti mesta Maribor za učence srednjih šol razpisali raziskovalne naloge s treh področij: naravoslovno-matematičnega, družbeno-ekonomskega in proizvodno-tehničnega.

Učenci pod mentorskim vodstvom učiteljev s posameznih šol so prijaviili 24 raziskovalnih nalog iz 7 različnih šol. V gibanju je sodelovalo 100 učencev in 15 mentorjev.

Raziskovalne naloge so obravnavale področja, ki so povezana z gospodarstvom in aktualnim družbenim dogajanjem. Naloge so učenci izdelali do konca meseca aprila, nato so jih strokovne komisije, sestavljene iz strokovnjakov z mariborske Univerze in združenega dela, ocenile.

Na dan, ko je bila sklepna prireditve, so učenci svoje izdelke in vsebine nalog predstavili na razstavni panoi in hkrati opravili zagovor nalog.

Organizacijski odbor je za uspešno delo in prizadevnost podelil: štiri prve nagrade, pet drugih nagrad in štiri tretje nagrade. Vse sodelujoče šole, vsi mentorji in učenci so prejeli priznanje za udeležbo na srečanju.

Gladivo o mladinskem periodičnem tisku zavrtnjeno

V Klubu delegatov je bila 13. junija tretja seja Centra za informiranje, raziskovanje in založništvo, ki jo je organizirala Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije. Seja je bila nadaljevanje prejšnje, druge seje, na kateri so že obravnavali pripravljene delovne osnutke o mladinskem periodičnem tisku, besedilo, ki naj bi ga predložili predsedstvu RK SZDL in dali na vpogled javnosti. Na tokratno sejo so bili posebej povabljeni predstavniki uredništev glasil mladinskega tiska, da bi povedali svoje mnenje o gradivu in med pogovorom izločili iz njega nepotrebno.

Sprva zamišljena »analiza« mladinskega periodičnega tiska je bila preimenovana v »mnenje« o mladinskem periodičnem tisku, saj se je izkazalo, da bi bilo analitično delo za Zvezo mladine tako kadrovsko kot finančno neizvedljivo. Gradivo je izdelala skupina študentov Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo, to nepodpisano skupinsko delo pa je zajela revija in liste: Ciciban, Kurirček, Pionirski list, Pionir, Tim, Proteus, Presek, Krila, Tabor, Glasbena mladina, Življenje in tehnika, Mladina, Tribuna, Katedra, Otrok in družina.

Predloženo gradivo je bilo na 3. seji zavrtnjeno, saj so predstavniki uredništev menili, da ni izdelano po enotni metodi, da je nestrokovno, skromno in celo tendenciozno, slabo pripravljeno, nenatančno in premalo poglobljeno. Ne zajema bistvenih

Organizacijski odbor je podelil prve nagrade za naslednje naloge:

— **Kolekcija krem »Urška« in pregled kozmetične industrije.** Nalogo so izdelali učenci 4. letnika Srednje šole pedagoške in kulturne usmeritve pod mentorstvom prof. Majde Naji.

— **Lišaji bioindikatorji onesnaženosti zraka v mariborskih občinah in okolici.** Nalogo so izdelali učenci prvega in tretjega letnika Srednje družboslovne šole pod mentorstvom prof. Bernarde Devetak.

— **Raziskava odnosov med tematsko strukturo sredstev javnega obveščanja in interesi šestnajstletnikov.** Nalogo so izdelali učenci Srednje družboslovne šole pod mentorstvom prof. Daneta Sajka.

— **Programski paket za računsko in grafično obdelavo polinomov.** Nalogo so izdelali učenci Srednje naravoslovne šole »Miloš Zidanšek« pod mentorstvom prof. Metke Zorič.

Ker je gibanje potekalo prvo leto, lahko rečemo, da je akcija, ki jo je predstavila sklepna prireditve uspešna.

Iniciativni in organizacijski odbor si želita, da bi prihodnje leto gibanje postalo vsebina, ki bo zajeta v delovnem načrtu vsake šole ob moralni in denarni podpori Zavoda za šolstvo, OE Maribor, izobraževalne skupnosti, vseh vodstev srednjih šol, združenega dela ter Raziskovalne skupnosti mesta Maribor in ZOTK mesta Maribor.

Vsem, ki so kakorkoli strokovno in denarno pomagali, da smo akcijo pričeli, jo vodili ter uspešno speljali do konca se zahvaljujem v imenu organizacijskega odbora.

BREDA ŽERJAL

Obisk tržaških Slovencev v Šoštanjju

V četrtek, 10. maja so učence in učitelje Kajuhove šole v Šoštanjju po nekaj letih spet obiskali učenci, starši in učitelji tržaških predmestnih krajev Padrič in Gropade, s katerimi imajo že dolga leta medsebojne stike, saj obe šole povezuje ime partizanskega pesnika in narodnega heroja Karla Destovnika Kajuha. Prišel pa je tudi predstavnik šole iz Ricmanj pri Trstu Bruno Kralj, ki je pred 20 leti prvi navezal stike s šoštanjskimi učitelji, ter delegaciji kulturnega društva Slovan iz Padrič, ki obstaja že 85 let, in športnega društva Gaja.

Učenci in učitelji Kajuhove šole ter predstavniki družbenopolitičnega življenja v Šoštanjju so jim pred šolo pripravili prisrčen sprejem, pozdravil pa jih je ravnatelj šole Karel Kordeš ter učenka Tatjana Gril. Učenci iz zamejstva so nato izvedli lep kulturni spored s partizansko tematiko, ki so ga pripravile učiteljice Savica Grgič, Nevenka Škrli in Sonja Caharija, s harmoniko pa jih je spremljal Karlo Grgič. Ob tej priliki je spregovorila tudi ravnateljica grojske šole Lučka Križman ter učenki Petra Križmanič in Daša Grgič. Po programu je predstavnik društva Slovan izročil predstavniku krajevne skupnosti in Svobode Šoštanj Martinu Primožiču spominsko darilo in Šoštanjčane drugo leto povabil v Padriče, kjer bodo slavili 400-letnico obstoja kraja. Predsednica športnega društva Gaja Magda Miljković je pred-

sedniku Partizana Soštarj Rudiju Bajcu podarila spominsko plaketo njihovega društva z željo, da bi navezali stike tudi na športnem področju. Ob tej priliki sta si obe šole izmenjali razna praktična darila, vsi gosti pa so prejeli tudi Kajuhove pesmi. Po kulturnem sporedu so v telovadnici prikazali še nekaj telovadnih točk pod vodstvom telovadne učiteljice Mire Grgič.

Popoldne so gostje iz zamejstva obiskali še Topolišico in si ogledali spominski muzej, kjer je bila 9. maja 1945. podpisana brezpogojna kapitulacija nemških oboroženih sil za jugovzhodno Evropo. Z dogodki pred 39 leti jih je seznanil tovariš Rudi Bajec, nato pa so obiskali še tamkajšno podružnično šolo. Tudi učenci in učitelji iz Topolišice so jim prav tako pripravili prisrčen sprejem in kulturni spored, pozdravila pa jih je učenka Klavdija Drev. Po povratku iz Topolišice so si gostje v Šoštanjju ogledali Kajuhovo spominsko ploščo, vzdano v njegovo rojstno hišo, in nato na njegov spomenik položili velik šopek rdečih nageljnov, povitih s slovensko zastavo.

Ob uri slovesa se je za vso pozornost zahvalila ravnateljica grojske šole Lučka Križman in Šoštanjčane povabila, da prihodnje leto obiščejo Padriče in Gropade, da bi se stiki iz roda v rod še poglobili.

V. Koje *1022 pk*

Slovenski književniki podelili bralne značke šolarjem s Tržaškega

Učenci slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem so začeli prvič množično tekmovati za bralne značke pred petimi leti, ob pomenovanju osnovne šole na Opčinah po pisatelju Francetu Bevku, in po njem so pomenovali tudi prvo bralno značko. Zanimanje za tekmovanje je bilo čedalje večje in tekmovanje za bralno značko se je v zadnjih letih močno razširilo med učence osnovnih in srednjih šol na Tržaškem in Goriškem.

Podelitev značk je zmeraj pravi praznik za učence, učitelje in starše. Letošnjega 18. maja so obiskali tržaške učence in jim podelili bralne značke književniki iz matične domovine. Ela Peroci je nagradila učence osnovnih šol iz nabrežinskega didaktičnega ravnateljstva, Niko Grafenauer je podelil priznanja učencem iz Bazovice, Gropade in Trebč, pisateljica Kristina Brenkova pa učencem osnovne šole iz Kriza. Prišli so še pesnik

Ivan Minatti, ilustratorka Marija Lucija Stupica, ilustrator Božo Kos in pesnica Ljubka Šorli iz Gorice.

Otroci in starši so se prisrčno in sproščeno pogovarjali s književniki. Spraševali so jih o njihovem življenju in delu, gostje pa so radi odgovarjali na vprašanja in tudi brali kratke odlomke iz svojih del.

Obisk slovenskih književnikov je nedvomno pripomogel k še večjemu navdušenju tekmovalcev za bralne značke. To je tudi spodbuda za branje in za boljše poznavanje slovenske književnosti. Požrtvovalne učiteljice in pridni učenci, ki jim pomeni slovenska beseda na območju, kjer živijo, še posebno veliko, prav gotovo zaslužijo priznanje, obisk ustvarjalcev iz matične domovine pa je nova spodbuda za delo v prihodnjem letu.

MARKO PAULIN

Nova šola tudi v Mačkovcih

Po ukinitvi Osnovne šole v Mačkovcih in prešolanju učencev višjih razredov v Puconce, je v Mačkovcih ostala le podružnica — štiri oddelki s približno 80 učenci. Prostori, v katerih se učijo ti učenci, niso primerni za vzgojno-izobraževalno delo — štiri učilnice so utišnjene v prostore nekdanjega Szaparijevega gradu, kjer je sodoben pouk nemogoč. V programu stavb, za katere naj bi zbrali denar s samopriskevkom, je letos tudi gradnja štirirazredne šole v Mačkovcih. Zemljišče je odkupljeno, lokacijska dokumentacija je urejena, potrebna so le še soglasja in gradbeno dovoljenje.

V začetku junija bodo začeli graditi tako zelo potrebno po-

slopje. V novi šoli bosta tudi dva oddelka vrtca. Skupnost otroškega varstva je na območju Krajevne skupnosti Mačkovci naredila anketo o tem, koliko otrok bo v vzgojno-varstveni enoti. 98 staršev se je odločilo za vrtce v Mačkovcih, 38 za Moščance, 22 pa za Puconce. Tako se odpira tudi možnost, da bi preuredili staro šolsko zgradbo v Moščancih in en oddelke vrtca — seveda v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Predvidevajo, da bo novo poslopje zgrajeno poleti 1985; pouk v novih prostorih pa se bo začel v šolskem letu 1985/86.

J. KONKOLIC

dopisniki
poročajo

Teden prosvetnih delavcev občine Ptuj

Družbenoekonomski položaj prosvetnega delavca je vedno težji. Ta ugotovitev, ki jo sprejemamo na vseh ravneh, ni ravno najboljša spodbuda za to, da bi delavci v izobraževanju poleg rednega in dodatnega dela v šoli in družbi, še posebej sestajali in sami sebi problemsko osvetljevali svoj položaj.

Vendar je Občinski odbor sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti občine Ptuj organiziral teden, v katerem so potekale delovne in kulturne dejavnosti ter razprave o položaju delavca učitelja in vzgojitelja v vzgojno-varstvenih organizacijah, ter v osnovnem in srednjem šolstvu.

Skical je aktivne učiteljev prednjih in osnovnih šol na predmetni stopnji po posameznih predmetih. Poudarek je bil na prehodu učenca iz osnovne v srednjo šolo, na vrzelih, ki jih učitelji največkrat opazijo in na pomanjkljivem znanju pri posameznih učnih predmetih. Srednješolski učitelji so svoje stanovske osnovnošolske kolege seznanili z učnimi načrti v usmerjenem izobraževanju in jih opozorili na težave, ki jih opazajo.

Učitelji so bili teh delovnih sestankov veseli in so izrazili željo po nadaljnjem sodelovanju. Prav

tako so se povezali vzgojitelji v mali šoli in učitelji v prvih razredih osnovne šole in začrtali pot za tesnejše povezovanje med vrtcem in osnovno šolo.

Razprava o položaju delavca je pokazala, da je položaj v občini Ptuj posebno pereč in da še stalno slabša. Po prispevni stopnji smo na 62. mestu med 66 občinami, srednje šole so ob četrtletju poslovale z izgubo, materialni stroški z inflacijo čezmerno naraščajo in delavci posegajo v svoj osebni dohodek, da ne bi preveč osiromašili izobraževanja. Ob novem šolskem centru, ki je sodobno opremljen in ki so ga obšli nekateri programi, se pojavlja vprašanje socialne varnosti učiteljev, saj se je število učencev zmanjšalo od 880 vpisanih pred reformo na 530 v letu 1984/85.

Ob koncu tedna smo odprli slikarsko razstavo kolega učitelja Bogomirja Jurtele, povabili medse Slovenski oktet in podelili najboljšim učiteljem plakete dr. Franja Žgeča.

Zlato plaketo so prejeli: Stane Tomšič, Breda Heric in Irma Pen, srebrno pa: Vasiljka Vamberger, Miran Horvat in Ladislav Štumberger.

MARJAN GOJKOVIČ

Skupnost in vzgoja sta tesno povezani

S temi besedami Gustava Šilaha so v Mariboru, v soboto, letošnjega 9. junija označili dan prosvetnih delavcev. Organiziran je bil po desetletnem premoru z željo, da bi dali priznanje in pomen učiteljevemu strokovno-pedagoškemu delu, ki še vedno ni primerno ovrednoteno.

Na prireditvi je Marjan Jelen, član predsedstva republiške konference SZDL, prebral govor predsednika RK SZDL, ki se tega zborovanja prosvetnih delavcev ni mogel udeležiti.

V svojem referatu je Franc Pečnik, Leon Čepić, Janez Karlin, Ada Rajk, in Rozina Pečovnik.

Po podelitvi plaketa je nastopil mariborski mladinski pevski zbor pod vodstvom Branka Rajštra. Popoldan je bila za pedagoške delavce v SNG operna predstava, včeraj pa v Slaviji družabno srečanje s plesom.

Dan prosvetnih delavcev je organizirala Poslovna skupnost osnovnih šol Maribor, ki povezuje 38 mariborskih osnovnih šol. V njej rešujejo skupna strokovna in samoupravna vprašanja, upravlja klub prosvetnih delavcev in počitniški dom v Vrsarju. Poslovna skupnost z delovanjem svojih organov uspešno nadomešča razne bolj znane oblike povezovanja, ki so po Sloveniji nastale po zgledu združevanj v gospodarstvu.

Letos smo pri pripravah na dan pedagoških delavcev pogrešali več sodelovanja delavcev drugih stopenj vzgoje in izobraževanja. Pričakujemo, da se bodo v prihodnjih letih odzvali v večjem številu.

mno spopadamo s težnjo, da bi imel odločujočo besedo strokovno-administrativni aparat?

Ob dnevu prosvetnih delavcev so prvič podelili tudi Šilihova priznanja najzaslužnejšim pedagoškim delavcem v mariborskih osnovnih šolah. Vsako leto bo ob dnevu pedagoških delavcev podeljenih po 5 zlatih, 5 srebrnih in prav toliko bronastih plaket.

Letošnje zlote plakete, ki jih je izdelal mariborski kipar Gabriel Kolbič, so prejeli: Franc Pečnik, Leon Čepić, Janez Karlin, Ada Rajk, in Rozina Pečovnik.

Po podelitvi plaketa je nastopil mariborski mladinski pevski zbor pod vodstvom Branka Rajštra. Popoldan je bila za pedagoške delavce v SNG operna predstava, včeraj pa v Slaviji družabno srečanje s plesom.

Dan prosvetnih delavcev je organizirala Poslovna skupnost osnovnih šol Maribor, ki povezuje 38 mariborskih osnovnih šol. V njej rešujejo skupna strokovna in samoupravna vprašanja, upravlja klub prosvetnih delavcev in počitniški dom v Vrsarju. Poslovna skupnost z delovanjem svojih organov uspešno nadomešča razne bolj znane oblike povezovanja, ki so po Sloveniji nastale po zgledu združevanj v gospodarstvu.

Letos smo pri pripravah na dan pedagoških delavcev pogrešali več sodelovanja delavcev drugih stopenj vzgoje in izobraževanja. Pričakujemo, da se bodo v prihodnjih letih odzvali v večjem številu.

A. K.

Peti vpis najboljših učencev

Izobraževalna skupnost Litija je že leta 1980 uvedla vpis učencev, ki so bili vseh osem let obveznega šolanja odličnjaki, v zlato knjigo, učence, ki so dosegli pomembne uspehe na raznih tekmovanjih, pa v knjigo mladih talentov.

Letos so bili v zlato knjigo vpisani osmošolci Dejan Grigillo, Jure Grošelj, Nuška Hostnik, Marija Jesenšek, Urška Kobilšek, Jernej Kovič, Bojan Kozlevčar, Miha Lebinger, Urška Povše

in Igor Sirk, v knjigo mladih talentov pa Matej Baš, Sebastjan Dimec, Toni Dugorepec, Darko Jelen, Rok Mlakar, Bogdan Murn, Igor in Matej Sirk, Branka Tomažič ter Uroš Uštar.

Priznanja je podelil v Valvasorjevi knjižnici na gradu Bogenšperku predsednik skupščine občine izobraževalne skupnosti Litija Tone Sverčina, kulturni spored pa so izvajali učenci iitijske glasbene šole.

B. Ž.

Prijeten in poučen izlet

Maj letos kar ni hotel zblesteti majske in tudi njegovo enajstojutro se je kopalo v mrkem nali-vju; to pa ni prestrašilo skoraj osemdesetih upokojenih prosvetnih delavcev, vstopajočih v dva avtobusa, ki ju je naročil zanje odbor celjskega Pedagoškega društva. Za prijateljsko povezovanje skrbi ta odbor kar večkrat na leto: ob dnevu prosvetnih delavcev, ob novem letu in tokrat ob tednu starejših krajanov.

Prijetni Kompasov vodnik Rok nam je predstavil smer izleta na Koroško in potem med šalami opozarjal na zanimivosti.

Titovo Velenje poznamo — pa smo se zmotili. Kdor ni bil tam že kakšne dve leti, ga je ob našem prvem postanku presenetilo večje jezero in svojevrstno naselje majhnim pagodam podobnih počimskih hišic. Pot nas je potem popeljala po vijugasti cesti mimo Paškega Kozjaka v Slovenj Gradec. Tu smo si poleg fresk v obeh cerkvah ogledali najprej znani Sokličev muzej s slikami starih mojstrov Nizozemcev, Italijanov, Flamcev, portreti njegovega prijatelja Božidarja Jakca in mnogih drugih. Pogleli so se nam ustavljal ob kipih, na knjižni omari, na stolu starih skrinjah z umetelno skritimi predali in na dragocenem alabastrnem krožniku z Dantejevim profilom.

V zdaj že svetovno znani slovenjgraški umetniški galeriji so razstavljene velike tapiserije fantazijsko prepletene srbke ljudske ornamentike. Poleg njih je več kot meter visoka skulptura stkanega črnega polža, prepletene z zlatimi nitkami; za njeno izdelavo so bili potrebni meseci vztrajnega, domiselnega snovanja — tako razstavljena je kot nasprotje neopokakanosti in površnosti našega časa.

Mimo Poljane pri Prevaljah, kjer se je 15. maja 1945 dokončno predala nemška armada, in mimo Kotelj nas je popeljal av-

tobus skoro do Prežihovega spomenika na Prežihovem vrhu. Nam, majhnim pod njim, so se nad njegovimi Kotljami kar vrstili z močjo njegove slikovite pripovedi v nas zarisani ljudje — fantič, ki je v prvomajskem jutru pasel bikce pod Uršljo goro, pa Huda-bivška Meta in njeni pankrti, pa Radmanca in Ramunkov terc in še veliko drugih. Ko smo s pogledi iskali obris prenovljene Prežihove hiše, nam je Darinka Još-tova osvetlila pomen te domačije, ki je prenovljena, a slogovno in prostorsko verno ohranjena.

Misli na Prežiha so se preple-tale v nas vse do strme poti, ki sta jo premagovala avtobusa do Šentaneli — majhne gorske vasice. Upokojeni pedagoški svetovalec v Celju Drago Čuček nam jo je približal s spomini na čas, ko sta z ženo službovala v tem kraju. Tu je bila šola z enim razredom in drugim prostorom v mežnariji; z ženo sta tu poučevala učno snov vseh osmih razredov. Odtod je v tistem času vodila kolovozna pot v Prevalje: tri ure hoda je bilo do tja in vse potrebno za šolo in družino je moral zноситi v nahrbtniku.

Na turistični domačiji v Šentanelu so nas gostoljubno sprejeli. Pričakal nas je tudi igralec — amater, inženir iz ravenske železarne, domačin, Šipek — Svetneči Gašpar, ki nam je pripovedoval mladostne spomine in nam v pojochi koroški govoricca zaigral še odlomek iz Svetnečeve Gašperja — Prežihove novele Pot na klop. Na našo prošnjo se je spominjal svojega učiteljevanja v tej odmaknjeni vasi UČITELJ — tako so ga takrat domačini klicali — tovariš Čuček. Ko smo si ogledali enorazredno šolo, ki jo bo kmalu nadomestila novo zgrajena, smo občutili zadoščenje ob misli, da je seglo prosvetno delo že v tistih časih v take kraje.

DARINKA VIZJAK

Aktiv ljubljanskih osnovnošolskih knjižničarjev

Ze nekaj let je minilo, odkar se je iz rednih sestankov v Pionirski knjižnici v Ljubljani — bili so vsak mesec — izoblikoval aktiv osnovnošolskih knjižničarjev. Naša želja je bila, da se ne pove-zujemo po občinah, temveč da se v aktiv združimo vsi knjižničarji ljubljanskega območja — zdaj nas je več kot 50. Na aktivnih načrtujemo svoje delo in se pogovorimo o problemih. Poleg vodje in nekaj izkušenih knjižničark nam veliko pomagata Pionirska knjižnica in Zavod SRS za šolstvo.

V tem šolskem letu smo imeli dva aktivna — v avgustu in decembru. Na zadnjem aktivu smo se pogovarjali o sodelovanju knjižničarjev in učiteljev razrednega pouka pri uvajanju novega učnega načrta, o delovnem dnevu knjižničarja in o problemih knjižničarjev v Zasavju in na Dolenjskem.

Novi učni načrt je kakovosten premik glede na šolsko knjižnico, ker učitelji začutijo povezo-vo. Učitelji so bili na seminarjih seznanjeni, da bi morali skupaj s knjižničarjem izdelati učni načrt. Knjižničar in učitelj morata biti enakovredna sodelavca. Knjiž-nico je treba uvrstiti v urnik v začetku šolskega leta in tudi če je knjižničar odsoten, ga mora nekdo nadomeščati.

Knjižničar naj se povezuje z učitelji pri izbiri knjig za domače branje in bralno značko, pri literarnih obiskih, pripravljanju kulturnih dni in proslav in prirejanju knjižničnih razstav.

Zvedeli smo, da je pri Društvu bibliotekarjev Slovenije ustanovljena sekcija za šolske knjiž-nice. V vseh poročilih zborovanja bibliotekarjev 18. in 19. novembra 1983 so bili izpostavljeni problemi šolskih knjižničarjev in njihov položaj. Ker je bila vodja sekcije med nami, smo jo prosili, naj iz poročil naredi povzetek in ga pošlje Zavodu SRS za šolstvo

in Narodni in univerzitetni knjižnici, ki naj pomagata probleme rešiti.

Za delo našega aktiva se zanimajo tudi knjižničarji iz drugih slovenskih krajev. Pišejo in telefonirajo predsednici, ki jim potem pošlje sklepe in gradivo. Včasih se udeležijo tudi našega aktiva in poročajo o svojem delu in težavah. Največji problemi na podeželju nastajajo zato, ker so šole majhne in zato nimajo možnosti, da bi uveljavljale normativ za celega knjižničarja — takih je na primer v Zasavju in na Dolenjskem le štiri ali pet, drugi delajo v knjižnici le polovico delovnega časa ali še manj.

Knjižničarji smo veseli, da naše delo ni več neopazeno, zav-zeto sodelujemo v vzgojno-izob-razevalnem delu v šoli in zunaj nje. Tudi v novem odboru za bralne značke v Sloveniji sta dve šolski knjižničarki.

MARJETA MENART

TRBOVELIČANI OBISKALI POBRATENO ŠOLO NA KOROŠKI BELI

Ko smo zapuščali ozko dolinico med čudovitim pogorjem Julijcev in Karavank in se vračali v zakajene Trbovlje, sta sreča in zadovoljstvo kar vrela iz nas. Tako čudovitega in bogatega dne pa že dolgo ne! Učiteljski kolektiv pedagoške enote Ivan Cankar Celodnevne osnovne šole Trbovlje je namreč obiskal pobrateno šolo Karavanskih kurirjev NOB s Koroške Bele v občini Jesenice.

Hoteli smo samo vrniti obisk ob našem poučnem izletu po Gorenjski, toda: Že sprejem je bil navdse priršen, slavnosten, vznemirljiv. V ogromni novi jedilnici sta se sestala oba učiteljska kolektiva, predstavniki družbenopolitičnih organizacij,

Naš kulturni dan

Srečanje s pisateljem Jožetom Snojem in ilustratorko Ireno Majcen

Z željo, da bi učenci dojeli moč umetniške besede pesnika in slikarski izraz slikarja, smo v Državni založbi Slovenije na Titovi 25 povprašali, ali imajo morda v programu kulturnega tedna predvidena srečanja z mladinskimi pesniki, pisatelji in ilustratorji. Tovarišica, ki vodi oddelek knjigarne, nam je obljubila, da bo poskušala takšno srečanje organizirati. Takoj drugi dan so nam v šolo sporočili veselo novico, da nas bosta sprejela pisatelj Jože Snoj in ilustratorka Irena Majcen. Otroci so bili navdušeni. Jožeta Snoja poznajo naši učenci iz Cicibana in Pionirskega lista. Najbolj všeč jim je bila njegova knjiga Srečni ščurek. Nekaj dni smo živeli v veseljem razpoloženju ob prebiranju in ilustriranju Snojevih pravljic in pesmic.

V knjigarni, ki so nam jo tudi prijazno razkazali, so pripravili zanimivo presenečenje: razstavili so najnovejšo mladinske knjige in vse otroške knjige Jožeta Snoja. To pa ni bilo lahko napraviti, saj so nekatere že razprodane. Spo-

nodili so si jih v knjižnici. Jože Snoj je prebral učencem pravljico Sanjska miška, potem pa odgovarjal na vprašanja o pisanju, ilustratorka Irena Majcen pa o slikanju. Mnogo novega in zanimivega je bilo slišati. Kot bi trenil je čas prijetnega klepeta minil. Otroci so se gostiteljem zahvalili za ljubeznivost. Pisatelju so poklonili svoje doživeto naslikane ilustracije »Ščurka«. Ilustratorka jih je ocenila še s strokovne strani. Vsakega »avtorja« je poklivala po imenu, da se je predstavil in povedal nekaj o svoji ilustraciji.

Poslovlili smo se z iskreno željo, da se bomo še kdaj srečali. Državna založba Slovenije je šolski knjižnici poklonila knjigi Srečni ščurek in Sanjska miška. Učenci pa so dobili za spomin barvno fotografijo Franceta Prešerna in njegovo značko. Še prav posebno ponosni pa so bili, ko so zvedeli, da bodo njihove ilustracije krasile knjigarno.

DARJA INTIHAR

Vasko Pregelj: fotomontaža s samostojne razstave Fantazme, ki je odprta v Cankarjevem domu od 6. do 30. junija. Fotomontažne stvaritve Vaska Preglja so fantazijski prikaz avtorjevih razmišljanj o kulturi in življenju. Prevladujejo teme, kjer družji motive visoke klasične umetnosti z rekviziti navadne vsakdanjosti. Navzočnost teh pa dosežkov kulture nikakor ne razvrednoti v smislu antiestetike in cinizma, temveč povezuje umetnine s tekočim življenjem, jih svojstveno oživlja in prispeva nove razsežnosti v pogledih nanje. Ob srečanju zadobivata umetnost in vsakdanjost svežo, izrazito vsebino. Dostikrat je ta srhljiva, včasih na meji groteske, tu in tam pa se avtorstvo doživljanje približuje tragicčnosti. Pregljeva fantastika je polna pretanjene domiselnosti in kljub grozljivosti lahkotno duhovita — na trdnem temelju njegove likovne in literarne kultiviranosti.

krajevnih skupnosti in celo mladi vojak, Trbovelčan, ki služi vojaški rok na karavli, in njegov vodnik. Prirščni pozdravi in zdravi-ce... Podpisali smo drugi del listine o pobratenju in izmenjali darila, vse to pa so polepšali zvoki violine in klavirja, ki sta jih v kulturnem sporedu izvajala iz svojih instrumentov pianistka in učenc tretjega razreda.

Pred kosilom smo si ogledali nov del šole v gradnji, kamor se bodo preselili razredi na predmetni stopnji že z novim šolskim letom, tako da bodo lahko prešli na enozemski pouk. Ogledali smo si učilnice, primerjali učila, izmenjavali izkušnje.

Kaj vse smo zvedeli o tem

koščku naše dežele! Tudi doživel smo ga, saj smo se potem vsi skupaj povzpeli še na Planino pod Golico. Pesem in igre, tek-movanje, diplome in smeh. Ti ljudje so najbrž zato tako čudoviti, ker žive v tako lepi naravi — smo razmišljali: ali je lahko še kaj lepšega tam, kjer je najtežje. Da je lepo biti prosvetni delavec! Hvala za vse, dragi prijatelji s Koroške Bele!

UČITELJI PE IC TRBOVLJE

naš
pravnikODGOVARJA
VILI VERŠAJ

Kam s »kadroviskimi« presežki?

Zaradi krčenja vpisa in števila oddelkov se v nekaterih srednjih šolah pojavljajo »kadroviski presežki«. Nekaterim delavcem štola ne more več zagotoviti dela. Kako naj ukrepa v takim primeru, kakšne so delavčeve pravice in obveznosti, kdaj mu štola lahko odpove delovno razmerje?

K. Š.

ODGOVOR:

Po določbah 177. člena Zakona o združenem delu ima delavec pravico in dolžnost, da opravlja dela in naloge, za katere je sklenil delovno razmerje. Isti člen tudi določa, da je delavec lahko med trajanjem delovnega razmerja v skladu s samoupravnim splošnim aktom in z zakonom razporejen na vsako delo, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmognosti, na podlagi ugotovljenih delovnih potreb po merilih, ki jih določa omenjeni akt.

Glede na to, da je v 213. členu Zakona o združenem delu določeno, da delavcu ne more prenehati delovno razmerje, v temeljni organizaciji združenega dela, ker njegovo delo v tej organizaciji ni več potrebno, morajo tudi izobrazbeno organizacijo v skladu z 214. členom Zakona o združenem delu zagotoviti razporeditev delavcev na dela in naloge v drugi organizaciji združenega dela. Pogoje za prehod na delo v drugo organizacijo združenega dela (brez javnega razpisa) določajo delavci s samoupravnim sporazumom, ki ga sklenejo organa upravljanja obeh organiza-

cij. Take samoupravne sporazume lahko sklepajo izobrazbeno organizacije med seboj, lahko pa tudi z drugimi organizacijami združenega dela v občini ali zunaj nje. Glede sklepanja in prenehanja delovnega razmerja veljajo enako kot za vse druge organizacije združenega dela tudi za izobrazbeno organizacijo določbe Zakona o delovnih razmerjih. Po teh določbah pa mora izobrazbeno organizacija ugotoviti, kateri od učiteljev je odveč in ga je treba razporediti na drugo delo, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmognosti. Sele, če tak delavec odkloni ali ne sprejme takšne razporeditve, mu lahko preneha delovno razmerje. V nasprotnem primeru pa ostane delavec v delovnem razmerju in ima vse pravice iz dela.

Ob tem pa zakon ni določil meril, po katerih se ugotavlja, kateri od delavcev z enako usposobljenostjo, razporejenih na enaka dela, je postal »presežek« in ga je treba razporediti na druga dela in naloge.

Le-te mora določati samoupravni splošni akt o delovnih razmerjih. Le na podlagi poprej določenih meril se lahko odloča o presežku ali o razporejanju delavcev na druga dela v isti ali v drugi organizaciji združenega dela. Med omenjena merila pa je mogoče uvrstiti različne elemente, npr. leta delovne dobe, zdravstveno stanje delavca, družinske oziroma druge socialne razmere, stanovanjsko vprašanje, rezultate dela, zunajšolske in druge dejavnosti in podobno.

Z novim obdobjem — nove odgovorne naloge

Z letne skupščine Skupnosti VVO SR Slovenije

Skupnost VVO SR Slovenije je uspešno sklenila enoletno mandatno obdobje. Kot je pokazalo kritično poročilo o delu vseh njenih organov za preteklo leto, je skupnost v tem času uresničila večino predvidenih in drugih sprotnih, dodatnih nalog iz svoje obsežne dejavnosti. Nekatero delno uresničene sklepe pa je sprejela kot prednostne naloge za naslednje mandatno obdobje. Izkazalo se je, da so vsi območni delegati redno, ustvarjalno in odgovorno sodelovali na vseh sejih, kjer so izmenjali veliko izkušenj in se pogosto vračali v svoja delovna okolja z novimi napotki. Da bi delo čim bolj opravila, je skupnost najprej ugotovila resnično stanje na območju Slovenije s pomočjo vprašalnikov, ki jih je naslavila na vzgojno-varstvene organizacije in šole nato, na resničnih izhodiščih, reševala aktualno problematiko. V poročilu pa je bilo izrecno poudarjeno, da bi Skupnost VVO Slovenije dosegla v tem obdobju še večje uspehe, če bi vse njene članice bolj dosledno sodelovale in upoštevale dogovorjene roke in naloge.

Če povzamemo prav na kratko ugotovitve in predloge treh vprašalnikov, ki so zbrali podatke o delu mladinske organizacije v vzgojno-varstvenih organizacijah, o pripravnosti in o sodelovanju vrtec z osnovnimi šolami: Le v 24 vrtcih aktivno deluje osnovna organizacija ZSMS, sicer pa dejavnost mladih, ki se kaže v prvih letih dela, naglo upada, deloma zaradi oddaljenosti, neugodnega delovnega časa, zaradi preobremenjenosti, marsikje pa tudi zaradi premajhnega zanimanja.

Pripravnostjo ima po zakonu urejeno le 15 vzgojno-varstvenih organizacij, drugod pa ni ustrezno rešeno. Tudi pripravniško delo ni primerno nagajeno, saj pripravnice velikokrat opravljajo samostojno delo, včasih pa nadomeščajo varuhinje. Osnovne šole in vrtci sodelujejo na številne, različne načine. Kot pobudo za še boljše delo pa so predlagali, naj bi delovne načrte sestavljale skupno osnovne šole in vrtci, zato da bi se vzgojno-varstveni in učni program na šolah bolje usklajevala. Osnovne

šole pa so predlagale, naj bi Zavod SRS za šolstvo pripravil skupen strokovni seminar za vzgojitelje in učitelje prvih razredov osnovnih šol.

Poleg številnih drugih nalog je skupnost v tem mandatnem obdobju uspešno izpeljala tudi peti posvet VVO na temo Socialistično humanistične vrednote in predšolska vzgoja. Še bi lahko naštevale.

Na skupščini smo slišali tudi izčrpano informacijo o vzgojno-izobrazbenem programu za vzgojitelje predšolskih otrok na višji stopnji, ki jo je podala predstavnica Zavoda SRS za šolstvo Irena Levičnik. Poudarila je, da se z višješolskim izobraževanjem vzgojiteljev začena novo obdobje v predšolski vzgoji, ki bo zahtevalo veliko dela in prizadevnosti od vzgojiteljic pa tudi od vzgojno-varstvenih organizacij, če bomo hoteli doseči cilje, za katere se je to področje že desetletja bojevalo.

Potem ko je na kratko povzela vsebino višješolskega programa in poudarila, da se bo še nadalje razvijal in dopolnjeval skozi obdobje študija ob delu, je še posebej opozorila, da morajo vse vzgojno-varstvene organizacije (po dogovoru z občinami) upoštevati dogovorjeno število pri izboru kandidatke, ki v Sloveniji ne sme presežati 60 razpisanih mest za vsako pedagoško akademijo, sicer bosta visokošolski organizaciji prisiljeni znova izbirati kandidatke po lastnih merilih.

V novem obdobju, ki bo prineslo različne izobrazbene stopnje v naše vzgojno-varstvene organizacije, pa si bo treba prizadevati za strpne medsebojne odnose, za usklajeno in složno delo še vnaprej in za socialno varnost vseh delavcev na področju predšolske vzgoje.

Na letni skupščini so sprejeli tudi programsko usmeritev za delo Skupnosti VVO SR Slovenije v naslednjem obdobju, razrešili dozdajšnje organe in izvolili novo sestavo. Nova predsednica Skupnosti VVO SR Slovenije bo ravnateljica Vzgojno-varstvene organizacije Anice Černejve iz Celja Ana Četkovič.

TEA DOMINKO

Matija Pogorelec

Ob koncu šolskega leta nas je nenadoma zapustil profesor klasični filolog Matija Pogorelec, dolgoletni profesor na Gimnaziji Ivan Cankar v Ljubljani, nato pa na srednji šoli za družboslovje in splošno kulturo.

Tiho in skromno, kakršen je bil, za vsakogar odprt in prijateljski, je odšel naš Matija na dan, ko smo zaželeli srečo mladim ob koncu srednjega izobraževanja. Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus ni ta večer veljala samo mladim učencem, ampak tudi številnim kolegom, ki še niso dočakali Abrahama. Z njim se je srečal Matija pred tremi leti. Teh let mu nihče ne bi prisodil. Poštenjak in širok človek, ki mu je družabnost vsak dan pri srcu, ki ga osrečuje. Matija je razbil že vsakršen poskus hladnih odnosov in vtikal v pogovor dolenjsko šegavost, klasično modrost in občutek za aktualno dogajanje. Njegovo življenje je bilo vse prej kot lahko. Kot vaški učenec se je odločil za srednje šolanje, nato je nadaljeval študij klasične filologije in angleščine. Pred sedanjo zaposlitvijo v Ljubljani je živel in poučeval v Horjulu, nato na gimnaziji Ivan Cankar v Ljubljani in končno pristal v zanj tako kratkem zavetju na Poljankah.

Matijo smo imeli vsi radi. Nič čudnega, saj je duhovit in preudaren slog njegovih razmišljanj in več kot prisrčno prijateljstvo do vsakogar pomenilo za kolektiv bogastvo, s katerim se plemenitil medčloveški odnosi. Tak je bil do učencev, staršev in kolegov. Pred letom dni je bil pred-

sednik sindikata na šoli. Bil je odlični rezervni starešina, zato je poučeval tudi obrambo in zadržano čito.

Preveč neposredni in živsi bili pogovori z njim, da bi jih danes lahko šteli za spomine. Zdaj se, da sta prijateljstvo in dobrota presegle meje smrti, saj sta že za življenje nastala prav iz potrebe po njenem preseganju.

Ko je pesem mladih... iuvenes dum sumus utihnili, in je vsakdo premišljal o svoji nadaljnji poti, Matija zagotovo ni vedel, da se je njegova življenjska pot že iztekla.

Zavest, da je to postala restanca, pa nas vodi k razmišljanju o tem, kako je vse nedokončano tudi končano in končano tudi nedokončano. Osebnost in naravnost dialektika se povežeta v preseganje časa in kraja, v razsežnosti, ki jih človek le redko občuti. Matiji je ljubezen do otroštva življenja priklicala marsikatero bolečino, bil je skromen in hkrati neskromen, čutil je praznino, motilo ga je, kadar je videl, kako v ljudeh prevladujejo potrošniške želje. Veliko je dosegel. Zdaj je bil prav na meji, da bi to presegel in ob pesmi mladih se mu je morda za trenutek sprožila slika vsega doživetelega kot retrospektiva tudi mnogih bridkosti.

Ne mladosten — mlad je omahnil, živel pa bo v spominu svojih življenj in kolegov in vseh, ki so ga poznali. Kdor je dajal drugim, ni umrl.

IGOR PLEŠKO

SEMINAR ZA UČITELJE ESPERANTA

Na Polževem pri Višnji gori bo od 25. do 29. junija že tretje leto zapored seminar za učitelje mednarodnega jezika esperanta, ki ga je pripravila Zveza društev za mednarodni jezik esperanto Slovenije po dogovoru z Zavodom SRS za šolstvo.

Udeležili se ga bodo učitelji, ki so v pravkar minulem šolskem letu fakultativno poučevali mednarodni jezik v tretjem razredu osnovne šole ali pa so vodili esperantske krožke v višjih razredih osnovne šole. Na seminarju bodo še udeleženci letošnjega dopisnega tečaja mednarodnega jezika za učitelje iz osnovnih in srednjih šol in nekaj kandidatov za dopolnilni podiplomski študij mednarodnega jezika na Pedagoški akademiji Ljubljana, ki se bo začel jeseni. Poleg slovenskih strokovnjakov za mednarodni jezik bo na seminarju sodeloval še profesor mednarodnega jezika Tibor Cserne iz Budimpešte.

JANEZ JUG

Pozabili smo

Beton. Velike. lepe stavbe. Cesta, avtomobili. Urejeno naselje. Ljudje. Ljudje, ki se jim mudi.

Vsak hiti po svoje, drug mimo drugega. Hiti na delo, sestanek, v trgovino, na gradbišče, na poslovni obisk... Mudi se, obveznosti je veliko. Delati, imeti. To so cilji, ki vladajo v tem kaosu. Kupiti kar največ, ure dit si stanovanje, avto, morda tudi počitniško hišico. Poskrbeti za njivo, vinograd in biti uspešen v službi. Potem so tu še drobne obveznosti doma, pa film na televiziji, ki je vreden ogleda, ali morda zanimivo tekmo. Dan pa ima samo 24 ur. Treba je tudi počivati, si nabirati novih moči za naslednji nori dan.

Pozabili smo, kako zelen je travnik, kako se oglašajo ptice, kako žubi bori potok...

Pozabili smo, kako zvenijo zvoki nežne glasbe, kaj pripovedujejo knjige...

Pozabili smo, kakšne igre se igrajo otroci, kako se začne pravljica prijeten pogovor...

Pozabili smo, kako se poslušajo sočloveka, kakšni so čudoviti trenutki v dvoje...

Pozabili smo na pisanje pisem, na izražanje svojih občutkov in čustev.

Pozabili smo, kako lahko na vse pozabimo v tišini, kako lahko premo otroka za roko in ga popeljemo v naravo.

Na vse to smo pozabili, ker nimamo časa! Naši otroci pa vsega tega ne bodo poznali, ker jim tega nihče ne bo odkril.

MIRJAM

Priznanja za zvestobo dobri knjigi

Iz leta v leto ugotavljamo, da Slovenci vse manj beremo, da je pisno in govorno izražanje učencev čedalje slabše. Zato zasluži skupna akcija ZPM in organizacijske enote Zavoda SRS za šolstvo v Novi Gorici še posebno priznanje. Pripravili sta namreč skupno prireditve: — srečanje učencev, ki tekmujejo za bralne načke vseh osem let.

V veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici se je zbralo več kot 300 tekmovalcev in njihovih mentorjev iz vsega severnoprimeškega območja.

V kulturnem sporedu so sodelovali: otroški pevski zbor Osnovne šole Ivan Rob iz Šempetra, dijaki NSČ iz Nove Gorice z recitalom pesmi Toneta Pavčka in mladi recitatoriji, ki so pred pogovorom s pesnikom Nikom Grafenauerjem predstavili njegove pesmi.

Vsi udeleženci so z velikim zanimanjem prisluhnili tudi predavanju, ki ga je pripravil profesor Janez Mušič iz Ljubljane: Guttenbergovo stoletje in pomen knjige.

Osrednji del celodnevne prireditve je bil posvečen srečanju mladih bralcev z dvema ustvarjalca — s pesnikom Nikom

Grafenauerjem in ilustratorko Heleno Lucijo Stupico.

Ob koncu so vsi prejeli spominska priznanja in si še ogledali Goriški muzej v Kromberku pri Novi Gorici.

Taka počastitev pomeni mlademu bralcu veliko spodbudo, da bo še naprej rad segal po dobri knjigi in da bi se tudi v srednji šoli še odzival na podobna tekmovanja. Vendar z žalostjo ugotavljamo, da v usmerjenem izobraževanju takih ali podobnih spodbud za dobro knjigo skoraj ni več. Le nekaj redkih srednjih šol ima v svojem programu tekmovanje za bralno značko.

Spodbuda pa je vsakemu mlademu bralcu potrebna. Zanimanje za dobro knjigo se je med osnovnošolci v zadnjih dvajsetih letih močno povečalo, zlasti zaradi motivacije otrok za bralno značko.

Zadnja leta pa zaskrbjeni ugotavljamo, da je takih in podobnih spodbud vse manj. Šole dobijo čedalje manj denarja za svobodne dejavnosti, zato so prav vzgojne dejavnosti hudo osiromašene. Samo pedagoški eros posameznih mentorjev v današnjem času ne zadošča več.

MARICA NAKRST

Naknadne in druge razpise

bomo spet objavili v prvi jesenski številki, ki bo izšla 10. septembra 1984.

Ker moramo oddati rokopise v tiskarno že 6. septembra, prosimo, da nam pošljete razpise pravočasno.

ZDRUŽENJE FILMSKOVZGOJNIH DELAVCEV SLOVENIJE IN FOTOKINO ZVEZA SLOVENIJE

objavljata

RAZPIS

za prijavo pionirskih in mladinskih filmov in videotrakov za jubilejno XX. SREČANJE NAJMLAJŠIH FILMSKIH USTVARJALCEV SLOVENIJE, ki bo od 21. do 23. septembra 1984 na Jesenicah (v Zvezarskem šolskem centru in Osnovni šoli Karavanski kurirjev).

Sodelujejo lahko vsi pionirji do 14. leta in mladinci do 19. leta, kot člani krožkov, klubov ali kot posamezniki. Število prijavljenih filmov ni omejeno.

Filmi so lahko posneti na 8 S S ali 16 milimetrski trak in opremljeni z zvokom na magnetofonskem traku hitrosti 9,5 ali 5 tonsko magnetno sledjo. Video trakovi naj bodo posneti v sistemu VHS ali VCR! Filme je potrebno poslati najkasneje do 13. septembra 1984 na naslov Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Ljubljana, Kidričeva 5, kjer jih bo pregledala strokovna žirija.

gdan Čepič, Tea Dominko, Leopold Kejžar, Franci Kržan, Marjana Kunej, Vida Nered, Albin Pučlin, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinič, Viktor Zorž

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko

Troha, Jože Valentinič, Marija Velikonja, Majda Vujović
Uredništvo: Jože Valentinič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.
Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Rokopisov in fotografij ne vračamo. Letna naročnina znaša 380 din za posameznike, 650 din pa za organizacije združenega dela in delovne skupnosti. Cena izvoda 20 din, pri povečanem obsegu pa 30 din. Študentje imajo pri skupinskih naročitvah poseben popust. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643
Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

prosvetni
delavec